

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Paradys Der Wellvsticheyt

Teylingen, Augustijn van

T'Antwerpen, 1630

Het VI. Deel. Nopende De Iaren.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45716)

HET VI. DEEL.

NOPENDE DE IAREN.

Voert uyt den ouden deessem; ende
't vel banden ouden Adam met de
rimen elen der sonden/ende der qua-
der passien af-legghende/doet aen
den mensch die nae Godt ghescha-
pen is:om te moghen seggē/'t ge-
ne den jonghman seyde/daer Ambrosius af her-
haelt / dat / soo hem by ghebal ontmoette eene
bzoutw-perfoone/wel eertydts met hem in licht-
beerdighepdt berkeerende;ende ghebzaeght zyn-
de/en kende ghy my niet? neen / seyde hy. Hoe
niet? bzaeghde sy / daer ick immers sulcke eene
ben: 't kan zyn/seyde hy:maer ick en ben nu ick
niet. Tusschen een kindt/ende tusschen een man
is dit verschil:een kindt verblijdt hem met pop-
pe-goedt / maer een man met ernstelijcke ende
treffelijcke saken. Doen ick een cleyn kindt was
(te weten/doen ick was onder de wet van Moy-
ses)doen sprack ick als een cleyn kindt/seyde den
H. Apostel. Maer wanneer ick een man ghetwoz-
den ben (te weten / naer dat ick tot het gheloobe
CHRIST I bekeert ben gheweest) hebbe ick af-ge-
leyt al dat kindtschelijck was. Alle tijdelijcke
dinghen zyn niet dan poppe-goedt/maer die he-
melsche dinghen zyn treffelijcke ende ghetrichti-
ghe saken: want de dinghen die gesten worden/
die zyn tijdelijck; maer die niet ghesten en woz-
den/die zyn eeuwig. Daerom laet ons na dese
vrachten;op dat wy niet en hoozen de berispinge

- JAREN.** ten 1. van den Wijsse-man: Hoe langhe sult ghy
PROU. 1. cleyne de kindtscheydt beminnen? Ten 2. van
 een Priester van Egypten, segghende tot Solon
 (die om eenige curieuse dinghen te vraghen/daer
 ghekomen was) ghy Grieken zijt altydt kin-
Philipp. 3. deren. *Siet num. 13. van jaren.* ¶ Ghene dau dat
 booz-hy is vergetende / maer tot het ghene dat
 booz u is / u-selbē uyt-streckende / vernieuyt we-
 derom uwe beloften ende goede booznemens /
 ende maectt bande leden uw's lichaems Gode
 een aengename offerhande; seggende met Theo-
 dorus, een discipel vanden Abt Pachomius: ¶
 aldus langhen hebben wy niet ghedaen / maer
 laet ons nu beginnen ons-selben te versterken /
 ende Gode te dienen. Nu moghen wy met cley-
 ne boete Godt te vreden stellen: maer naer desen
 tydt en sal't niet baeten / al schreyde wy soo veel
 tranen / alffer druppelen zijn inde wijde zee / ende
 reghen-druppelē inde wolcken. Laet ons nu dan
 vol-doen onse Christelijcke professie / eer den Hee-
Luc. 13. re komt / ende vuchten in ons soeckende als in
 den vijghe-boom / ende die niet bindende / ons
 niet en vermaledijde. *Siet num. 17. van jaren.*
- II.** Denckt hoe ghy uwe ziele meerder ende meer-
 der dooz deughden soude moghen verstercken:
 want ghelijck de beenderen ende de scrinckels het
 lichaem draghen / alsoo moeten de deughden die
 ziele draghen. Ende ghelijck de sieckten de been-
 deren verzwacken; alsoo verzwacken de gheeste-
 lijcke sieckten / te weten / de sonden ende de quade
 lusten / de crachten der ziele / die de deughden zijn.
 Ende hier op lettende David, ende gheboelende
 de verflappinghe sijnder ziele / dooz de ontballin-
Psal. 31. ghe der deughden / seyde hy: *Mijne beenderē zijn
 herou*

herouderet/als ick riep den geheelen dagh/ te we- IARREN.
 ten/in mijnder dwaefheydt/dat-men Israël ende 2.Reg. 24.
 luda tellen soude. Op dat dan u't selfste niet en
 gheschiede/soo vertreckt u eenen dagh / twee oft
 dry uyt de rasende baren des wereldds inde ha-
 bene van eenigheydt / en als inde woestijne met
 uwen Saligh-maker / ende als in het bosch met
 Maria Magdalena. Den H. Macarius van Egypte Rosw. 2.
 ten maecte eenen heymelijcken kuyl onder de Ianuarij.
 aerde / inden welcken hy hem vertroock van het
 gheraeg ende quell inghen des wereldds. Philip-
 pus den II. Coninck van Spagnien gingh jaer- Oraison
 lijck / buyten andere tijden / in het Clooster van funebre
 S. Laurens in Escuriael 15. daghen vooz Paes- par M.
 schen / hem van alle wereltsehe bekommernissen Boucher.
 ontledighende / ende begebende tot het oberdenc-
 ken van het lyde ende passie van onsen Saligh-
 maker : ende leefde daer als een Religieus. De
 hoghelen by windt ende storm vertreckē haer tot
 hopen ende daken ; de visschen by tempeest ende
 onweder begeben haer tot hare schuypl-plaetsen.
 Vertreckt u mede vooz een wijle: want wilt ghy
 bertwachten tot dat de riviere uwer occupatien
 berdooght zy / soo sal u eer u leven onthallen /
 ende ghy sult hier eer uyt-gheruckt wordē / dan
 de beecke uwer affairen af-gheloopen sal zyn.
 Blijft dan daer niet stille by-liggen / maer ghe-
 lijck daer staet gheschreben: Het volck heeft hem Ios. 4.
 ghehaest / ende is dooz-ghegaen / te weten / dooz de
 Jordane. Alsoo stapt daer ober ter-wijle ghy
 mooght. Siet num. 17. van jaren , ende vertreckt u
 vooz een wijle / om uwen mondt te openen / ende
 aessem te scheppen na der ziele; ende te hoorē aen
 de voeten des Heeren met Maria Magdalena, wat Luc. 10.

Den

- JAREN.** den Heere in u spreekt; als oock om in stilte ende ruste te sien uwe boozderinghe ende verachteringhe/winste ende verlies; ende van alles een bilance te maken: op dat gijp metten gheest begonnen hebbende / oock met den geest soudt moghen vol-eynden; ende nae soo veel ontfangens/baren den gheest der salighejdt: ende den Heere uwen Godt de thienden op-draghen van alle de jaren/maenden/ēn daghen uw's lebens. Seght
- Isaie 26.** dan uyt het binnenste uw's herten: Leert my Heere, uven wille doen: ende doet my met den
- 4. Reg. 6.** dienaer van Eliseus, ende met den blinden ghe-
- Ioan. 9.** bozen / dat ick magh sien den wegh daer ick in
- Pfal. 142.** wandelen magh / ende mijne uysterste verstaen!
- Vit. PP.** Als een peerdt verblindt is / dan gaet het rondt-
- Rosw. fol. 612.** om den meulen; maer als sijn ooghen niet verbondē en sijn / soo en wilt het ront-om den meulen niet. Soo is't oock met den mensch; als sijne oogē vanden dupbel dooz de sonde verblindt sijn (want ghelijck het eerste / dat de ravens eten / als sy een karogne binden / die ooghen sijn; ende
- 1. Mach. 1.** 't eerste dat Antiochus uyt den tempel van Ierusalem nam / den gulden candelaer was met de kampe die gansch het huys des Heeren verlichtede; ende het eerste dat den Arent doet als hy
- Plin. 1. 10.** becht met een hert / is op sijne hoornen te gaen
- Hist. c. 4.** sitten / ende sijn ooghen met het stof sijnder vederen te verbullen. Alsoo het eerste werck van den vbandt is / te verdupsteren / ende de ooghen
- Indic. 16.** uyt te doen / ghelijck 't gheschiedde aen Sampson
- 4. Reg. 25.** ende Sedechias den Coninck) soo keert hy hem tot alle sonden; maer niet verblindt zijnde / soo schouwt hy lichtelijck alle listen. Godt gabe dat wy d'ooghen onser ziele altydts waerachtelijck open-

open-hadden / om ons-selven te kennen! maer IAREN
 beel zijnder / die als Saulus met open oogen niet Aa. 9.
 en sien; want al hebben sy ooghen des bleeschs /
 ende al meynen sy datse wijs zijn / ende wel sien /
 soo zijn sy blindt. Seneca schrybende tot Luci- Epist. 50.
 lium, verhaelt / dat sijne huys-vrouwte eene ca-
 meniere hadde met name Harpaste, die schielijck
 blindt was ghetworden; ende nochtans en bele-
 de sy noyt dattet ghebreck by haer was / maer
 badt dickwijls haren meester / dat hy doch wilde
 verhuysen: want / seyde sy / het huys is doncker.
 't ghene in dese dochter te belacchen was / dat
 ghebeurt ons daghelijck: niemant kent dat
 hy moedigh is; niemant dat hy begeerigh is;
 niemant dat hy costelijck in sijn huys-houden
 is. De plaetsen ende de tijden / seydt-men / bren-
 ghen het mede. Ende ondertusschen verleyden
 wy ons-selven; want het quaedt en is van buy-
 ten niet / maer in ons-selven. Ende wat wonder
 is het / dat wy swaerlijck komen tot gesontheyt /
 daer wy niet en kennen dat wy sieck zijn / al-hoe-
 wel dat David dat was belijdende / als hy riep:
 Heere zijt my ghenadigh / want ick krank ben. Psal. 6.

Denckt dat dit jaer het leste is vā utwe jaren / III.
 ende daerom bereydt u de seben oft acht leste da-
 gen van dit jaer / niet anders dan oft die de leste
 souden wesen van gantsch u leven. Ende binnen
 dese daghen offert Gode op alle utwe gedachten /
 wercken / oeffeninghen / versterffeninghen / begheer-
 ten / ende verlanghen / inde bereeninghe van de
 verdiensten van sijnen beminden Sone / op dat
 hy u wes ontferme / ende eene heylige doot ver-
 leene. Siet num. 37. vā dagē. Doet oock een generale
 biechte van de ghene die ghy laetst gedaen hebt /
 is

IAREN. is het saecke dat sulckx gheraden gebondē wōrde van utwen gheestelijcken vader / onder wiens be-
 stieringhe ghy staet / buyten beloften. Hier toe
 sal u dienen / dat ghy leest het 7. Cap. van het 4.
 boeck vande na-bolginghe CHRISTI. Dit dus
 ghedaen hebbende naer den grondt uw's ghe-
 moedts / en wilt van conscientie niet scrupuleus
 wesen / noch al te bangh: want - men oock die aer-
 de niet altydts en magh ploegghen / anders sou-
 de sy luttel vruchtbaer zyn. Ende Godt en is
 niet u quellinghe niet ghedient; maer nae u ghe-
 loof ende ghemoedt sal u gheschieden. In meer-
 dere glozie soude ick gheweest zyn / sprack eene
 H. maghet / na haer overlyden verschynende aen
 hare Biecht-vader; hadde ick meerder betrouwe
 op die goetheydt Godts. Immers rust op den
 raedt van utwen Biecht-vader; want ghelijck de
 Sonne eerst de berghen verlicht / alsoo verlicht
 Godt altydts den Obersten. Ende houdt booz-
 seker dat alleen den onderdanighen victorie sal
 behalen: ghelijck Naaman suveringe vercregen
 heeft / wasshende hem na het ghelieven van Eli-
 seus inde wateren vande Jordane; ende een keli-
 gicus verlossinghe van sijn scrupulen / lesende / na
 Ribad. lib. den raedt vanden H. P. Ignatius, sijne Ghetijden /
 1. cap. 10. na den reghel van den sandt-looper. En slacht
 oock niet den Scriben ende Phariseen / die daer
 Math. 23. uyt-siften een mugghe / ende eenen kemel dooz-
 swelghden; dat is / die van cleyne dingen groote
 maken; ende van groote cleyne. Alsoo zyn som-
 mighe menschen scrupuleux in vasten ende wa-
 ken; sy bidden langhe ghebeden; sy dragen hayze
 cleederē; sy gaen om van stoel tot stoel / om eenen
 nieuwen Biecht-vader te binden (die haer toe-
 laete

laete 't ghebruyck van't broodt des lebens / tot IAREN.
 straffinghe van haerder eyghen-sinnigheyt; ghe-
 lijck Godt die van Israël quackelen regende/ende Psal. 104.
 eenen Coninck gaf/tot straffe van rebellie: ende 1.Reg. 8.
 ghelijck den duybel oock de nuttinge aen-riedt Vit. PP.
 van het lichaem ende bloedt CHRISTI, om eenen Rosw.
 Gremijt uyt sijne celle te trecken. Siet num. 2. van fol. 588.
 vveken) maer achter-laten onder-tusschen het
 swaerste bande moet/ende en passen op de lebende
 stemme der ghehoorzaemheydt niet: noch op Au-
 gustus ghebodt: daer nochtans geschreben staet;
 Beter is de ghehoorzaemheydt / dan offerhande. 4.Reg. 15.
 Dese dan is den windt daer-men mede te schepe
 moet; ende de trommel daer-men mede op / oft
 af moet; ende het leben bande perfectie. Hierom
 was oock Simeon Stylites bereydt om af te ko- Rosw. 5.
 men banden pilaer/na het believê bande verga- Januar.
 deringhe der weerdigher Gremjten. P. Petrus Nicol.
 Faber na sijn doodt verschijnende aen een H. per- Orland. in
 soon/seyde/dat hy van weghen de ghehoorzaem- eius vita
 heydt (die hem in't heetste bandê somer te Roo- lib. 1. c. 28.
 men gheroepen hadde) de doodt gestorben was;
 ende dat hy hierom wonderlijcke vzeught in den
 hemel ghenoot: ghelijck Orlandinus in sijn le-
 ven verhaelt. Siet num. 1 2. van uren.

Gheeft rekeninghe aen den Obersten bande IV.
 ghestaltenisse uwer consciencie. In-sonderheydt
 hoe dat ghy u draeght inde oeffeninghe / ten 1.
 bande teghenwoordigheydt ende ghemeynschap
 met Godt. Siet num. 3. ende num. 7. van uren. 2. Van
 supbere meyninghe (in de welcke doch de cracht
 der verdiensten is / ghelijck Sampsons cracht was Iudic. 16.
 in sijn hayz: de quade meyninghe is ghelijck de
 motte in't cleedt/den roest in't yser/den dief inde
 kiste/

IAREN. kiste / den boet van gebacken aerde in het staen-
Dan.2. de beeldt van Nabuchodonosor; ende ghelijck
 eenen snoeck in eenen vijber; want ghelijck desen
 die andere vischkens vernielt / alsoe vernielt de
 quade meyninghe de verdiensten van d'andere
 deughden) ende van een simpel ooghe om allen
 dinck ten besten te trecke. *Siet num. 13. van daghen.*
 3. Van stil-swijgenheyt. *Siet num. 11. van daghen.*
 4. Van brede ende ghestadigheyt des herten.
Siet num. 28. van dagen, §.7. ende num. 9. van maenden,
ende num. 10. van Hoogh-tijden. 5. Van ghelaten-
 heyt / ghelijck-formigheyt / ende volmaecte
 ober-gebinge vā utwē wille in den wille Godts /
 ende des Obersten. *Siet num. 9. van daghen.* Hero
Vit. PP. naer vijftigh jarē (soo het scheen) in een heyligh
Rofw. fol. leven ober-ghebrocht / maer op sijnen eyghen sin
552. (ghelijck Ionas, vliedende van des Heeren aen-
 sicht / ende elders gaende dan daer hy ghesonden
 was) is eyndelijck toteenen leelijcken val ghe-
 brocht vanden duyvel / die in de ghedaente van
Matth.4. eenen Enghel hem seyde: Woerpt u van boben
 neder / ende ghy en sult u niet quetsen. Maer ey-
 laes / hy quetste hem wel te beghe / soo dat hy sijn
 beenen brack / ende stierf ten derden daghe / blij-
 vende in sijne bozighe hoobeerdigheyt. *Siet num.*
12. van uren, §.3. en num. 28. van daghen, §.8. 6. Van
 berfsmadinghe ende haet utw's selfs / ende soet-
 kinghe van verwozpen ampten ende diensten.
Siet num. 41. 45. van daghen, ende num. 9. van maen-
den. 7. Van berstervinghe vande natuere / en van
 utwē begeerten. *Leest het 54. Cap. van het 3. boeck*
vande na-volginghe CHRISTI, ende Siet num. 9.
van maenden. 8. Van smaeck in bidden / medite-
 ren / lesen van gheestelijcke boecken; in castjdin-
 ghe

ghe; penitentie; gheboelinghe van begheerten IAREN.
om in deughden boort-te-gaen / ende de ghebe-
ken te beteren. *Siet num. 43. van daghen, ende num. 9.*
van vrecken, ende num. 12. van jaren. 9. Van patien-
tie in lijden / in verwijt / in teghenspoedt / in ver-
ootmoedinghe / in berispinghe / in verbolginge /
ghelijck S. Franciscus hadde / wiens Orden soo *Plat. lib. 1.*
eenighe Bisschoppen sochten te verdrucken / ende *cap. 33.*
te niet te doen / ende uyt te blusschen 't boncken
't welck ober-gheleben was; seude den H. Apo-
stel Paulus tot hem (ghelijck dat aen den Coster
bande hoofst-kercke in een visioen des nachts
wierdt gheopenbaert) Francisce, waerom en be-
schermt ghy utwe familie niet? hy heeft gheant-
woordt: wat soude ick doen? ick en hebbe anders
niet dan het crups / ende 't selve vermaent my
oock / dat ick patientie soude hebben. *Siet num. 11.*
van uren. 10. Van victorie in tentatien. *Siet num.*
35. van daghen. 11. Van gheregheltheuydt / mate /
discretie (die de meesterfse is ende leydster van
alle andere deughden / na het bonnis vanden H. *Vit. pp.*
Antonius) in al utwe wercken ende oeffeningen. *Rofw.*
Siet num. 11. van Hoogh-tijden. 12. Van standtba- *fol. 551.*
stighuyt in't uyt-boeren van goede werckē ende
booznemens. *Siet num. 2. ende num. 10. van Hoogh-*
tijden, ende num. 1. van jaren. Gynelijck van alle
dzoefheden / bekozinghen / onvolmaeckthede / af-
ghekeertheden / sterckten oft ongesontheiden des
lichaems. Item andere punten hier boven ver-
melt *num. 28. van daghen.* Gheene tentatie booz u-
tven Obersten verborzghen houdende: maer hem
doende / ghelijck Ionathas dede aen David: seg-
ghende: Dat zy verre van my / dat ick iet soude *1. Reg. 20.*
mercken / ende en soudet u niet te kennen geben /

LAREN. 't zy groot oft cleyn. Maer bande woorden die wy met malckanderen ghesproken hebben/daer zy die Heere tusschen u ende my inder eeuwigheyt heyd.

V. Handelende met utwen Obersten /soo en doet
Dan. 2. niet ghelijck Nabuchodonosor dede/die daer begheerde / dat de waer-segghers hem sijnē droom segghen souden/ende daer na raden souden:want utwe Obersten souden u mogen segghen 't ghene die waer-seggers seyden tot den Coninck : seght ghy den droom/ende wy sullen u dan den droom beduyden. **3.Reg. 18.** Godt en wilde niet datmen hem eerē tijdts eenen og met de huyl bedeckt offerē soude/maer ghebilt/ende in stucken ghedeylt. Naaman **4.Reg. 5.** heeft hem van sijnē cleederen ontbloot/ende dalende inde Jordane/is hy daer ghesont uyt-ghekomen. Alsoo moeten wy onse verborghtheden selfs ontdecken / ende niet het een deel segghen / ende het ander deel verstwijghen / maer alle de moordenaers die in het huys onser zielen schuylen/ons een-paerlijck quijt-maken. Hanon den **2.Reg. 10.** Coninck der kinderē van Amnon is swaerlijck van David ghestraft gheweest / ende het volck van Hanon heeft hy ghesaget/ende hy heeft oerhenlieden doen omme-gaen waghnenen met ijse-re tanden beslaghen / ende hy heeftse met messen in stucken ghedeylt/ende verboert ghelijck men de careelen doet ; om dat hy Davids knechtē haren baert half af-gheschozen hadde/ende hunne kleederen half in't midden ter sijden af-ghesnedden. 't selve soude ons gebeuren / indien wy ter deele/ende niet in't geheel oprechtelijck in alles **Gal. 16.** in dit stuck en handelden; want Godt en wordt niet bespot.

Den

Den dagh uwer gheboorte / oft den naeste daer IAREN.
 aen / te weten / op den welcken ghy de gratie des VI.
 Doopsels ontfanghen hebt; als mede den dagh
 uwer bekeeringhe sult ghy houden booz eenen
 feest-dagh : item den dagh vanden Patroon /
 wiens naem ghy voert; welcken naem u sal die-
 nen in de plaetse van een levende spore / ende van
 eenen daghelijckschen ghetrouwen wecker ende
 vermaender tot alle deught. Hierom lieten de
 Romeynen hun eyghen namen achter / en troc-
 ken hunne namen van hun vrome feyten. Den
 eenen wierdt ghenoeemt Archaicus, den anderen
 Africanus, Allobrox, Arabicus, Armenicus, Asia-
 ticus, Atticus, Balearicus, Creticus, Dalmaticus,
 Germanicus, Getulicus, Gothicus, Isauricus, Ma-
 cedonicus, Numantinus, Numidicus, Parthicus,
 Sarmaticus. Alexander den Grooten soo hy in't
 beclimmen van een stadt een jonger heldt sagh /
 die den naem droegh van Alexander: Neemt
 moedt / seyde hy / o jonghman / ende siet dat ghy
 iet aen-recht dat uwen naem weerdigh zy. Om
 de selve redene veranderen dickwyls sommighe
 gheloobighen hunne namen in het H. Sacra-
 ment des Doopsels / ende de Pausen van Roomen
 in hunne verkiesinghe / ende eenighe Nobitien
 nemen daerom aen den naem van den Funda-
 teur der Orde / daer sy in-ghegaen zyn. Godt
 veranderde den naem van Abram in Abraham, Gen. 17.
 om dat hy gedachtigh soude wesen altydts in't
 gheloobe ende betrouwen op Godt meer aen te
 nemen / want hy hem naer adbenant in alles
 soude doen aen-wassen ende vermeerderē. Godt
 wilde mede / dat Iacob voorttaen niet meer Iacob
 heeten soude / maer Israēl, om dat hy trachten Gen. 32.

- IAREN. soude machtigh te wesen teghen de menschen /
 ter-wijlen hy teghen Godt sterck hadde getweest.
- Exod.2. De dochter van Pharao vindende een sijn kin-
 deken in een korfken van biesen / 't ghene sy uyt
 de wateren hadde laten halen / heeft dat kindt
 Moyfes gheheeten; want seyde sy / ick hebbe hem
 uyt de wateren ghetrocken. Maer dit en ghe-
 schiedde niet sonder mysterie; want hy hem ver-
 cloecken soude Godts volck door de wateren te
 leyden; ghelijck CHRISTVS daer na sijne H. kerck-
 ke soude leyden ende reynighen / door dat badt
- Ephes.5. des doopsels in't woordt des lebens. Iosue den
 Num.13. sone van Nun hiet eertijds Osee, maer Moyfes
 noemde hem Iosue; 't welck soo veel is als Iesus;
 om dat ter-wijlen hy als Capiteyn verkosen
 was om te bechten teghen Amelec, door desen
 name indachtigh soude wesen / mannelijck te
 strijden ende sijn volck te behouden. Nabucho-
 donosor hebbende Ierusalem over-wonnen/ende
- 4.Reg.24. den Coninck Ioachim laten over-boeren in Ba-
 bylonien / heeft Mathaniam den oom van Io-
 achim, Coninck in de plaetse ghestelt / ende hem
 ghenoeemt Sedechiam, dat is / Godts rechtveer-
 digheydt/op dat hy ghedencken soude goet recht
 te doen/ende Nabuchodonosor te geven die tol-
 len die Nabuchodonosor toe-behoorden. Den
- Luc. 1. Engel des Heeren seyde tot Ioseph: Sy sal eenen
 sone baren/ende sijnen naem sult ghy heeten I E-
 S V M; want hy sal sijn volck saligh-maken van
- Ioan. 1. haer sonden. Andreas soo hy sijne broeder Simon
 tot CHRISTVM gheleydt hadde / heeft den Heere
 hem aen-siende gesept: Ghy zijt Simon den sone
 van Iona, ghy sult ghenoeemt worden Cephas,
 't welck is te segghen/Petrus, dat is/eenen steen.
 Ende

Ende op desen steen sal ick mijne Kercke timme- IAREN.
 ren. Hier mede wilde den Heere Petrum verma-
 nen van stantvastigheyt in't gheloobe/naer de
 beduydinghe van den naem Petrus. Iacobus en- Marc. 3.
 de Ioannes zijn van CHRISTO Bonaerges ghe-
 naemt/dat is/kinderen des donders / om dat sy
 in alle dat aertrijck hun stemmen souden laten Psal. 18.
 uyt-gaen/ende hen-lieder woordē in die eynden
 van den om-ganck der aerden. Saulus is nader-
 handt Paulus ghenamt/om dat hy ghedencken Act. 13.
 soude hem bromelijck te quijten inde bekeerin-
 ghe der Heydenen / ter-wijlen hy vande Romey-
 nen ende Heydenen sijnen naem ny leende. Die
 gheloobighen van Antiochien wierden daer na Act. 11.
 Christenen genoemt / ende die van Alexandrijen
 Iesai oft Iesuiten, om dat sy in Christum IESVM
 gheloofden/ende sijn leeringe na-volghden. De
 Roomsche Keyserz wierden ghenomt Augusti,
 dat is/vermeerders / op dat sy ghedachtigh sou-
 den wesen het rijck altydes te vermeerderen.
 Alsoo laet ons mede letten op onsen naem/ende
 na de beduydinghe vanden selven altyts brome-
 lijck doen. Want wat soude het anders baten
 Christen te wesen metten name/ende dat met de
 wercken niet te toonen? maect de kap den mo-
 nick? oft het gheweer es den sluyter den soldaet?
 Die van Israēl riepen: Des Heeren tempel / des Jerem. 7.
 Heeren tempel/des Heeren tempel is't. Maer sy
 hoornden den Heere der heyz-scharen seggen: En
 wilt niet betrouwen in de woorden der leughe-
 nen; want en is dit huys niet gheworden een
 speloncke der moordenaren? Alsoo en moeten wy
 niet steunen op den naem van een Christen
 mensch alleen: want wat sal't baten/mijn broe-
 ders/

- IAREN.** Ders/seydt S. Iacob, is't dat iemandt seydt dat
Iacob. 2. hy 't gheloobe heeft/en de wercken niet en heeft?
Luc. 12. Den knecht die sijns Heeren wille getwetē heeft/
 ende na dien niet ghedaen en heeft/ die sal gesla-
 ghen worden met veel slaghen. Laet dan na den
 naem dock de daet wesen / ende laet ons gheene
1. Mach. 9. cladde opt worpen in de glorie van dien / wel-
 ker glorie wy deelachtigh getworden zijn in ons
 H. doopsel/ende dat soo grootelijckx/dat den H.
Francisc. Ludouicus Coninck van Franckrijck pleegh te
Belfore- segghen/dat hy meerdere eere ende weldaedt te
sius in Boissy ontfangen hadde / daer hy kersten/ als te
cuis vita. Rheims/daer hy Coninck ghetworden was. Om
 de selve redene seyde de H. Agatha tot den Presti-
 dent : 'T is waer/ ick ben edel nae den bleesche/
 nochtans ben ick een dienst-maghet van IESVS
 Christus ; en desen te dienen/is alleen den waer-
Ioan. 1. achtigen Edeldom: die welcke niet uyt den bloe-
 de / noch uyt den wille des bleeschs / noch uyt
 den wille des mans / maer uyt Godt ghebozen
Euseb. 1. 5. zijn. De H. Blandina ghebzaeght zijnde van den
Histor. tyran/twie sy was/van wat landt / stadt / huys/
Eccl. c. 1. maeghschap/name / staet / ampt ende conuersa-
 tie/oft sy edel was oft onedel / by oft slave ? ant-
 woorde op alle bzaghen : Ick ben Christen; ende
 daer en quam noyt een ander woordt uyt haren
 mondt / dan ick ben Christen. Dat was haer
 landt / stadt / huys / maeghschap / naem / staet/
 ampt/conuersatie/adel/ende haren bypdom : op
 dat sy met den Apostel soude moghen segghen :
1. Cor. 1. Ick en heb my niet uyt-ghegeven iet te weten
 onder u-lieden dan IESVM Christum, ende dien
Gal. 6. ghecruyst. Ende elders: Verre zy van my te glo-
 rieren anders dan in't Cruys ons Heeren IESV
 Chri-

Christi. Boleslaus den IV. Coninck van Polen pleegh om sijnen hals te draghen een goude medalie/daer het beeldt van sijnen vader op was; ende als hy moest sprekē/oft iet doen van importantie/nam hy de medalte in sijn handt / kustese ende seyde: Vader/ dat ick immers gheene sake en doe ontweerdigh utwen name. Godt gawe dat ieder-een die daer draeght den naem van Christen/aenfiende het Crucifix / oft een agnus Dei, dat hem om den hals hanght/ mede 't selfde seyde / dat desen Coninck seyde. Woorts beneffens den dagh van den Patroon / wiens naem ghy hoert / sult ghy mede vieren den dagh van den Heylighen die Patroon is vande stadt en plaetse/daer ghy van daen zijt / oft daer ghy woont. Oock den dagh op den welckē ghy eenigh merkelyck twelbaedt ghenoten hebt / en vieren dien met biechten / ten H. Sacrament te gaen / aelmoesse te doen/en andere Godtbruchtighe werken; ende daeghs te bozen vasten.

Als ghy in sieckten verballen zijnde / u qualycker soudt gheboelen als ordinaris / soo seght met den Conincklijcken Propheet David: Wy zijn verblijdt gheweest om de dagen in de welcke ghy ons berootmoedight hebt; om de jaren in de welcke wy quade dinghen ghesten hebben. Ende al-hoe-wel dat de sieckte niet altydts den mensch over-komt om de sonde (ghelyck CHRISTVS dat sijne jongheren leerde/nopende het acident handen blinden gebozen/en vande sieckte van Lazarus) maer om andere redenē Gode bekent; soo isset nochtans goet / dat ghy uyt ootmoedigheyt denckt/datse u om uwe schuldt toeghesonden wordt. Den Apostel sprekende van

IAREN.
CROMER.
lib. 5.

VII.

Psal. 89.

Ioan. 9.

Ioan. 11.

- IAREN.** de ghene die ontweerdigh nutten het **H. Sacra-**
I. COL. II. ment des Autaers/ verclaert: Daerom isser on-
 der u-lieden veel sieck ende kranck / ende veele
Plat. lib. I. slaepster. Den Paus Innocentius den IV. van
cap. 34. dien naem / ghenakende tot het eynde sijns le-
 hens / ende leetwesen hebbende dat hy d'Orde
 bande **H. H.** Dominicus ende Franciscus min oft
 meer wat teghen getweest hadde / sijne schuldt be-
Psal. 38. kennende / seyde hy : Om de hoofheyt hebby den
 mensch ghecastijdt; ende ghy hebt sijne ziele (dat
 is / sijn leben) doen berdtwijnen als een spinne.
 De ziele / te weten van den mensch / die als eer-
 hve upt de bloemen der gheschapen dingen / goet
 hadde moeten suyghen / ende den honigh bande
 Goddelijcke liefde ; 't contrarie daer upt-gheso-
 ghen heeft / te weten / 't quaedt der sonden / ende
 't venijn der sinnelijcker begheerten ; ende haer
 selven te bergheefs / ende als om niet upt-ghes-
 merghelt heeft ende upt-gheslooft als eene spin-
 ne. Doch 't is goet dat den mensch bekennt / dat
 hy hierom met sieckte rechtelijck van Godt
 wordt gecastijdt. Dit sult ghy dan in u er-ken-
 nen : ende wordt ghy beclaeght / ende van ande-
 re besocht ; seght : Ghebenedijdt moet Godt we-
 sen / dat hy my niet en vergeet in mijne daghen.
Rom. 14. Ben ick ghesont / sieck ; sterbe ick / lebe ick ; Ick
 lebe / ick sterbe den Heere : bidt booz my dat in
 mijn ziele gheerne sieckte en zy : booz de reste; den
 naem des Heeren zy gebenedijdt; ghelijck't hem
Iob 1. beliest heeft / soo is't gheshiedt; ende sijnen wille
 ende werck is goet ende pynselijck : en dit moet
Iob 6. mijnen troost zyn / dat hy my met liden quel-
 lende niet en spare: ende dat ick teghen des heylighen
 woorzen niet en segge. Den kelck die my
 det.

den Vader ghegeven heeft/en mildy niet dat ick IAREN.
 dien drincke? Tobias en is niet bedroeft ghe- Tob. 2.
 weest teghen Godt/om dat de plage der blindt-
 heydt hem aen-ghekomen was/maer hy is als
 een steen-rotse onberoert ghebleven in die breefe
 Godts/danckende Godt alle de daghen sijns le-
 bens. Sal den pot segghen tot den pot-backer / Rom. 9.
 waerom dus? seght dan liever: het moet dus
 zyn: want immers en hebbe ick noch gheen 38.
 jaren in sieckte ghehadt/ghelijck hadde die daer Ioan. 5.
 lagh by de Discine: als oock de H. Lyduina van Sur. &
 Schiedam. Ende ick en hebbe noch gheen dzu- Rosw. 14.
 en-bijstigh daghen op mijnen rugghe ghedue- April.
 righ ghelegghen sonder eenigh reppen oft roeren
 aen d'een oft d'ander zijde; ghelijck ghelegghen
 heeft Philippus den II. Coninck van Spagnien. Oraison
 Ende immers en verkoopt my Godt den hemel funebre
 niet dierder / dan hy die aen sijnen eenige Sone par M.
 verkocht heeft/ende aen sijn vrienden. Wat cla- Iean Bou-
 gen heeft den kooper/als hy het laken niet dier- cher.
 der en koopt/ dan het verkocht is aen de kinde-
 ren ende broeders banden verkoopt? Wat won-
 den oft wat cruys sal ick anders oock konnen
 thoonen / ende met wat doozne-croone verschij-
 nen booz den ghenen die booz my ghetwoont/ ghe-
 cruyft/ende met dooznen gecroont is gheweest?
 ende in wien van het hol der boeten tot den top Isaie 1.
 des hoofts gheene ghesontheydt en was? aen dit
 booz-beeldt moet ick nu met de Martelare ghe-
 lijck worden in lijden / soude ick sijns ghelijck
 worden in glorie: want den discipel en is boben Luc. 6.
 den meester niet: ende is dit gedaen in een groen Luc. 23.
 hout / wat sal in dat drooghe gheschieden? Siet
 num. 9. van vrecken. Gene siecke broutwe ligghen-

- IAREN.** de te bedde in sware pijnē / soo gaf haer eene van hare ghebuerinne 't crucifix **CHRISTI** in hare handen / segghende : Bidt den Heere / die vooz u gheleden heeft / dat hy u ontslae van dese pijnē. Wel / seyde de siecke / met wat aensicht soude ick dat derren vraghen van hem / die vooz my geleden heeft? Hy heeft van sware pijnen niet willen verlost zyn; ende sal ick op hem begheeren / dat hy my van dese cleyne pijnē soude verlossen? Verre van daer: ick sal geerne vooz hem lyden / die vooz my onghelijck meer geleden heeft. Sal ick goet ontfanghen in mijn leven / wat restert dan anders als quaedt hier namaels? ghelijck het gheschiedde met den ghenen die by den heylighen Ambrosium (soo hy op den wegh na **ROMEN** was) verclaerde dat hem gheenen teghenspoedt opt en was ontmoet. 't welck hoorzende Ambrosius, keerde hem properlijck tot sijn medegesellen / ende seyde: Broeders / laet ons vluchten van hier / want Godt en is in desen huysē niet. Zijnde dan ghevlucht na 't gheberghe / ende van verre omme-siende / saghen sy dat den heere met sijn vrouwe / kinderen / boden / goedt / huysen / ende al dat hem aen-gingh / versoncken waren met
- Luc. 16.** Core, Dathan ende Abiron inden afgrondt der hellen / soo Antoninus verhaelt. Siet num. 5. van uren, bande straffen der sondaren in alle plaetsen. Maer nochtans dese maniere van haestighe ende sienelijcke straffinghe des sondaers en ghebryckt Godt niet ordinaris; want te straffen is als een werck verre van Godt ghelegghen / ende hem als tzent; ende hy en komt daer toe niet dan grootelijcky gedzongen zijnde door de soude: ende dan roept hy noch met beclagh: **Eylaes** / ick sal
- D. Antonin. p. 2. chron. tit. 10. cap. 7. §. 2.**
- Num. 16.**
- Isaie 1.**

sal ghewroken worden ober mijn byanden! Hy IAREN.
 slacht eenen Rechter/den welcken niet konnende
 anders doen als 't bonnis des doodts uyt-spre-
 ken/pronuncieert dat met tranen ende met ber-
 suchten. Och hoe geerne woude ick dat ick ghee-
 ne letteren en kende! seyde Nero, siende hem ge- Sucton.
 dzonghen om t' onder-teeckenen 't berwijs van
 eenen misdadighen/ten tijde van sijne goede re-
 geringhe. Alsoo Godt en begheert de doodt van Ezech. 18.
 eenen sondaer niet/maer dat hy hem bekeere en-
 de lebe. Daerom geeft hy hem lieber doozgaens
 respijt van leven ende tijdt van bekeeringe; hem
 af-snydende met David, niet den draet sijns le- 1. Reg. 24.
 bens/maer den boort sijns mantels/dat is/hem
 nu ontreckende wat van sijne ghesontheydt / nu
 siecken toe-sendende ende tribulatiën / ende met
 looden schoenen / ende heymelijcke gheeffelingen
 gaende / ende verscheyden daghen wandelende
 rontf-omme Jericho / en die langh-samer handt Iof. 6.
 waer-schoutwende / eer hy die destruerere. Ghy hebt
 een tecken ghegheben / seyde David, den ghenen Psal. 59.
 die u vreesen / dat sy souden blieden van het aen-
 sichte des boges. Siet num. 39. van daghen. 't welck
 aenghesien het soo is / ick roepe dan lieber met
 David: 't is my goet / Heere / dat ghy my hebt Psal. 118.
 verootmoedighet. Want de verootmoedighde Psal. 50.
 beenderen sullen haer verheughen. En ick roepe
 doock dan lieber: Van waer komt my dit dat den
 Heere met syn crups tot my komt? ende met S.
 Andreas: Welkom heyligh crups / ende weest Rosw. 30.
 ghegroet o purgatie mijnder ziele! o conserf der Novemb.
 deughden! o pferbatijf teghen 't venijn der
 sonden! Lof zy Gode / die my met den bindt-zeel Psal. 31.
 bedwinght (op dat ick mijne handen niet uyt en
 steecke

- IAREN.** steecke tot hoofsheydt) ende die my gheeft inder
Pfal. 124. mondt den bandt ende den toom om tot hem te
 komen; ende den sleutel inde handt / om den he-
 mel te openen; ende de sprake in mijnē mondt/
 om hem t'aen-roepen. Een Edel-man bertwon-
 derde hem eertijds ober sy-selven / dat hy in
 sieckte ende tribulatie / teghen sijnē ghetwoonte
 hem ghenegen bondt om Godt te bidden: maer
 sijnen Diecht-bader wijsende na de violousen /
 harpen / ende andere musijck-instrumenten die
 inde camer waren; siet ghy wel / seyde hy / datse
 swijghen niet gheraeckt zijnde / alsoo sweeght
 ghy oock doen de snaren ut's lichaems door
 siekten ende kranckheden niet gheraeckt en
 wierden: maer nu dat ghy gheraeckt zijt met
 pijnelijckheydt / nu clinckt ghy door kermē ende
Num. 20. bidden / ende went u aensicht tot Godt. De steen-
2. Reg. 14. rotse en gaf gheene wateren; ende loab en quam
Luc. 15. tot Absalom niet; noch den verlozen sone tot sijn-
 nen vader; noch de spelende kinderen tot hare
Luc. 16. ouders / dan na slaghen. Ende den Rijcken-man
 doen het hem qualijck was / doen riep hy: Vader
 Abraham ontfermt u mijnder. Hare kranckhe-
Pfal. 15. de sijn vermenighbuldigh / seyde den Propheet/
 doen hebben sy ghelooopen. Op dat ick dan tot
 Godt soude roepen / soo heeft hy my dese benedic-
 tie ghesonden. Soo dat ick magh segghen met
Pfal. 117. David: Castijdende heeft my den Heere ghera-
 stijdt; ende hy en heeft my ter doot niet ghele-
2. Cor. 12. bert. Ende met Paulus: Ick behaghe my-selven
 in mijn kranckheden / in verbolginghe / in be-
 nauwthede hoor CHRISTO, want als ick kranck
 ben / dan ben ick sterck. Siet num. 9. van maenden.
 Eenē Oudt-bader seyde tot een van sijn disci-
 peleu

pelen die sieck was : Sone/ weest wel ghemoet / IARENO
 ende en bedroeft u niet om de kranckhepdt utr's Vit. PP.
 lichaems wille : want indien ghy ijser zijt / soo Rofw.
 suldy door 't vyer den roest verliesen ; maer zijt fol. 586.
 ghy goudt / door 't vyer gheproeft zijnde / suldy
 van groote tot meerdere dinghen verboordert
 worden. Dit in-nemende een Gudit-vader/was Vit. PP.
 seer bedroeft/ende weende om dat hy buytē d'oz- Rofw. fol.
 binarisse ghewoonte eens op een heel jaer niet 590.
 sieck en hadde gheweest/en schreyende/ seyde hy :
 Godt heeft my verlatē/ende hy en heeft my niet
 besocht. Een ander in sieckte verballen zijnde /
 ende beleden hebbende sijne sonden / seyde : Ick
 dancke u Godt/geber der grooter gaben/die my
 desen gheessel ghesonden hebt/op dat mijne ziele
 niet en soude verlozen gaen. Om de selve redene
 quam eertijds eenē Regulier tot de H. Liduina, Sur. 14.
 begheerende dat sy Godt soude bidden / dat hy April.
 van hem wilde nemen 't ghene dat hem meest
 in hem mis-haeghde / ende sijne saligheyt belet-
 tede. Desen Regulier hadde eene schoone / clare/
 ende klinckende stemme / ende songh met ijdele
 glorie. Terstont als Liduina hoor hem badt/soo
 wierdt hy heesch/ende als sonder stemme. Hy en
 wiste niet van waer hem dese heescheydt quam ;
 hy dede hem meesterē. Maer denckende daer na/
 wat daer ghepasseert was tusschen hem ende de
 H. Liduina, soo liet hy de medecijns baren / ende
 beval de reste aen Godt almachtigh. Doet ghy
 mede alsoo/ende ontfanght vande handen van
 sijnder ghenade/ghesontheydt ende sieckte/ende
 al dat tot meerdere salighepdt der ziele soude
 mogen strecken/ al valt dat aen het vleesch wat
 lastigh. Denckt op de woorden van Naamans 4.Reg. 5.
 knech-

knech-

IAREN. knechten/ die daer seyden : Vader / al hadde den
 Propheet u een groote saecke bevolen / ghy soudet
 boozwaer moeten doen: hoe veel te meer daer hy
 nu maer seydt / wasschet u / en ghy sult reyn wor-
 den? Alsoo laet ons oock ghenoeghen; om te mo-
 ghen segghen met Iob : Dine besoeckinghe heeft
 betwaert mijnen gheest. Den Eremit Barnabas
 was op eenen dagh ghegaen om water upt de
 Jozdaen te drincken / ende daer is een splinter
 van riedt in synen boet gheraeckt; ende hy heeft
 de splinter indē boet laten steken; ende hier dooz
 is synen boet gheswozen daghelijckx meer ende
 meer. Ende hy seyde tot de ghene die tot hem
 quamen; dat / hoe den uytwendigē mensch meer
 lijdet / soo veel te meer den inwendighen groepet.
 De Romeynen / ghelijck Seneca verhaelt / waren
 soo stantvastigh / datse oock niet eens en versuch-
 teden als men hen in hunne beenen snedet / met
 bliemen ober-al kerfde / met gloepende yseren
 aen-tastede en fistulen settede; niet anders dan
 oft sy met gheenen Chirurgijn te doen en had-
 den ghehadt: lesende ondertusschen niet minder
 in hun boecken ende schriften / dan oft sy in hun
 studeer-cameren gheseten hadden. Scævola stact
 ende hiel by-willigh sijn rechter-handt in de
 blamme / ende lietse vraden tot datse droop : ghy
 soudt ghemeynt hebben / dat het niet Scævolaes
 handt ghetweest hadde / maer een yserē / oft stee-
 ne / oft eens anders handt. Ende wat hadden
 doch dese hier nae als een helle te verwachten ?
 Hoe moet dan een Christen mensch hem dragen /
 die den hemel verwacht ? Dit in-sien hebbende
 de H. moeder Teresa, dronck de medecijnen al
 lanck-samer-handt dooz / om haer te meer te pijn-
 nigen.

Iob 10.

Vit. PP.

Rosv. fol.
859.Senec. E-
pist. 98.Valer.
Max. lib.
3. cap. 3.

nigen. Ende den S.P. Franciscus Borgia pleegh IAREN.
 de pillen seer lanck in sijnen mondt te houden
 ende te knautwen / om de bitterheydt te langer te
 geboelen / ende den kelck te drincken daer CHRIS-
 TVS af seyde: Sy gaben gal in mijn spijse; ende Psal. 68.
 in mijnen dorst laefden sy my met edick. Ende
 elders: Rondy den kelck drincken die ick drinc- Math. 26.
 ken sal! Ghebruyckende de medecijnen / rust soo
 op de Doctoren / ende op de medecijnen / dat ghy
 ondertusschen allen u betrouwen vast stelt op den
 wille van Godt den Heere / ende van sijne God-
 delijcke voorzienigheydt. Welck om dat A sa 2. Paral. 14
 den Coninck van Iuda niet ghedaen en hadde.
 (hoe-wel hy dertigh jaren / ende langher goet
 ende Gode behaghelijck gheweest hadde; want
 hy d'autaren des vrenden Godts-dienst / ende
 de hooghden om-ghetworpen hadde) maer inde
 pijn sijnder boete / ende oock in sijne sieckte den
 Heere niet ghesocht en hadde / maer meer be- 2. Paral. 16
 troutwt hadde inder medecijnen konste; soo is hy
 met recht vanden Propheet Hanani ghestraft
 gheweest. Beter dede den Coninck Ezechias, die
 de ghenefinghe sijnder sieckte de vijghen niet en
 heeft toe-gheschreven / noch oock den genen / die-
 se hem als eene plaester op sijne sweeren leyde;
 maer den Heere alleen / segghende in sijnen lof-
 sanck: Ghy hebt mijne ziele verlost / dat ick niet Psal. 38.
 vergaen en soude. Alle dese dinghen ende exem-
 pelen by u-selven ober-denckende / doet als een
 broom Christen mensch betaemt; ende boben al
 wacht u van ijdele in-beeldinghen ende phanta-
 sijen: want hier door vrijghen dickwijls de sieck-
 ten groot boedtsel ende aen-was. De in-beel-
 dinghe is als eenen donder / die de schapen doet
 mis-

IAREN. mis-ballen hebben / en den honigh der byen suet
maeckt. Sy zijn als balsche bzillē op de neusen /
ende als eenen schilder / maer die droncken is /
die inde tafereelen onser verstandē niet en schil-
dert als grillen ende casteelen inde locht. Daer
zijnder gheweest die seyden ende meynden datse
wandelden sonder hoofden ; datse hoorzen op
hun hoofden droeghen ; dat hunne neusen soo
langh waren als een elle ; ja datse sleypden totter
aerde toe. Dat hun dgghen / knien / beenderen / boe-
ten al-te-mael van glas waren ; ende hunne lic-
hamen aerde baten ; datse kick-borsschē oft slan-
ghen in-ghesloekt hadden / ende die moesten uyt-
bzaken. Datse leeuwen waren / beiren / honden /
katten / muysen / blegghen / duybelen / blockē / boe-
men / steenen ; jaē Kaedts-Heeren / Baroenē / Prin-
cen / Hertoghen / Coninghen / Keyfers / Pausen /
groote Monarchen. Dat hunne woorden Ora-
culen ende Godts woorden waren ; hunne ghe-
dachten / prophetijen ; hunne wercken / mirakelen ;
hunne raden / wetten ; hunne beenderen / heylighe
Reliquien ; hunne water-makinghe / verdrinc-
kinghe van gheheele steden ; dat drancken ende
medecijnen / waren alffem ende venijn ; latinghe
bande ader / af-stekinghe bande kele ; hunnen
dranck / galle ; hunne spijse / scorpioenē. Dat hun-
ne Ouders / broeders / ende alle die hen ontmoet-
ten / berckens waren / monsters / spoken / en bulle-
backen / wilde ende dulle menschen / diebē / moor-
denaers. Dat ijdele plaetsen vol volcky waren ;
dat alle schepen / huysen / landen / beesten / ende al
dat sy sagen / hen toe-behoorden ; dat hunne pecc-
den lachten als menschen ; dat de boghelen des
lochts hunne feyten uyt-spraken. Ober eenighe
jaren

jaren wasset eenen Baroen rijk ende machtigh/ IAREN.
 ende wel by synen Prins ghesien; maer dooz on- Levinus
 ghefondeerde in-beeldinghen van disgratie by Lemnius
 den Hertogh op eenen tijdt in syn verstande soo lib. 2. c. 6.
 gekrenckt/dat hy hem crachtelijck in-beelde dat
 hy ghetwiffelijck al doodt was: ende daerom en
 begheerde hy in gheenderhande manieren oock
 het minste niet te eten oft te drinckē / ter-wijlen
 dat dit het ghebzuypck der dooden niet en was.
 De vrienden baden hem / dronghen / esi druygh-
 den hem. O wonderlijcke rasernye / seyde hy /
 dat ghy eenen dooden block spysen wilt! Op den
 sebensten dagh / die sulcke patienten doodelijck
 is / keerde de vrienden hunne bernusthepdt tot
 practijcke. Siet sy stuerden in syn kamer / die
 met swart laken behanghen was / vier mannen
 met mom-aensichten van doodē vooz haer aen-
 sichten / ende hebbende aen hun bloote lichamen
 alleen een engh wit kleedt bande hoofden tot de
 voeten. Dese begaben hen terstont tot eten ende
 hancquetteren aen de tafel die inde kamer ghe-
 deckt was / ende met was-lichten verlicht. Den
 Baroen verschrickte ober desen handel / esi wijse
 van dooden: ende vzaeghde den Camerlingh /
 wat slaggh van volck dat dit was / dat dus stom
 was / ende soo blijtigh at? Hy antwoorde / dit zijn
 dooden / ende sy zijn gheleert aldus hun leven te
 vernieuwen. Ende soo hem den Baroen hier
 ober verwonderde / seyde hem den knecht al hey-
 melijck in syn oozen: haest u: het staet aen u / oft
 het u oock met haer wel zy oft niet: maect dan
 na de wijze der dooden wat te krijghen / eer het al
 op zy. Den Baroen croop uyt syn bedde / paste
 wat te krijghen meer als eenighe andere / ende

- IAREN.** goot in sijn lijf heele kroesen vol slaep-brancken/
die daer met bedachtheydt ghestelt waren. Immer
hy smeerde hem soo wel van binnen / dat
hy dadelijck moest gaen slapen. Ende wacker
ghetworden zijnde / wech was alle phantastje /
ende en dachte niet meer op sijn oude grillen.
Wech dan met alle dese in-beeldingē / verbloec-
Psal. 26. kinghe zy daer over: seght liever met David: Den
Heere is mijne verlichtinghe ende mijne salig-
heydt: met eenen schildt sal sijne waerheydt my
om-cinghelen. Maer ghy sult by-abontueren
seggen: Godt lof/ ick en achte de phantastje niet;
ende verstaet daese ijdelheden zijn; maer ick quel-
le my dat ick in sieckte niet veel lesen oft bidden
en kan. Maer ick antwoorde: denckt ten 1. dat-
Psal. 17. ter gheschreven staet: Ick hebbe gheseydt: Mijn
Godt zijt ghy; want mijnder goeden en behoest
ghy niet. 2. Dat ghy kondt ghehoorsaem zijn
ende lijden: liever sagh ick een mensch in sieckte
lijdesamigh/pleegh den H. Bernardus te segghen/
dan een die van 's morgghens tot 's avonts kan
bidden ende lesen. Kiest dan in sieckte het beste
deel; en weet dat sulcken-een veel bidt/die geerne
lijdet; u suchten sullē zijn in de plaetse van woor-
den; u pijnelijcke leden in de plaetse van tongen/
Gen. 4. die tot Godt sullen roepē/beter als Abels bloedt.
Moyses van ghemoedt droebigh zijnde ende ver-
slaghen/en konde niet een woorzt spreken: ende
Exod. 14. nochtans seyde Godt tot hem: Moyses, hoe roept
ghy dus? 3. Dat ghy niet weerdigh en zijt Godt
te aen-roepen / ja oock niet op hem te dencken.
4. Dat Godt wil op sommighe tijden oock met
Eccl. 3. swijghen ghedient zijn; na 't segghen van den
Wijse-man: Tijdt van swijghen/ende tijdt van
spre-

sprekien. Ende elders: In swijghen ende in hope IAREN.
 sal utde sterckte zijn. *Siet num. 9. van vveken. 5. Dat* *Isaiz 30.*
 Godt den wille booz het werck sal ontfanghen:
 want daer staet gheschreven: Sy sullen gelijcken *1. Reg. 30.*
 deel hebben die ten strijde trecken/ ende die by de
 bagagien blijven. Ende al-hoe-wel dat dese din-
 gen soo zijn/soo betamet nochtans dat ghy hier
 in wat doet: na het exempel vande *H.* Gertrudis,
 die alse hooft-pijne hadde/ inde plaetse van een
 roosen-hoepken las sy een Ave Maria. Doet me-
 de soo / ende aenroep Godt met korte vyerighe
 schiet-ghebedekens / als boven *num. 1. van uren.*
 Laet by-wijlen wat lesen uyt de *H.* Historie van de
 passie onses Heeren: ende hanght in u camer de
 beeldē van het *Cruys CHRISTI*, vande *H.H.* Ste-
 phanus, Bartholomeus, Sebastianus, Laurentius,
 &c. *De H.H.* Petrus ende Paulus hebben hen aen *Rofw. 31.*
 Constantinus den Keyser by nacht beropenbaert *Decemb.*
 inde ghedaente als hun beelden waren / die den *in vit. S.*
 Paus Silvester aen Constantinus ghewesen had- *Silvest.*
 de. Ende den Keyser is hier ober seer verblijde
 gheweest/ende ghesont ghetworden. De Iebusiters
 die daer waren binne het casteel van Jerusalem/
 dat ghenaeamt was die Burgh van Sion / vree-
 sende datse David, die nu in Hebron Coninck
 ober Iuda ende Israēl ghehult was / niet en sou-
 den konnen weder-staen; hinghen de beeldē van
 Isaac ende Iacob bukten aen de mueren; op dat *Abulen. 2.*
 David immers met ghewelt hen niet en soude *Didac. Ve-*
 ober-ballen/ter-wijlen hy doch die beelden van- *ga in fest.*
 de *H.H.* Patriarchen niet en soude begheeren te *S. Ioann.*
 schadighen. Daerom seuden sy: Ghy en sult hier *Baptist.*
 binnen niet komen/ten zy dat ghy verzevē sult *2. Reg. 5.*
 hebben die blinde ende die creupele/dat is/ten zy

IAREN. ghy niet ghetwelt bestozmt die beelden vander
 Gen. 27. blinden Isaac (wiens ooghen verduysterden in
 synen ouderdom / soo dat hy niet en konde ghe-
 Gen. 32. sien) en vanden creupelen Jacob, die daer hinckte
 met den eenē voet / om den slaghe die hem den En-
 gel in't woystelen ghegeuen hadde aen die zenuē
 van snyder dghen. Alsoo sal Godt u by-avon-
 tuere mede sparen ende niet straffen in sijne ver-
 bolghentheyt / ter eeren van sijne Heyligē / wiens
 beelden ghy in utwe kamer in eeren houdt. *Siet*
num. 40. van daghen. Oft doet vjff was-keerffen in
 u kamer ontsteken / ter eeren vande vjff wonden
 van utwen Saligh-maker. Ende overmits alle
 de goederen des wereltds den draet utw's lebens
 niet en kunnen verlenghen / noch versoeten de
 pijnē der sieckten / ten zy den Heere dat gebe / soo
 stelt u opperste betrouwen op den selven. Hier te-
 gen doen sy ten 1. die in sieckte loopen om raedt
 ende hulpe by menschen / die niet en quade om-
 4. Reg. 1. me-gaen : ghelijck Ochozias ghedaen heeft. *Siet*
num. 5. van Hoogh-tijden. 2. Die gantsch haer be-
 trouwen stellen op de remedien der Doctoren.
 2. Paral. 16. Wy lesen van Ala Coninck van Iuda, dat hy in
 sijn sieckte den Heere niet en heeft gesocht / maer
 meer betrouwen heeft gehad inder mederijnen
 konste. 3. Die meer willen weten als de Docto-
 ren selfs / ende die dese willen trecken na hunnen
 sinne / niet na upt-wyssen der conste / maer na huir
 domme ende eyghen-sinnigh verstandt : gelijck
 4. Reg. 5. Naaman wilde wel van Eliseus gheholpen zyn /
 maer niet na den raedt van den Propheet ; maer
 na sijn eyghen hooft. Die op soo-danighe wyse
 Luc. 9. sijn leben soeckt te beschermē / ende te behouden /
 die sal dat verliesen. Daerom seght liever met
 David :

David: Mijne hulpe is van den Heere / die ghe- IAREN.
maeckt heeft hemel ende aerde. En stiert broodt P^{sal.} 120.
in sieck-huyfen / wees-huyfen / gast-huyfen / oft
elders in Godts-huyfen. Denckede op de woort-
den ten 1. van Esau: Siet ick sterbe / wat sal my Gen. 25.
baeten mijn eerste gheboorte / dat is / mijne mid-
delen daer ick soo om gherorst ende gheloopen
hebbe: Ten 2. van David: Als hy sal vergaen / P^{sal.} 48.
soo en sal hy alle dat niet met nemen / noch sijn
glorie en sal met hem niet neder-dalen. Siet den
Coninck van Gosten die sterft (lier Saladinus
uyt-roepen) en van alle sijne schattē ende trium-
phen en neemt hy niet mede dan alleen dit lij-
nen-cleedt. Ten 3. van onsen Saligh-maecker:
Maeckt booz u vrienden van den Mammon der Luc. 16.
ongherechticheydt / op dat sy u ontfanghen / als
ghy sult ontballen zyn / inde eeuwighe taberna-
kelen. Ick en ben niet in-dachtigh / seyd den H.
Hieronymus, schrybende tot Nepotianum, ghele- D. Hiero-
fen te hebben / dat iemandt qualijck soude gestor- nymus ad
ben zyn / die geerne dede wercken van verriher- Nepotian.
righeydt: want soo-danighen heeft veel booz-
bidders: ende het is onmoghelijck dat de ghebe-
den van veele niet en souden verhoort worden.
Siet num. 44. van daghen. Is't doock van noode / soo
belooft ict te doen ter eeren bande H. Moeder
Godts / oft van iemandt anders / tot wiens me-
morie men gaet in bedevaert; en wapent u met
H. Reliquien. Ende op dat den Heere u te meer-
der verlichte / soo laet een Misse doen oft meer /
tot verlichtnisse der zielkens / die in het baghe-
vper zyn. Als ghy boozts door de sieckte be-
merckt met wat eenen onstercken bandt u leven
ghebonden is / en nu ghehoelt dat ghy sult gaen

- IAREN.** den wegh alles bleeschs // ende met d' Apostelen
Matth. 19. alles sult verlaten / soo maect u testament / om
 bydes wille; indien ghy dat van te hozen niet en
 hebt ghemaect. Wy lesen van Cato den Meer-
Plutarch. dere / dat hy hem ober dzy dinghen al sijn leven
 in Car. betlaeghde. Ten 1. dat hy eenighe verborghent-
 Major. heydt aen eene vrouwe vertrout hadde; 2. dat
 hy sijne reyse te water ghenomen hadde / die hy
 te lande hadde konnen doen; 3. dat hy sonder te-
 stament ghemaect te hebben oock eenen dagh
 gheleeft hadde in dit soo kozt / kranck / ende ver-
 ganckelijck leven. Dit dan ghedaen zijnde / soo
Num. 32. en slacht de kinderen van Ruben ende Gad, ende
 der helst van Manasses gheslachte niet; dat ghy
 niet desen u erf-deel ende besittinge hier beneden
 in Galaad liever soudt willen verkiesen / en niet
 en soudt wille gaen ober de Jordane des doots /
 om te moghen komen in't landt van Chanaan /
 in't landt van Belofte hier boven / daer ghy van
CHRISTVS weghen toe gherechticht zijt; en niet
 de boose menschen eer soudt willen segghen: Den
Psal. 113. hemel der hemelen zij den Heere / maer de aerde
 heeft hy ghegheben die kinderen der menschen.
 Derre zij dat van u: seght liever met Iudas Ma-
1. Mach. 9. chabæus: Alsoo den wille in dē hemel wesen sal /
 alsoo moetet gheschieden. Ende is't dat onsen
 tijdt aen-ghekomen is / soo laet ons sterben met
 vromigheden / ende en laet ons gheen schande
 wozpen in onse glorie. Ons leven by d'eewig-
 heyt is het wel een ure / oft wy dan in het eerste
 van d'ure sterbē / oft in't midden / oft in het laet-
 ste / wat is daer grootelijck aen ghelegghen? ghe-
 lijck eertijds eenen Keyser seyde tot een van sijn
 edele pagien / die daer claeghde / dat hy soo jonck
 upt

uyt den bloem-hof des werelts geruckt wierde. IAREN.
 Een boghelken als de knip gheopent wordt; en
 de eenen leeuw als de deure ontsloten wordt /
 springhen daer onghedronghen uyt. Tusschen
 Godt ende my en is gheen schutsel buyten desen
 muer (sprack eenen melaetschē pelgrim tot eenen
 joncker / die uyt jaghen ghegaen was) overmits
 dan dat ick sie dat den muer (verstaende d'om-
 standighepdt mijns lichaems) daghelijck be-
 swijckt / ende de stucken uyt-ballen / daerom sin-
 ghe ick / ende ick verblijde my; want doch moet
 de note eerst zyn gecraeckt / soude de kaerne ghe-
 cregghen worden; ende Ionas moet eerst in de zee
 ghetworpen worden / soude de zee op-houden van
 haren storm; ende het kaf bande tertwe gheschey-
 den zyn / eer-men de tertwe op de solders verga-
 dert; ende de forme zyn ghebzoken van het aert-
 sche lichaem / soude-men de ghedaente van het
 goudt sien / dat is / soude-men sien 't cieraet der
 ziele. Dit dan beginnende te gheschieden / singe
 ick ghelijck de swane doet booz haer doot / ende
 gebe den Heere lof-sanghen / want mijne verlos-
 singhe is nakende! Als P. Ioannes Ogilbeus te
 Edinburghe in Schotlandt gheleydt wierde
 anno 1615. den 10. Martij, om booz het H. Ca-
 tholijck Roomsche geloobe martelaer te sterben /
 soo vzaeghde hem den predicant / oft hy de doot
 niet en vreesde? hy antwoorde / niet meer als
 ghy de schotelen / wanneer ghy sult gaen eten.
 Doet oock alsoo / ghy die dit leest; ende toont dat
 u het leven is in patientie / maer de doot in ver-
 langhen. Epaminondas een Welde-obersten der
 Thebanen wiert deerlijck inden slaghe gequetst /
 ende recht booz sijn doot soo vzaeghde hy / oft

Flores
 Henrici
 Grom. l. 4.
 num. 88.

Ion. 1.

Luc. 21.
 Recueil
 des hom-
 mes de la
 Compag.

Valet.
 Max. lib.
 3. cap. 2.

JAREN. synen schildt behouden was / ende de vanden
 verflaghen? ende verstaende dat ja: soo seyde hy:
 Du en sterft Epaminondas niet / maer hy gaet
 leven. Wie en soude dan oock hem niet verblij-
 den/ende geerne willen sterben / die daer weten
 soude/dat hy den schildt des gheloofs ende van
 patientie bewaert hadde/ende de werelddt over-
 wonnen met al datter in was? In het Clooster
 van den Abt Isidorus door de deughden hunder
 zielen en viel niemant van hen allen in eenige
 sieckte oft kranckheydt; maer als iemandts
 eynde was aen-staende/dat wist hy volcomelijck
 van te voren/ende de Broeders te Gode bevolen
 hebbende/syn hooft neder-legghende/gaf blijde-
 lijck synen gheest. Ende dat met reden: want wie
 en soudet niet goet ende nutbaer dunck te zijn
 (ghelijck eertijds seyde de H. Cecilia tot de god-
 deloofse dienaers van den obersten Almachius,
 die haer baden dat sy haer-selven niet en soude
 laten dooden) slijck om goudt te verlaten/sieckte
 om ghesontheyt/arbeydt om ruste / duysternisse
 om licht/en het verganckelijck om het eeuwighe
 Siet num. 9. van jaren. Ende daerom seght met den
 Philipp. 1. Apostel: CHRISTVS is my 't leven, ende 't sterben
 ghewin. Ende wederom: Ick hebbe begheerte /
 om onthonden te zijn/ende met CHRISTO te we-
 sen. Enen Gudt-bader pleegh te segghen: ghe-
 lijck den lijf-knecht van den Prince altoos by
 hem staet; alsoo behoort de ziele altoos bereyde
 te zijn tot de komste des Heeren. Ende ghelijck
 Gen. 12. Abraham gingh uyt syn landt na dat hy van
 Godt ghehoort hadde; Gaet uyt u landt /ende
 komt in een landt dat ick u toonen sal: alsoo
 moet de ziele altydts veerdigh wesen om uyt
 dese

Vit. PP.
 Rosw.
 fol. 476.

Rosw. 22.
 Novemb.

Philipp. 1.
 Ibidem.

Vit. PP.
 Rosw.
 fol. 574.

Gen. 12.

dese aerdtſche wooninghe haer te ſpoedigen tot IAREN.
 den Godt des lichtſ na ſijnē wille. Dat is wel/
 ſult ghy ſegghe/voor den genen die daer henen
 magh ſpoedighen: maer wie is deſen/ende wy
 ſullen hem vrſen? ick antwoorde: hy kan der-
 waerts ſpoedighen / die arbejdt ſoo-danigh te
 weſen/ghelijck hy weet dat Godt wilt dat hy zu.
 Sone/ſeydt den Wiſe-man / hebdu geſondicht? Eccl. 11.
 en doeter niet weder toe; maer oock bidt voor de
 voorleden ſonden/datſe u vergeben mogen wor-
 den. Siet num. 16. van uren. Dus ſoo berejdt ern- Iſaia 38.
 ſtelijck u huys/niet ghelijck Achitophel, die wijs 2. Reg. 17.
 was in alle uyerlijcke dingen te ſchicken / ende
 ordze in al ſijn huys te ſtellen/ende te beſozghen
 van al dat ſijn kinderen ende andere ſaken van
 begraeſſenſſe aen-gingh; maer onder-tuſſchen
 ghebeurde hem/t ghene die van Scythen ober- Iuſtinus.
 quam; die ſoo ſy verre uyt-geloopen waren om
 de glorie van hunnen naem/ende hunne palen te
 verbejden; hebben de knechten ende ſlaven by
 deſe gheleghentheydt hen-ſelben meesters vande
 ſteden gemaeckt/de landē bemachticht/de vrou-
 wen van hare meesters tot wijben ghenomen /
 ende het onderſte boven ghekeert. Alſoo ter-wij-
 len Achitophel alle uyerlijcke dinghen beliep /
 ende op 't inwendigh huys gheen macht en ſtel-
 de/ſoo hebben hem ſijne vanden ober-wonnen/
 ende hy vergat ſijne ziele/en verhongh ſy-ſelven.
 Maer ghy/let op het huys uwer ziele; ende wor-
 du benauwet van twee begheerten/d'eene om het Philip. 1.
 lichaem te behouden / d'andere om uwe ziele te
 behouden/ſoo gaet te rade met den dagh die hier
 af beſt kan oorздеelen. Apelles macht ghegeven Plin.
 hebbende aen een van ſijn vrienden / om een te

IAREN. Kiesen vande beste schilderijen die hy wilde / soo was den vziendt vol aneyt onder soo veel keurs / ende eyschte uyt-stel / ende soude hem bedencken ende wederom komen. Onder-tusschen dochtet den vziendt goet / dat hy hier van het oordeel van Apelles selfs versoecken soude : 't welck hy vercreegh door desen nieuwen schalcken vande. 't gebeurde op eenen tijdt / dat Apelles van huys was / ende den vziendt stuerde hem eenen ruyter naer te poste / hem latende weten dat den vziandt sijn huys bevanghen hadde / ende nu ghenaeckte aende schilderijen. Dit geseydt zijnde / keerde den ruyter hem om / ende gaf het peerdt de spoze wederom na huys : maer Apelles liep hem huylen- de nae / en riep / dat-men immers Venus con- terseptsel berghen soude. Dit den vziendt aen- dient zijnde / clær was hy / ende hy en twijffelde boozts niet meer welck conterseptsel hy booz 't beste verkiesen soude : alsoo sal den dagh des

1. Cor. 3. Heeren (die doch in 't byer veropenbaert sal wor- den) 't best verclaren / wie van beyde de deelen des menschs het edelste zy / ende meest geberghyt moet worden; te weten / oft den sack / dat is het lichaem; oft het goudt datter in is / dat is / de ziele. Ende sozghde de **H. Vaders** van het oude testament / als Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph om een graf te hebben booz hunne lichamen te Hebron, ende el- ders in 't landt van Palestina / al-waer Messias soude ghebozen worden / onder de menschen ver- keeren / predicken / lijden ende sterben / ende eynde- lijk verrysen (ende dien-volgende al-waer sy wenschten hem te dienen / oock na hunne doot / immers tot een schabelle van sijnder voete / ende tot een vereeringhe van sijne verrysnisse door

hunn

Gen. 23.

hynne mede-op-staendinge) hoe veel te meer heb- IAREN.
 ben sy hier dooz ons willen leeren sorghe dragen
 booz de ziele ende booz d'ewighe wooninghe
 van die/daer Paulus af spreeckt: Wy en hebben Hebr. 13.
 hier gheen blybende stadt/maer wy soecken een
 toe-komende. Let dan op het hups utwer ziele/
 ende bereydt dat Gode dooz penitentie. S. Au-
 gustinus seyde dat gheen Christen / hoe eerlyck Rosw. 28.
 ende loffelyck hy oock hadde geweest/ en behoort August.
 de te sterben/sonder te voren ghedaen te hebben
 tweerdighe penitentie. Daerom bebal hy oock op Possidon.
 sijn doot-bedde/dat men hem soude schryben de in vita S.
 sephen Psalmen der penitentie/ende die stellen op Aug. c. 32.
 een plaetse daer hy die van op sijn bedde soude
 moghen lesen. Dese las hy dan binnen de dagen
 snyder sieckte/ende schreyde oberbloedelyck: en-
 de dede toe-sicht nemē dat sijn aendachtigheyt
 niet en soude belet worden. Hierom heeft hy be- Possidon.
 gheert van sijn vrienden thien daghen / eer hy in vit.
 herscheydde/dat niemandt tot hem komē en sou-
 de in sijn kamer/dan als de medechne hem qua-
 men besoecken/ oft als men hem iet brochte om
 in te nemen. Want alle de reste vanden tydte be-
 steedde hy in het ghebedt;ende begaf hem tot be-
 routte ende leetwesen;al-hoe-wel hy dzy efi veer-
 tigh jaren na sijn doopsel gheleert hadde sonder
 clachte/onnooselyck ende seer heylighlyck: ende
 altydts het woort Gods ghespreekt/ende on-
 tallycke boecken tot dienst vande H. Kercke ghe-
 schreven hadde. Ghelyck wy ober-al mede dra- Vit. PP.
 gen de schadutwe onser lichamen / sprack een van Rosw. fol.
 de Gude-vaderen/soo moeten wy het weenē ende 567.
 leetwesen altoos by ons hebben; om te moghen
 segghen met David: Ick hebbe ghearbeydt met Psal. 6.
 such-

IAREN. suchten. Ende wederom : *Mijne sonde is altijd*
Pfal. 50. teghen ober my. Ick ben den herder van mijne
Ioann. 10. schapen/seyde **CHRISTVS** : zyn wy dan des Hee-
 ren schapen / soo moeten wy altoos het bleeten
 by ons hebben / dat is / het suchten van een leet-
 wesende herte: want een geduerigh suchtende ge-
Vit. PP. bedt / soo eenen Oudt-vader seyde / verbetert ter-
Rosw. fol. stontd het herte, *Siet num. 16. van uren.* Philippus
614
Pierre den 11. Coninck van Spagnien creegh tweynigh
Matthieu. daghen voor sijn dootd een onghewal van een
 gheswel op sijn rechter-been : 't welck / soo-men
 met een blieme opende / vzaeghde hem sijnē sone /
 oft het hem niet seer en smerte : hy antwoorde :
 meer smerten wy de wonden van mijne sonden.
 Na de biechte / isser iet dat ghy moet restitueren /
 't zy van iemandts naem ende faem / oft van ie-
 mandts goetd / doet het terstontd. Turfellinus
Turfell. berhaelt / hoe dat een seecker joncker van Polen
Histor. in iet heymelijckx uyt de Capelle vā onse V. Vrou-
Lauret. we van Lozetten genomen hebbende / aengaende
 eettighe devotie / op staende-boet met de kortse
 ober-ballen is gheweest / die hem noch te lande
 noch ter zee / noch te waghē / noch te peerde en
 heeft verlaten / maer ghetrouwelijck tot Polen
 toe ghevolght is / noch daer van hem gheweken
 door laten / koppen / baden / vasten / totter tijdt toe
 dat hy weder-ghesonden heeft dat hy ghenomen
 hadde : en als-doen is hy dadelijck vande kortse
 ontslaghen gheweest. Doet dan restitutie / is het
 van noode : op dat ghy met Zachæus mooghe
Luc. 19. hoozen: Heden is desen huyse saligheyt geschiet.
 Ende daer na eert met alle moghelijcke reberen-
 tie het hoogh-weerdigh Sacrament / eer ghy 't
Math. 2. ontfanght : want den selven is hier / die eertijts
 was

was in den stal/als hem de dzy Coningen aen- IAREN.
 baden:ende booz wien eertijds Guilielmus Her- Vir. S. Ber-
 togh van Aquitanien/ ten tijde van den H. Ber- nard.lib.2.
 nardus, al schuddende en bebende / als met Sau- cap.6. &
 lus ter aerde viel / ende met vzeese aen-badt. Al Rosw. 20.
 wierp ick my onder d'aerde/spzack eertijts Hen- August.
 ricus den VIII. Coninck van Enghelandt/ ick en Act. 9.
 dede noch niet dat ick behoorde/ daer den Godt Sander. de
 der hemelk hem soo tot my buyght met alle sijn Schism.
 glorie! Den H. Augustinus schrybende op dese Angl. 1.7.
 woorden: Verheft den Heere onsen Godt / ende S. Aug. in
 aen-bidt de boet-banck sijnder boeten / want sy Psal. 98.
 hepligh is; seydt/ dat door de boet-banck van de
 boeten Godts / verstaen wordt het lichaem CHRI-
 STI, dat uyt de H. Maghet MARIA geboren/ende
 ons tot een spijse ghegheben is. Welck lichaem
 niemant magh ontfanghen / ten zy dat hy het
 eerst aen-ghebeden heeft: soo dat wy alleen niet
 en sondighen door het aen-bidden/ maer souden
 sondighen/waer't saecke dat wy het niet en aen-
 baden. Siet num. 8. van daghen. Hier naer bidt den
 Heere met Abraham, dat hy u niet booz-by en Gen. 18.
 gae/maer by u blijue; op dat u ziele met dit he-
 melsch Manna booz-sien zijnde / wandele met
 die van Israël door de woestijne deser wereldd tot Exod. 16.
 het landt van belosten hier boven; en met Elias 3.Reg. 19.
 gaen magh door de cracht deser spijse tot den
 bergh Godts Horeb. Op dat boozts den almo-
 ghenden Vader sie in het aensicht van sijne ghe- Psal. 83.
 falsden (den welken hy ghesalft heeft met olye Psal. 44.
 der blijdschap / meer dan sijne mede-ghesellen;
 ende van wien als van den hoofde bloeyt de sal-
 vinghe der gratie tot op den haert van Aaron, Psal. 133.
 dat is/op d' Apostelen ende Priesteren; ende van
 dese

- IAREN.** dese tot den boozdt des cleedts / dat is / tot alle
CHRISTI gheloobigen) soo ontbiedt de **Priesters**
Iacob. 5. der kercke / om u / gelijck eertijds in u **H. Doop-**
 sel / alsoo nu in den uytganck van dit bergancke-
 lijck leven te salben met olpe / inden naem des
 ghenes die gewilt heeft dat eertijds de **Prieste-**
ren / Coninghen / ende Propheeten door de salvin-
 ghe **Gode** toe- gheheylight ende gheconsacreert
1. Reg. 10. souden worden. Saül en was soo haest van Sa-
Ibidem. muel niet ghesalft / oft den gheest des **Heeren**
 sprongh in hem ; ende **Godt** heeft hem sijn herte
 verandert in eenen anderen man : ende **Samuel**
 seyde tot hem : Siet den **Heere** heeft u ghesalft
Ioan. 18. over sijn erf-deel tot eenen **Prince**. Alsoo u rijck
 en is van deser wereldt niet ; maer door dese **H.**
Luc. 22. salvinge wordt u bereydt het rijck der hemelen /
 daer **CHRISTVS** af spreekt : Ick beschicke u lie-
 den ghelijck my mijn **Vader** beschickt heeft / het
 rijck. Dus dan tot de mede-deplinghe des rijck
Godts op-ghenomen zijnde / zijt eerst eenen woz-
 stelaer met **Iacob**, na den naem van een **Christe-**
 lijcke / dat is / ghesalfde persoone (want ghelijck
 de wozstelaers eertijds met olpe wierden bestre-
 ken / alsoo salft ons **Godt** door den dienst van
 den **Priester** / om teghen den duyvel te wozstelen
 ende te bechten) op dat ghy hier nae ghenoeemt
 soudt mogen worden **Israël**, dat is / **Godt** siende.
 Dit ghedaen zijnde / soo doet volle belijdenisse en-
 de professie uws gheloofs : ghelijck gedaen heb-
Gen. 28. ben / ten 1. **Iacob** den **Patriarch** / die vluchtende
 booz **Esau**, ende vreesende oft hy by nacht slapen-
 de van sijnen broeder soude moghen over-ballen
 worden / heeft eenen steen ghenomen / en op-hef-
 fende sijn verstandt tot **Messiam**, die door den
 steen

steen beteekent wierdt (want den steen was IAREN.
 CHRISTVS, soo den Apostel seydt) heeft den steen I. Cor. 10.
 onder sijn hooft gelept / als oft hy hadde willen
 segghen: oft mijn broeder my slapende ober-biel
 ende doodde; ick protestere dat ick sterbe in't ge-
 loobe van den toe-komenden Messias, die dooz
 desen steen beteekent wordt. Esi wederom: Ia-
 cob sterbende heeft een-ieghelejk van Iosephs
 kinderen ghebenedijdt; ende heeft aen-gebeden Hebr. 11.
 dat uytterste van sijn roede. Daer wat was daer
 toch in het uytterste van Iosephs roede oft scap-
 ter / dat Iacob aen-badt? Ende roede erkende hy
 de h. Maghet ende Moeder Godes MARIA; en-
 de aen het uytterste oft aen den top / erkende hy
 CHRISTVM: ghelijck dat Isaias upt-lept: Daer Isa. 11.
 sal een roede upt-gaen upt de stamme van Iesse,
 ende een bloeme sal upt haer wortel op-gaen.
 Dese bloem van / ende desen top / die Messias be-
 teeckende / aen-badt Iacob sterbende: ende seyde:
 Heere / ick sal uwen Saligh-geber verwachten. Gen. 49.
 Ten 2. Ioannes Baptista den voorlooper des Hee-
 ren: den welcke wel wetende wat hem inde ghe-
 vanghenisse ghetakende was / heeft twee van
 sijne jongheren na CHRISTVM ghesonden / seg-
 ghende: Ghy zijt die daer komen sal / oft ver-
 wachten wy een ander? als oft hy hadde willen
 segghen: heyligen Messia, van het lichaem mijns
 moeders hebbe ick u ghekent ende ghepredickt;
 ende overmits ick nu haest sterben sal in desen
 karcker / soo begheere ick dat de werelot verstaet
 dat't ghene ick vastelijck gheloobe hier noch le-
 vende / doock 't selve sekerlijck houde al sterbende;
 te weten / dat ghy zijt die daer komen sal / esi dat
 wy geensins eenen ander en verwachten / want
 wy

- IAREN. **I**ny u teghenwoordigh hebben. Ten 3. den H.
 Sur. 30. **A**postel Andreas: den welcken twee dagen langh
 Novemb. hanghende aen't crups tusschen hemelē aerde/
CHRISTVM opentlyck beleden heeft ontrent
 booz 20. duysent persoonen / die ronts-omme het
 crups stonden; ende op-hessende sijne stemme /
 seyde hy onder andere dinghen: **O** goedt crups!
 presenteert my aen mijnen meester; op dat hy
 my door u ontfanghe / die my door u heeft ber-
 lost. Soo hebben oock ghedaen Carolus V. Phi-
 lippus den II. wiens laetste woordē / die hy sprack /
 waren / dat hy Roomsch Catholijck was. Ende
 heeft oock den stoel van Roomē / ende de Catho-
 lijcke ende Apostolijcke Roomsche Keltigie aen
 sijne kinderen sterbende bevolen. Hy was ghe-
 Rom. 10. dachtigh de woorden van den H. Apostel: **M**et-
 ter herten ghelooft- men ter rechtbeerdigheyt /
 maer metten monde gheschiedt de belijdinge ter
 Luc. 12. saligheyt. Want die my belijdt booz die men-
 schen / dien / seydt **CHRISTVS**, sal den Sone des
 menschen oock belijden booz de Engelen Gods.
 Den welcken daerom door alle de ronde der aer-
 de belijdt de H. Kercke. Na dese alder-verdienste-
 lyckste belijdenisse (gelijck ghebleken heeft inden
 Luc. 23. goeden moordenaer) soo laet d'aerde / ende alle
 aertsehe middelen; ghelijck eenen mensch hem
 van sijne cleederen ontbloot / om gemakelijcker
 te gaen slapen. Den H. Franciscus wesende in sijn
 Rosw. 4. **O**ctob. uytterste / leyde hem naect op de bloote aerde /
 om **CHRISTO** ghelijck te zyn / die naect aen't
 crups stierf: ende dede hem booz-lesen de passie
 ons Heeren / na het Euangelie vanden H. Ioan-
 nes. Hier nae las hy / soo hy best konde / den 141.
 Psal. 141. **P**salm / die begint: **M**et mijnder stemme heb ick
 tot

tot den Heere gheroepen / &c. ende voleyndt heb- IARZEN
bende / gaf hy synen geest. Den H. Martinus Bis- Rofw. 11.
schop van Tours lagh in syn upterste op der aer- Novemb.
den op een bedde van asschen / ende in een hayzen
cleedt: seggende / dat een Chzisten mensch op de-
ser maniere / als Iob op den mest-hoop / ende als
eenen soldaet op de schildt-wacht / behoorde te
sterben. Ende alsoo hy op synen rugghe lagh /
slaende d'ooghen na den hemel; baden hem synne
discipelen / dat hy op d'eene syde wilde ligghen /
om beter te rusten: maer hy antwoorde: Act. 7.
Ey laet my met Stephanus na den hemel lieber / als nae
d'aerde sien; op dat mijne ziele rechts op-gae na
haren Schepper. Paulus den eersten Gremijt / Vit. PP.
merckede dat den tijt syns sterbens aen-quam / Rofw. fol.
ballende op syn knien / wenschte dat hy ontbon- 20.
den soude moghen worden / ende het lam na-bol-
ghen inden hemel; ende het gheschiedde. En soo
daer na den H. Antonius in de speloncke was ge-
komen / heeft hy het doodt lichaem Pauli sien sit-
ten op syn ghebooghde knien / met op-gerechten
hoofde ende handen / alsoo dat hy met ten eersten
ghemeynt heeft dat hy noch leefde / ende in syn
gebedt sat; maer als hy hem niet en hoorde such-
ten / soo hy wel pleegh / soo is hy hem om den
hals gheballen / ende heeft hem ghekust / ende be-
bonden dat oock het doodt lichaem des H. Pauli
Godt almachtigh (voor wien alle dingen leven)
met eene ghedienstighe oeffeninghe aen-badt.
Ioannes Gremijt / met name den Goutmoedigen / Vit. PP.
wierdt nae syn doodt ghebonden ghecleedt met Rofw.
een hayzen cleedt / ende hy hadde in syn handen fol. 88r.
een silberen crups. Den salighen Aloysius Gon-
zaga nam syn slaep-muts van syn hooft / reche

Hh

hoog

IAREN. vooz sijn doodt/segghende: **CHRISTVS** en is niet
 Virgil. Ce- gestorven met bedeckten hoofde: ende las in sijn
 par. in eius upterste den solijt-sanck van Petrus Damianus:
 vita lib. 2. Ad perennis vitæ fontem, &c. dat is / tot des eeu-
 cap. 33. wighs lebens fonteyn dorst mijne dorre ziele/
 Ibid. c. 32. &c. Ende seyde als met de **H. Agatha**: Godt die
 7. Februar. my bewaert hebt van mijne kindtscheydt / ende
 die de liefde des wereldds van my af-ghe-nomen
 hebt; ghebiedt my te komen tot uwē bevrin-
 tigheydt. Na dese oft dierghelijcke penitenciale
 ghesteltenisse uw's lichaems / sult ghy alle de
 crachten uwer ziele op-waerts naer den hemel
 stieren; ende in het alder-upterste pronuntieren
 den alder-heylighsten naem van **IESVS**: nae het
 exempel van den **H. Apostel Paulus**, die onthooft
 zijnde / heeft dry-mael **IESVS** ghepronuntieert.
 Siet num. 7. van uren. Den **H. Franciscus** pronun-
 Psal. 141. tierende dit beers / Ueydt mijne ziele upt de ghe-
 vanghenisse om uwen naem te belijden / heeft sijn
 gheest gegeven inde handen van sijnen Sa-
 ligh-maker. Den **H. Bernardinus** gaf effen sijnen
 gheest / als de Broeders inden choor songhen dese
 Ioan. 17. Antiphone: Vader ick hebbe uwē naem den men-
 schen geopenbaert. Den **H. Ludouicus Coninck**
 Psal. 137. pronuntieerde in sijn upterste: In't aenschou-
 wen der Enghelen sal ick u lof-singhen; ick sal
 aen-bidden tot uwen **H. tempel** / en belijde uwen
 naem. De **H. Machtildis** en sprack anders niet
 als / **O gode IESV! o goede IESV!** ende tot haer is
 Matth. 25. de stemme van den brydegom gekomen: Komt
 ghebenedijde mijns Vaders / besit het rijck dat u
 hereydt is van't begin des wereldds. Laet ons
 dan mede den selbē naem innelijck aen-roepen/
 in-sonderheydt in onsen lesten noot: want daer
 en is

en is gheenen anderen naem onder den hemel IAREN.
den menschen ghegeven / seyde Petrus, dooz den Act. 4.
welcken wy moeten saligh worden.

Denckt datter geschreven staet: Dit is de vic. VIII.
tozie die de werelddt ober-wint / ons gheloobe: 1. Ioan. 5.
daerom wesende in u upterste / verfoepet al dat
den vader der loghentale u in-blaest / strydbende
teghen het H. Catholijck Roomsche Gheloobe /
't welck dooz den mondt des Apostels ghepresent
is; als hy schrybende tot die van Roomen seyde:
D gheloobe wordt vercondicht ober al de werelt. Rom. 3.
Ende daer oock den H. Ambrosius af schryft: In Ambros. 1.
alles begeere ick de Roomsche Kercke te volgen. 3. de Sa-
cram. c. 1.
En Cyprianus: Tot de Roomsche Kercke en kan Cyprian. 1.
d'ongheloobighepdt gheenen toe-ganck hebben. 1. Epist. 1.
Van dese / als uyt den booz-burgh des hemels /
't sedert dat de stoelen van Antiochien / Alexan-
drijen / Jerusaleim / ende Constantinopelen af-ge-
weken zijn (gelijck een mensch die van sijne echte
ende wettige huys-vrouwe af-gaet / en doet over-
spel met eene andere) ghelijck den roock ver- Psal. 67.
dwijnt / soo zijne verdwenen; ende sullen al ver-
dwijnen die tegen haer zijn. Van dese en is oock
noyt iemandt af-ghetweken om hem tot een be-
ter leven te begeben; ja / soo de H. Vaders seg-
ghen / niemandt en dwaelde opt van het Catho-
lijck Roomsche Gheloobe / oft hy was eerst vande
deught af-ghetweken. Soo dat de ketterhe noyt
en is d'eerste sonde / maer komt nae andere son-
den / als eene straffe vande selve; in sonderhepde
ten 1. na hooberdighe vermetelheyt van eygen
verstandt ende oordeel. 't ghebeurde in 't jaer
1581. dat I. Lipsius komende uyt de schole vande
Uniuersiteyt van Leyden / vergeselschapt zijnde
H J 2 met

IAREN. met Christophorus Plantinus (die daer van Antwerpen ghekomen was om Lipsius wille) ende met Cornelis Pieterfen Hooft Burghe-meester van Amsterdam / met Jan van Houten Secretaris van Leyden / V Villem de Vriese ghetwefene Secretaris van 's Hertoghen-bosch / ende met Jan Laurensen Spiegel, ende beyde sijne broeders Hendrick ende Pieter; 't ghebeurde / segghe ick / dat Lipsius stille stondt recht booz de plaetse / soo hy de trappen af-ghekomen was. Ende Dirck Coorn hert zijnde by-gheval by dit geselschap / trock Plantinum een weynigh ter sijden af / ende seyde : Plantine, ghy zijt immers een wijs ende verstandigh man / die't al dooz-cropen hebt / veel boecken ghedruckt / ende meer dooz-lesen hebt; seght my : wat magh u doch langher houden in de Roomsche Catholijcke Kercke? Hoozt Coorn-hert, antwoorde Plantinus : indien ghy hier satet op de leeghe trappen / ick wistet u te seggen ende wijs te maken; maer ghy sit te hoogh op den solder / ick en kan u het niet toe-roepen. Plantinus wilde hier mede te kennen geven / dat den anderen eyghen-dunckende van verstandt was / op-gheblasen / ende al te wijs by sy-selven; ende dat hy berachte al 't ghene dat met sijnen sin / verstandt / ende begriyp niet en accordeerde. Ende dit en was alleen het gheboelen van Plantinus niet / maer oock van Lipsius; die hierom met het by-jaende geselschap / approbeerde 't seggen van Plantinus. En daer na schrybende op eenen tijdt aen Henrick Laurensen Spieghel, seyde Lipsius : hardt ende wreedt is het verstandt van utwen vziendt; te weten van Dirck Coorn-hert. Wel mocht dan den Propheet segghen : En laet den

I. Lipf. l.
adversus
Dialogi-
stam.
Psal. 35.

den boet der hoobeerdige my niet ober-kommen: **IAREN**
 daer zijn sy gevallen die boof heyt doen. Ten 2.
 na lust ende begheerlijckheydt des buycky ende Florimöd.
de Re-
mond.p.2.
l.6.c.2. &
l.5.c.14
 des vleeschy. Heeft dat niet ghebleken in den
 Coninck van Enghelandt Henricus den VIII.
 die om de liefde van Anna Bolena; ende in Geb-
 hardt Truchses Artsch-Bisschop van Ceulen /
 die om de liefde van Agneet van Mansveldt /
 van het gheloof af ghewecken zijn: Ten 3. naer
 eer-gierighe staet suchtigheydt ende nae gelt-
 gierigheydt. Dese is d'oorfake gheweest banden
 af-bal. Ten 1. van Ioan Frederic Hertogij van Petr. Ri-
bad. de
Principe
Christ.
cap.19.
 Saren: want soo het hem verdoot / dat het key-
 serdom gestadigh bleef by het huys van Osten-
 rijck / raedde hem Lutherus, dat hy van Keltigie
 soude veranderen / wilde hy aen den keur ghera-
 ken. Ende hy heeft ghedaen als eenē tweeden
 Ieroboam; maer met wat gyluck / meet al de 3.Reg.12.
 wereltd. Ten 2. van Bernardinus Ochinus een
 Capucijn: want meynende Cardinael te wordē /
 ende niet geschiedende; nam hy dat soo qualijck /
 dat hy daer na begon ketter-wijs te preke: maer
 bresende de Italiaensche Inquisitie / pacte hy
 hem deur / ende liep na Geneven den modder-
 kuyl der Calvinisten. Siet ghy dan wel dat de
 ketterije volght als een plaghe ende straffe van
 andere sonden: Ghelijck Achab naer veel ober- 3.Reg.22.
 tredinghe / eyndelijck oock gheloofde den leu-
 ghenachtighen gheest / die daer sprack door den
 mondt der valscher Propheten. Doort en wilt
 oock in u upterste in dispuyt niet tredē met den
 duybel / hoe / oft waerom / dit oft dat in uwen
 Credo: ghelijck dede een Christen Philosoph:
 den duybel heeft synder helen laghen gyelept /

LAREN. ende hem bertwijffelt / ende is victorieus wech-
Bellarm. l. ghegaen. Doet liever 't ghene een simpel Leeck
 2. de arte dede; die ghebzaeght zijnde vanden dupbel / wat
 moriendi hy daer en daer af gheloofde? heeft geantwoort:
 cap. 9. 't ghene de H. Catholijcke Roomsche Kercke ge-
 looft. Wederom ghebzaeght zijnde / wat dat dese
 van die dinghen gheloofde? antwoorde: 't ghene
 dat ick gheloobe. Wel wat ghelooft ghy? 't gene
 de H. Kercke ghelooft. Wel / wat ghelooft de H.
 Kercke? 't ghene dat ick gheloobe. Den dupbel
 gheen uyt-komste siende / vloogh beschaemt
 wech: ende den simplen Leeck bleef victorieus.
Psou. 31. Doet dit mede / op dat in u verbult soude mogen
 worden 't ghene daer gheschreuen staet: In den
 nacht (der tentatien) en sal sijn licht (dat is / sijn
 gheloobe) niet uyt-ghedaen worden. Ende doet
 dit niet alleen in u uiterste / maer oock ter-wij-
 len ghy gesont ende wel-barende zijt. P. Iacobus
 Laynes den tweeden Generael vande Societeyt
 Iesv (die vande Paus Pius den IV. anno 1561. na
 Franckrijck gesonden was met den Cardinael
 van Ferrare / om de Hugenotten 't hooft te bie-
 den) riedt aen Catharina de Medicis, moeder en-
 de vooghdersse van het kindeken Carolus IX.
 datse niet alle Leecke personen tot de disputa-
 tien soude laten in-komen; want heele van de-
 sen onbedachtelijck toe-hoozende / vatten dick-
 wijls eer 't benijn / als medecijn. Ende 't is hen
 beter datse dese saken over-geven den ghenē die
 daer professie ende open winckel af houden; en-
 de die waken als om rekeninghe te geven vooz
1. Cor. 12. hare zielen. Zijn't alle Apostelē? zijn't alle Pro-
 pheten? vzaeght Paulus, zijn't alle Leeraers? &c.
 Het gheloobe dat hunne vooz-ouders over hon-
 dert

bert ende hondert jaren / ende berder / goet is ge- IAREN.
weest / dat en kan hen niet quaedt zyn. Ja al
waer't hy alsoo datter eenen Enghel uyt den he- Gal. 1.
mel u d'Euangelie preeckte anders / dan 't gene
dat wy u ghepreeckt hebben / die zy verbannen
van Godt. Konnen de wederpartijen anders be-
lydē als ten 1. dat dese landē wel eer heydensch
gheweest zyn? Ten 2. datse van den H. Wille-
brordus tot de kennisse CHRISTI gebrocht zynē
ghelijck dat beschryben den weerdighen Beda in
de hystozien van Engelandt / Alcuinus den mee-
ster van Carolus Magnus den Keyser / Surius,
Molanus, Baronius, en alle de oude Chronijcken
van dese landen. Ten 3. Konnen onse wederpar-
tijen bewijzen / dat den H. Willebrordus Geus
gewest is / daer-men contrarie uyt die booz-ge-
noemde Leeraers ende Chronijcken konnen be-
wijzen / ten 1. dat hy den Paus van Roomē booz
den stadt-houder CHRISTI, ende booz den waer-
achtighen successer van Petrus erkent heeft.
Ten 2. dat hy Misse ghedaen heeft op eenen ghe-
wijden Altaer-steen / ghelijckse noch heden ghe-
daen wort in de H. Catholijcke Roomsche Kerck-
ke. Ten 3. dat hy 't heyligh Sacrament des
Dormsels den kindere / ende des H. Olyfels den
kranckē uyt-gepeyckt heeft. Ten 4. dat hy biech-
te ghehoort heeft / ende geabsolueert / gebende be-
hoorzijcke penitētie. Ten 5. dat hy booz de ober-
ledenen ghebeden heeft; de Heylighen aen-ghe-
roepen oock in openbare processie / by forme van
Litaniē; hare beelden gheert heeft / als oock
hare Reliquien. Ten 6. dat hy het Sacrament
des Priesterschaps de Kerckelijcke persoonē uyt-
ghedeult heeft; kercken ghetruyt; cloosters ghe-

IAREN. sticht; ja selfs monick gheweest is van S. Benedictus Orden; ende het selve gheloobe gheleert heeft/dat den Paus Sergius te Roomē leerde/ende 't ghene dat in S. Benedictus reghel staet. Welcken regel noch heden by der handt is; daer in't langhe in staet al wat nu noch de monicken in hunne cloosters onder-houden. Wie sal dese dinghen aendachtelijck bedenckende/konnē versmaden het geloobe dat soo heel reutwen ontfanghen / ende met leben ende doodt soo volstandelijck beseghelt hebben? ende 't welck met soo veel treffelijcke boecken der gheleerde schrybers oude ende nieuwe bande Catholijcke Roomsche Religie (waer van onse adbersantē hen oock verblifden/datse hunne comptoiren mede mogen herstellen ende bereeren) bevestigt ende aen-ghewesen is gheweest. Wee u dan ghy die versmaedt/ende suldy oock niet versmaedt worden? Staet op de weghen en besiet/vermaent Ieremias, en bzaeght na de oude weghen/ende wandelt in die/en ghy sult verkoelinghe vinden booz utwe zielen. Ende de S. Iacob seydt: Ontfanght dat in-ghelant woordt/'t welck utwe zielē magh saligh maken.

3.Reg.21. Seght dan lieher met Naboth: Soo helpe my Godt/ick en verlate niet het erf-deel van mijn ouders. Die van Scythen/soo sy van het legheer van den Coninck Darius sterckelijck waren besprongen ende verholght/weken geduerigh achterwaerts. Ende ghebzaeght zijnde door de gesanten vanden Coninck / wanneer sy ten lesten een eynde van wijckē maken souden; ende wanneer sy souden beginnen te bechten? hebben sy gheantwoordt: steden ende ackers en hebbe wy gheen meer om booz die te bechten;maer als wy

Valer.
Maxim.
l. 5. c. 4.

tot de kerck-hoben ende tot de graben van onse IAREN
 ouders ende booz-ouders sullen ghekomen zijn/
 dan sal den Coninck sien / hoe die van Scythien
 konnē bechten. Godt gabe dat wy oock soo-da-
 nighe booz-bechters waren voor de kerckē/d'au-
 taren / ende in-sonderheyt voor de H. Catholijc-
 ke Apostolijcke Roomsche Keligie vā onse booz-
 ouders. Philippus den II. Coninck van Hispani-
 gnien wenschte liever gantsch sijn rijk te verlic-
 sen / dan te twiffelen oock aen 't minste punct
 van het H. Catholijck Roomsche gheloobe. Ende
 Philippus den III. sijnen sone hadde den selven te-
 ber: want soo den Ambassadeur van Engelandt
 by hem claeghde ober het boeck / 't welck P. Fran-
 ciscus Suarez bande Societeyt les v hadde laten
 upt-gaen / tot bescherminghe bande autoziteyt
 van den stoel van Roomen / ende bande Catho-
 lijcke Roomsche Keligie ; teghen het boeck van
 Iacobus den VI. Coninck van groot Britanien ;
 ende soo hy versochte dat-men het soude verbie-
 den / ghelijcket te Londen in Enghelandt oock
 opentlijck verbrandt was : den Coninck heefte
 met protestatie gheantwoort / datter in al het
 boeck de minste letter oft stipken niet en was / oft
 het accordeerde met de waerheyt / de welke hy
 self in sijnen Conincklijcken persoone bereydt
 was te mainteneren ende booz te staen met den
 punt van sijn sweerdt. De H. Teresa wenschte
 duysent dooden te sterben voor de bescherminge
 oock van een bande minste ceremoniē bande H.
 Catholijcke Roomsche Kercke. Want dese is Ioan. 19.
 doch den rock sonder naet / die-men niet en moet
 snijden / willē wy CHRIST VM niet raken. Petrus Rosw. 26.
 Bisschop van Alexandrijen en Martelaer / siende Novemb.

Oraison
 funcbre
 par Bou-
 cher.

- IAREN.** in een visioen dat CHRISTI kleedt van bobē tot beneden ghescheurt was / vzaeghde : Heere / wie heeft u kleedt ghescheurt / ende den Heere andt-woorde : Arius een sonderlingh wilt dier / heeft mijn kleedt gescheurt / dat is / d'eenigheyt mijn-der Kercke. Den H. Bisschop uyt het binnenste sijns herten hier ober swaerlijck versuchtende / beval sijne toe-komende successours / datse het booz Arius wachten souden / ende dien haten als eenen advocaet van den helschen vyandt. Ende
- Psal. 79.** lieber segghen met David: En heb ick Heere niet ghehaet den ghenen die u haten / en en berdwent ick niet op u vyanden / met volcomē haet haette ickse / sy zijn my vyanden gheworden. Philippus den II. Coninck vā Spagnien haette de ketteren soo seer / dat men hem heeft hoorzen segghen / dat / indien den Prince sijnen sone ketter wierde / oft vande H. Kercke af-weeck / dat hy selfs het hout soude geben om hem te verbynden. Hy hadde / te weten / dese woorden inde H. Schriftruere ghe-
- Chron. Meer-beeck.**
- Deut. 13.** lesen: Is't sake dat utwen sone / oft dochter / oft u huys-vrouwe die in utwen schoot is / u radē wilde / segghende al heymelijck: laet ons gaen / ende dienen vremde goden / die ghy ende u vaders niet en kent / &c. soo en weest hem niet ghetwilligh / noch en hoorzt hem niet / noch u ooghe en spare hem niet / dat ghy hem soudt ghenadigh wesen / ende verberghen : maer ghy sult hem terstont doodt-slaen : laet u handt eerst op hem wesen / ende na u sal alle 't volck de handt daer toe stecken. Met steenen ober-wozpen sal hy ghedoodt worden / om dat hy u heeft willen trecken van den Heere utwen Godt. Wat dunckt u / is't eenē cleyne sake van Godt (die het leven der ziele is) /
ende

ende die onsen adem in sijn handt heeft) af-ghe- IAREN.
 trocken ende gescheyden te worden? ende wat is
 ketterije anders als eene af-scheydinghe vande
 waerheydt die Godt is? Dit oberdenckende den
 Abt Agatho, verdoegh geerne 't vertwijt van Vit. PP.
 sommighe die tot hem quamen ende seydten: zijt Rosw.
 ghy Agatho den hoer-jaghet? ende hy heeft ghe- fol. 596.
 antwoorde: ick ben den selven. Wederom seydten
 sy: zijt ghy Agatho den achterclapper? hy ant-
 woorde: ick ben't. Noch seydten sy: zijt ghy Aga-
 tho den hooberdighen geck? ick ben den selven.
 Doozder seydten sy: zijt ghy Agatho den ketter?
 hy antwoorde: ick en ben gheenen ketter. En sy
 hebben hem gebzaeght: seght ons / waerom heb-
 dy't soo verduldelyck verdoeghen / doen top u soo
 veel vertweten; maer ghy en hebt niet verdoegen /
 als top seydten dat ghy eener ketter waert? ende
 hy heeft hen gheantwoorde: die eerste dinghen
 schrybe ick my selven toe / want dat is tot profijt
 mynder ziele: maer dat ghy hebt gheseydt dat
 ick een ketter was / en hebbe ick niet willen aen-
 beerden: want ketterije is een af-scheydinghe
 van Godt; ende ick en begheere van Godt niet
 ghescheyden te worden.

Ober de doode bedwinght u tranen / ende en IX.
 wilt u niet te seer bedzoeben / recht oft altemael
 soude vergaen. De dochter en is niet doodt / sey- Math. 9.
 de CHRISTVS, maer sy slaept. Wie beclaeght de
 sloop-barende mannen / datse hunne reyse haest
 hebben ghedaen? wie beclaeght den schuldenaer
 dat hy sijnen schuldt-brief af-ghedaen heeft? wie
 beclaeght den ghenen die van hier wech-gheno-
 men woerd / ten 1. om dat hy de plagh en ver-
 woestinghen der landen niet sien en soude? booz-
 waer

- IAREN.** waer 't is den rechtveerdighen verdraghelijcker te sterben/dan alle dese dinghen t'aenschoutwen, Elias seyde: **W** autaren hebben sy ghebroken/ende utwe **W**ropheten ghedoodt metten swerde. **W**
- 3.Reg.19.** Heere het is my genoech/haelt mijn ziele / want ick en ben niet beter dan mijn vaderē. **W**re my/
- 1.Mach.2.** seyde Mathathias,waerom ben ick ghebozen dat ick sien soude de verderffnisse mijns volckx/ende de verderffnisse der **W**.stadt/&c. Het is ons
- 1.Mach.3.** beter / sprack Iudas Machabeus, inden strydt te sterben/dan te sien de quaden ons volckx/en der
- Possidon,** hepligher dingen. Den **W**. Augustinus hoorende in vit. banden in-bal bande **W**andalen uyt Spagnien in **W**rijcken/heeft de **W**clergije by-een gheroepen/ende gheseydt: dzy dinghen hebbe ick den Heere ghebeden; oft dat hy ons van dese quaden soude verlossen; oft dat hy ons verduldigheydt gabe van dit alles te verdraghen; oft dat hy my hale uyt den karcker van dit lichaem: ende dit heeft hy my gheconsenteert. Ende na dat hy voorszeyt hadde/soo is't gebeurt;want bande derde maent der belegeringe van **W**ippona begonst hy sieck te worden/ende is niet langh daer na van hier gescheyden. Den **W**. Hieronymus sprekende bande
- In Epi-** doodt van Neporianus, eenen seer goeden **W**rie-
toph. ster / seyde: gheluckigh is hy die alle dese dinghen niet en siet / ende niet en hoort. Ick sal u
- 4.Reg.22.** versamen tot uwen vaderen / sprack Godt tot Iosiam den goede Coninck van Juda / ende ghy sult tot uwen grave vergadert wordē in vreden/ op dat u ooghen niet en sien allen't quaedt dat ick op dese plaetse brenghen sal. Om de selbe redenē heeft oock Godt den **W**. P. Ignatium uyt dit dal der tranen willen verlossen/ende hem leyden
- tey

ter plaetse van ruste / om dat hy niet sien en sou. IAREN.
 de de nieuwe beroerten ende swarighede die daer
 inde H. Kercke op-ghelesen waren. Ten 2. om
 dat hy ontslaghen soude worden van alle druck/
 lijden/ende verdriet/daer hy tot den hals toe in-
 stack/ende 't ghene hem raecte in't particulier.
 Doozwaer dit can soo lastigh wesen/ dat het den
 mensch lieber zy te sterbē/dan hier te leben. Den
 ouden Tobias blindt ghetworden zijnde; seyde: Tob. 3.
 Ende nu Heere na uwē wille doet met my / ende
 ghebiedt dat mijnen gheest in vrede ontfanghen
 worde/want 'tis my orbaerlijcker te sterbē dan
 te leben. Sara de dochter van Raguel seyde: Ick Tob. 3.
 begheere Heere dat ghy my uyt den bandt van
 desen betwijt ontslaet/oft immer haelt my wech
 vander aerden. Ionas lijdende groote hitte/ ende Ion. 4.
 gequelt zijnde met een groot verdriet/ heeft sijn-
 der zielen begheert dat hy sterben soude / en heeft
 gheseydt: het is my beter te sterben dan te leben.
 Mijnder zielen verdriet haer lebens/ sprack Iob. Iob 10.
 Ende den H. Apostel seyde: Wy hebben bobē ma. 2. Cor. 1.
 ten seer beswaert gheweest boben cracht / alsoo
 dat ons oock verdoot te leben. Daerom riep hy
 elders: Ick onsaligh mensch / wie sal my berlos. Rom. 7.
 sen van't lichaem deser doot! Als dan den recht-
 beerdighen ober-comt dese blijde ure / wie wil
 hem dit gheluck benijden / oft wie beclaeght den
 ghenen die vermoeyt zijnde vanden wegh / sijne
 kleederen heeft af-ghelept om gherustelijcker te
 slapen: ghelijck Reginaldus Polus seyde dat hem Sander. de
 gheschieden soude / waer't hy aldien dat hy ver. schism. l. 1.
 biel inde handē van Henricus den VIII. Coninck
 van Enghelandt / die hem dreyghde te dooden.
 Ende in sulcker boeghen hebben oock Tropho-
 nius

- IAREN.** nius ende Agamedes, Heydensche personen / de
Cicero l. doodt ontfanghen / soo sy begheert hadden van
1. Tuscul. Apollo, tot wiens eere sy eenen tempel binnen
Quaest. Delphis gheboutot hadden / te mogen vercrigen
't ghene hen nutst ende best was: en sy zijn 'san-
deren-daeghs doodt ghebonden. David seyde:
Pfal. 123. Onse ziele is ghelijck een mussche bebydt uyt
den strick der jaghers: den strick is ghebroken
ende wy zijn verlost. Om dese redenen hebbe me-
de de kinderen van Israël Gode lof-sangen ghe-
Pfal. 113. songhen / niet inden in-ganck / maer inden uyt-
ganck van Egypten. Ende David hoozende dat
2. Reg. 17. het kindt doodt was / stont op hander aerde /
ende heeft hem ghewasschen ende ghesalft; ende
als hy sijn cleedt verandert hadde / ende in des
Heeren huys heeft aen-beden / is hy weder in sijn
huys ghekomen / ende begheerde dat-men hem
bzoedt booz-legghen soude / ende hy heeft geten.
Ende **CHRISTVS** segghende opentlijck tot sijne
Ioan. 11. discipelen: Lazarus is doodt: heeft terstont daer
by gheboeght: ende ick ben blijde. En den Heere
weende / als hy hem weder ten leven soude ver-
Ioan. 18. wecken. Ons rijck en is van dese wereldt niet:
Pfal 38. Ick ben een aen-komelinc / seyde David, en een
pelgrim / gelijk alle mijn vaders. Wie beclaeght
eenen pelgrim / dat hy komt in sijn vaderlandt?
Pfal. 126. Als hy sijnen uytberozenen slaep sal ghegeven
hebben / siet dan de erffenisse des Heeren. Ghy
Pfal. 129. hebt mijnen sack in stucken ghesneden / ende my
om-banghen met blydschap. Den H. Apostel
Phil. 1. Paulus seyde: Het sterben is my ghetwin. Den H.
Andreas, Agatha, Martinus, Dominicus, ende an-
dere Heplighen / noemden de doodt de deure des
Pfal. 138. hemels / ende hare verlichtnisse in haer werldt.

Te recht worden sy dan saligh ghenoemt/ die in IAREN.
 den Heere sterben. Want by u/o Heere (seydt Da- Apoc. 14.
 vid) is de fonteyne des lebens; ende in u licht Psal. 35.
 sullen wy dat licht sien. Menghesien dan den he-
 mel meer ghewonnen heeft als ghy verlozen in
 eene soo salighe/reyne/ ende lieffelycke ziele; soo
 is't oock luyten reden daer ghy u al te seer ont-
 stelt dooz droeffnisse/die u schadelijck / ende den
 almoghenden on-aenghenarm is. Daerom ver-
 sacht uwen rouw ende droefheydt / en de weeck-
 heydt uwo's gemoets dooz bidden ende by-wil-
 ligh ober-geven met Abraham, va: 't gene u al. Gen. 12.
 leen gheleent is gheweest: ende wie nu wel ghe-
 schiedt is na sijn gheloobe/hope/ende liefde. An-
 dere soude ick in glozie ghevolght hebben (seyde
 eenen jongh-man/ naer sijn oberlijden / verschij-
 nende aen sijne moeder) hadt ghy my dooz het
 dzaghen van dese flesche aen mijnen hals / vol
 van het water utwer tranen/niet verhindert. Ja/
 sal iemandt segghen / ick hadde veel wils ende
 liefs aen dit kindt konnē beleben. Ick antwooz-
 de; oock by abontuer veel ontwils ende leets; ge-
 lijck David aen Amnon, ende Absalom. Siet num. 1. Reg. 13.
 7. van vveken. Den H. Ioannes Patriarch van A- 1. Reg. 15.
 lexandrijen seben ponden goudts ende een half Vit. PP.
 ontfanghen hebbende van eenen vader / om te Rosw.
 bidden vooz sijnen sone / dat hem Godt op de zee fol. 197.
 van ontweeder ende zee-roovers wilde betwaren;
 heeft tot den vader van den eenighen sone ghe-
 seydt (na dat die daer na ter zee ghestorben was)
 hebt ghy van my niet begeert / dat ick den Heere
 Godt bidden soude / dat hy uwen sone van alle
 perijckel wilde beschermen / siet daer / hy is nu
 van allen perijckel bevrijdt / ende saligh. Want/
 gheloofs

LAREN. gheloofst my/waer't dat hy noch leefde/hy soude
 een boos ende onsupber mensch worden. Hy is
 dan als eenen Enoch ober-gheboert/ende wech-
 ghenomen(als d'onnoofele kinderkens die He-
Math. 2. rodes doodde /van den ouderdom van twee ja-
 ren/ende daer beneden) op dat de quaetheydt sijn
 verstandt niet en soude veranderen / oft de ghe-
Sap. 4. beynsthepdt sijne ziele niet en soude bedrieghen.
Rofw. 21. Matight dan met de Ouders bande H. Agnes
Ianuar. den bloedt utw's droefhepds ; ende denckt ten 1.
2. Reg. 12. dat wy eer tot hen sullen gaen / dan sy tot ons
 wederom komen. Ten 2. dattet beter ware dat
 ghy met David weende ober Saül ende Absalom;
 ende met Isaias ende Ieremias schreydde ober die
Apoc. 3. gestorben van Israël, die den naem hebben/datse
 leben/ende sy zijn doodt ; ende sy zijn inde wan-
 delinghe bande ijdelhepdt van dit teghentwooz-
2. Reg. 1. digh leben gheballen/recht oft sy met olpe niet
 ghesalft en hadden geweest in den dagh haerder
 verlossinghe. 'T is groote verblindhepdt mis-
 baer te maken ober de dooden des lichaems (ge-
Aug. lib. 1. lyk Augustinus eenen Dido betweende; ende ghe-
conf. c. 13. lyk eenighe menschen schreyen oock ober de
 doodt van hare voghelkens / hondkens / peer-
 den/&c.) ende ondertusschen gheene deernisse te
 hebben met die ghestorben na der zielen /om de
 welcke lebendigh te makē CHRISTVS den waer-
 achtighen Pellicaen / den schat sijns dierbaers
 bloeds soo mildelyck uyt-gestort heeft. Ten 3.
 dattet beter ware dat ghy weende ober de doodt
 van uwen Saligh-maker. Siet num. 10. van nren.
 Maer ghy sult by abontuer vraghen / ter wijlen
 Godt Noë, Moyses, ende Ionas bande wateren
 betwaert heeft ; Loch, ende de dzy jonghelinghen
 van

van het hyper; Sampson, David, ende Daniel van IAREN.
 de leentwen; de H. Maghet ende Moeder Godts
 MARIA bande erf-sonde; ende veele lichamē der
 Heylighen van verderffelijckhepdt; ende andere
 seer groote gratien ende privilegien sijnen Heylighen mede-gedeelt heeft in dit leven; waerom
 hy niemant van alles bezijdt en heeft bande
 doot/oft bezijden sal / want oock Enoch ende
 Elias noch sterben sullen: antwoorde: dit gheschiedt ten 1. om de redenen die David geeft/ als
 hy seyd: Op dat ghy soudet gherechtbeerdicht Psal. 50.
 worden in u woorden/ende vertwinnen als ghy
 gheoordeelt wordt. Godt hadde gheseyt: op wat Gen. 2.
 dagh ghy daer af etet/soo suldy de doot sterben.
 Hier teghen heeft het serpent gheseyt: ghy en sult
 gheensints de doot sterben. Maer de dagelijck-
 sche ervarenthepdt leert ons overbloedigh / dat
 den duyvel hem niet en kan behelpē met eenigh
 bewijs van eenighe / die niet en souden ghestor-
 ven zijn/oft niet sterben en souden. Daerom de
 waerhepdt des Heeren blijft inder eeuwighepdt;
 ende den duyvel blijft eeuwigh loghenachtigh.
 Ende hierom seyde den H. Bernardus: O boefken
 prins/waer is uwen geensints? men siet dat alle
 andere dinghen des wereldts/ goede ende quade/
 onseker zijn/maer de doot alleen seker. Het kint
 sal by abontuer een man worden/'t sal by abon-
 tuer eenen student worden/een coop-man/eenen
 Capiteyn/eenen Raedts-Heer / eenen Bisschop;
 goet ende quaedt kan hem over-komen: maer
 kan-men segghen/by abontuer dattet sterbē sal?
 Wel wordt dan Godt gherechtbeerdicht in sijn
 woordē/ op dat hy vertwinne als hy gheoordeelt
 wordt. Ten 2. om niemant verarghernisse des

LAREN. lebens te geben; want kan een mensch hem qua-
lijck af-trekken vande wereltd / en van het ghene
dat inde wereltd is / daer hy seker weet dat hy
sterben moet; wat soude hy doen / waer't hy al-
dien dat hy eenighsints verhopte datter met
hem dispensatie soude moghen vallen van niet
te sterben / ter-wijlen hy weten soude dat sulckx
met sommighe uyt-nemende vrienden Godts
gheschiedt soude zyn : ende dit alles soude alsoo
tot wellust ghetrocken worden ende plaesier des
lichaems / ende niet tot winste vande ziele : daer
nochtans Iob, hoe heyligh dat hy was / hier tijdt
Iob 10. begheerde om penitentie te doen / seggende: Laet
my toe dat ick een luttelken magh mijn pijn
betweenen : eer dat ick gae / ende niet weder en
keere / &c. Het bonnis van vande sekerheydt des
doodts sonder dispensatie / is een bonnis van
bermhertigheydt ende ghenade ; want d'inbeel-
dinge van dese sekerheydt bedwinght den stroom
der quader ghenegentheden / en doet den mensch
op-waken / om deughdelijck te leben ; daer ter
contrarien de dispensatie een oorzake soude we-
sen van meerder wulpscheydt ende uyt-ghestort-
heydt. Daerom al gheuoelt het vlesch dit bon-
nis / soo is't nochtans hem goet ; en magh met
Psal. 118. David segghen : 't is my goet dat ghy my ver-
ootmoedicht hebt / op dat ick magh leeren utte
Psal. 50. rechtveerdigh-makingen. Ende wederom: Die
berootmoedighde beenderen sullen hen verheu-
ghen. Spreekt van boozder met David: Maect
Psal. 38. my kennelijck / heere / mijn eynde: ende 't ghetal
mijnder dagen / hoe-danigh dattet is / op dat ick
weten magh wat my ghebreect. Melania heb-
bende noch binnens huuse het lijck van haren
man /

man / wierdt haer geboodtschapt / dat hare twee **LAREN**
 kinderen oock terstondt oberleden waren : soo
 hief sy haer handen na den hemel booz een cru-
 cifix / ende seyde: **O** goeden **IES V**, ghedanckt moet
 ghy wesen in alle eeuwigheyt! Ick weet nu wat
 ghy begeert: ghy haddet te bozen de liefde mijns
 herten in d'zjen ghedeult; eens-deels aen u/d'an-
 der aen mijnen man / de derde aen mijne kinde-
 ren: maer ick sie dat ghy boort-aen mijn liefde
 alleen begheert: ende ghy sultse oock hebben.
 Dese edele Roomsche vrouwe is daer na vertroc-
 ken inde woestijne van Egypten, daer sy na een
 strenghe leven ten laetsten in Christo **IES V** haven
 bruydegom saligh is gherust: soo **S. Hierony-** Epist. 25.
mus verhaelt. Boorts van het houden der jaer- ad Paul.
 ghetjden booz de ghene die ghestorven zijn / Siet
 num. 39. van daghen.

Als ghy som-wijlen hoort vande doot van **Xo**
 sommige / die haest te water oft te lande gheble-
 ven zijn / en wilt daerom niet oordeelen datse
 eeuwighe ghesneubelt souden zijn: want ghelijck
 Godt sommighe om cleynen fauten straft (als
 Moyses ende Aaron by de wateren der weder- Num. 20.
 segghens; ende David om het tellen des volckx) 2. Reg. 24.
 ja den boosen vyandt ober-lebert / om van dien
 ghequelt te worden; als eertjds ten 1. den **Abt** Vit. PP.
 Moyses, om een hardt woort / daer hy Macarium Rosw. fol.
 mede berispt hadde. Ten 2. eenen monick / om 555.
 dat hy met gragher lust uut een fonteyn ghe- Greg. 1. 1.
 droncken hadde. Ten 3. eenen anderen / om dat Dial. c. 4.
 hy in sijn ghebedt verstroyt hadde gheweest. Siet In vita
 num. 19. van daghen. Alsoo Godt / als eyghenaer D. Bernar.
 van alles / straft by wijlen wel eenighe met eene lib. 2. c. 13
 tijdelijcke doot / ende dat alleenlijck om eenige

- IAREN.** daghelijcksche sonden : ghelijck als de hups-
Gen. 19. vrouwe van Loth, om datse achter-waerts om-
Levit. 10. me-sagh ; Nadab ende Abihu, Aarons kinderen/
 om datse vrent vper offerden vooz den Heere ;
 eenen mensch om dat hy hout vergaderde op
Num. 15. den Sabboth-dagh ; die van Bethsames / om dat
1. Reg. 6. sy des Heeren arcke ghesien hadden ; Ozan, om
2. Reg. 6. dat hy Godts Arcke raecte en stutte ; een man
3. Reg. 23. Godts en Propheet / om dat hy bedrogghen zijnde
 van een ander Propheet / in't huys van desen at/
 't welck hem Godt verboden hadde ; de seben so-
Iob 1. nen ende dzy dochteren van Iob, maeltijdt hou-
 dende in haer eerste ghebozen broeders huys ; om
 dat de na-komelinghen soude ghegeven worden
 een exempel van Iobs verduldigheydt. Ananiam
Act. 5. ende Saphiram, om datse met bedroggh van den
 prijs des ackers achter-houden hadde. En dese
 daghelijcksche sonden gesondicht hebbende / zijn
1. Cor. 5. ghegeven tot onder-ganck des bleeschs / om dat
 den gheest behouden soude zijn in den dagh ons
 Heeren Iesv Christi, ghelijck veel Leeraers ghe-
 voelen : oft is 't datse niet dagelijck / maer doo-
 delijck hebben ghesondicht ; soo hebben sy / im-
 mers sommighe van dien / eer sy hunnen gheest
 gaben / dooz berouw hunne sonden upt-ghedaen
Matth. 24. (want gelijck den blixem komt van den Oosten/
 en schijnt tot den Westen / alsoo rasch is de wer-
 kinghe vande gratie vanden H. Gheest) en zijn
 alsoo niet verdoemt ghetweest / maer behouden :
 ghelijck doock veel soo behouden zijn ghetweest
Gen. 7. van de gene die daer stierben inden overbloedt ;
Gen. 19. item in den brandt van Sodoma en Gomorrha ;
Exod. 14. inde roode zee ; inde woestijne / na het op-rechten
Exod. 32. van het gulden kalf ; ende na de murmuratie te-
Num. 11. ghen

ghen Moysen, om datse vleesch begheerden. En- IAREN.
 de beneffens Ioboseth Saüls sone / slapende in de
 hitte van den middagh op sijn bedde; oock veel
 ten tijde vande pestilentie/die den Heere sondt in
 Israël, na dat David gesondicht hadde in het tel- 2.Reg.24.
 len des volckx. Item in den slaggh teghen Gor- 2.Mach.12.
 giam den Proboost van Idumeen: ten leste oock
 veel van de ghene/op de welcke gheballen is den
 tozen van Siloë, ende diese ghedoodt heeft; vande Luc.13.
 welcke CHRISTVS seyde tot sijn om- staenders:
 meyndy dat dese sondaers waren meer dan alle
 die menschen die te Jerusalem woonden: neen
 sy/segghen ick u: maer is't dat ghy gheene peni-
 tentie en hebt/ soo suldy al-te-samen desgelijckx
 vergaen. Daerom en laet ons van dese en dier-
 ghelijcke exempelē ten quaersten niet oordeelen/
 maer die treckē tot onse ernstelijcke waerschou-
 winghe/want sy sijn gheschreven tot onser straf- 1.Cor.10.
 fingen/tot die welcke de eynden der eeuwen ghe-
 komen sijn. Siet num.5. van uren, ende num.38. van
 daghen, ende 9. van vveken. Voorder als ghy by-
 wijlen hoort vande doodt van tresselijcke recht-
 beerdighe personen / die in deughden vermaert
 sijn/soo overdenckt dat het sterbē den rechtbeer-
 dighen wel ghetwin is (want Isaias seydt/segghet Isa.3.
 den rechtbeerdighen dat wel is/ want de vrucht
 sijnder vonden sal hy eten. Ende den H. Apostel
 spreeckt: CHRISTVS is my't leven/ende het ster- Phil.1.
 ben getwin) maer eben-wel schade vooz de men-
 schen die ober-blijben / ende niet en verdienen
 sulcke personen lanck by hen te houden. Wie en
 weet niet wateen berlies het ghetweest is/ ten 1.
 vooz die menschen/die daer vooz den overvloedt
 waren / dat Noë uyt haer gingh nae de Arcke: Gen.7.

VAREN. Ten 2. booz die van Sodoma ende Gomoztha/
Gen. 18. dat onder hen gheen thien rechtbeerdighen te
Gen. 19. binden en waren? ende dat Loth uyt het midden
 van hen ghegaen was? Ten 3. booz die van A-
Exod. 14. gypten den uyt-ganck van die van Israël? Ten 4.
Dan. 10. booz die van Persen ende Babylonien/ den uyt-
 ganck van die van Juda? ende daerom seyde den
Paulinus Engheit der Synagoge: den Prince vander Per-
in vit. sen Kijck heeft my weder-staen een-en-twintich
 daghen. Den Grabe Scilico siende den H. Am-
 brosius ligghen op sijn verschepden / seyde / dat
 den onder-ganck van Italien genaecte / onder-
 gaende Ambrosio. Ende soo hy't voorszeyde / soo
 is't gheschiedt: want na de doodt van Ambro-
 sius hebben de Barbare geheel Italien verwoest.
Pierre Den Paus Clemens den VIII. verstaen hebbende
Matthieu. hande doodt van Philippus den II. Coninck van
 Spagnien den 13. van September 1598. en ghe-
 komen zijnde inde vergaderinghe der Cardina-
 len / seyde met beclagh; voorszwaer wy hebben aen
 desen verlore een pilaer / ende sonderlingh steun-
 sel vande eenigheydt ende vrede der H. Kercke.
 De rechtbeerdigen zijn als pilaren ende colom-
 nen / die de werelddt op-houden. Den Heere soude
Gen. 18. die van Sodoma vergheben hebben / om thien
Exod. 32. rechtbeerdighen. Om Moyses alleen is den Hee-
 re te vreden ghe worden / dat hy dat quaedt niet
 doen en soude / 't welck hy teghen sijn volck ghe-
Chron. in sproken hadde. Om den H. Dominicum, en den
vit. S. H. Franciscum en heeft Godt sijne pylle niet uyt-
Francisci. ghesonden / waer-mede hy de gheheele werelddt
 breyghde te vernielen. Als-dan dus-danighe ende
 dierghelijcke personen wech-genomen worden /
 hoe konnen de plagen op-houden? ende hoe kan
 de we

de werelt dan blijbē staen? hoe kan een timme-^{IAREN}
ragie blijven staen/als de stijlen bestwijcken? Als
dan Godt de landen ende steden wil plagen / soo
neemt hy eerst de rechtbeerdighen wech / dooz
welcker ghebeden ende verdiensten de rijckē ghe-
holpen/ende de Provincien onder-stut worden.
Ende de goeden sullen hier ober versuchten / ge-
lijck Eliseus dede/die siende dat Elias dooz eenen
stozm-windt wierdt wech-geboert/roep hy: ^{4.Reg.2.} Mij-
Dader/mijn Dader / Israēls waghen/ ende sijnen
waghe-man. Maer de boosen en sullen alle dese
dinghen niet achten / ende niet eens in hun her-
ten bedencken/na 't ghene daer geschreven staet:
Den rechtbeerdighen vergaet / ende daer en is ^{Isaie 1.}
niemandt die't ober-denckt in sijn herte:ende de
bermhertighe mannen worden wech-gheraept/
want daer en is niemandt die't verstaet. Hoe
weynigh achtede Henricus den VIII. Coninck
van Engelandt de doodt van Ioannes Roffensis,
ende van Thomas Morus; maer Carolus V. den ^{Staplet. in}
Keyser seyde tot Thomam Eliotum den Enghel- ^{vit. Mori.}
schen Ambassadeur: waer't dat ick in mijn rijck ^{cap.21.}
soo-danighe twee lichten hadde / eer liet ick my
van een van mijne sterckste frontier-steden be-
rooben/dan van sulcke mannen; veel min dat
ick die onrechtelijck soude willē laten om-bren-
ghen. Dit seyde den Keyser niet sonder reden;
want die rechtbeerdighen zijn het zaet dat den
Heere ghebenedijdt heeft; ende van 't welck daer
gheschreven staet: En hadde den Heere der heuz- ^{Isaie 1.}
scharen ons gheen zaet ghelaten/ my souden als
Sodoma gheweest hebben/ende souden zijn ghe-
lijck als Gomozha.

Ghedenckt dat al datter tot dien oogen-blick **XI.**

- LAREN.** van u ghedaen / oft ghepeynst is / nu eeuwig is
gheworden. Want 't ghene dat eens ghepeynst/
gheseydt / oft ghedaen is / en kan niet ongedaen
zijn. Den vermaerdē schilder Zeuxes hadde sijne
wercken langh onder de handt / ende arbeeyde
altijds om sijn schilderijen noch meer te verbe-
teren : want / soo hy seyde / hy schilderde voor de
eeuwigheyt. Daerom u-selven verweckende /
seght: siet / al dat tok nu pepse oft doe / sal blijven
in alle eeuwigheyt : wee my inden dagh des
oordeels / als alle de boeckē der conscientie open
sullen gaen ! als van my gheseydt sal worden :
siet den mensch met sijne wercken. **CHRISTVS**
rechts voor sijn verscheyden / seyde : Den prins
deses wereldts is gekomen / ende in my en heeft
hy niet. De Princen ende Drossaten sochtē oor-
sake reghen Daniel te binden ; ende sy en hebben
gheene beschuldighē konnen binden / als van
den dienst die hy sijnen Heere ende sijnen Godt
betwees. Ende den **H. Martinus** siende den duy-
vel / seyde : wat staet ghy hier ghy bloedt-gierige
beeste ? ghy en sult in my niet binden dat u aen-
gaet. Godt gabe dat wy hier naemaels bebou-
den wierden soo gheleest te hebben / dat wy 't sel-
ve oock segghen mochten ! nae den wensch van
de **H. Ambrosius** ende **Augustinus**, die daer sey-
den : Gheweerdicht / Heere / in dien daghe sonder
sonde ons te bewaren. Wee oock het loffelijck
leven der menschen (seydt **S. Augustinus**, bid-
9. confess. dende voor de sonden sinder moeder / nae dat sy
cap. 13. overleden was) is 't dat ghy / Heere / dat nauw
onder-soeckte / als de barmhertigheyt daer niet
by en ware. Daerom trilde ende beefde **Hilarion**
in sijn upterste : ende soo in sijn lichaem noch
seer

seer weynighe warmte was / seyde hy met opene IAREN.
 ooghen : gaet uyt / wat vzeest ghy? gaet uyt mijn
 ziele / wat twijffelt ghy? by-naer seventigh jaren
 hebt ghy CHRISTO ghedient / ende vzeest ghy
 noch te sterben? Den Abt Agarho steruende / Vit. PP.
Rofw.
fol. 608.
 lagh dzy daghen sonder hem te veruoeren / ende
 hiel syn ooghen ghestadigh open. De broeders
 dan hem aen-stootende / seuden: Vader / waer zyt
 ghy? hy antwoorde; ick ben inde teghentwooz-
 digheydt van Godts oordeal. Wel / seuden sy/
 vzeest ghy? hopet ghy niet dat u wercke na Godt
 zyn? hy antwoorde: al mochten mijn wercke na
 Godt getweest zyn / eben-wel ben ick een mensch;
 en ick en beroeme niet / vooz dat ick kome vooz
 Godt: want anders zyn d'oordeelen Godts / en-
 de anders der menschen. Siet num. 7. van maenden.
 Ende dit was wel vanden Guds-vader gheseyt:
 want wat belanght ten 1. de sonden / daer van
 spreeckt David: Wie verstaet de misdaden? van Pfal. 18.
 mijne verborghentheden supbert my / Heere; ende
 van vzeemde sonden spaert uwen dienaer. Ende
 den Wyse-man seydt: Van den vergeben sonde Eccli. 5.
 en wilt niet zyn sonder vzeese. Ten 2. 's men-
 schen herte / daer van seyt Ieremias: dat herte der Ierem. 17.
 menschen is arch ende ongrondeerlijck: wie sal
 dat kennen? Ten 3. de wercken / daer van ghe-
 tuyght den Apostel: Ick en ken my selven niet 1. Cor. 4.
 schuldigh / maer nochtang daer dooz en ben ick
 niet gherechtbeerdicht. Wie sal dan konnen we-
 sen sonder vzeese? P. Antonius Padille, soo hy in Recueil
des hom-
mes de la
Compag.
 syn uysterste scheen te vzeesen / vzaeghde hem een
 vande Vaters / oft syne conscientie hem vzoegh-
 de van eenige doodt-sonde / sedert veertigh jaren
 die hy inde Societeyt gheleest hadde? Q I E S V,

- IAR EN. antwoorde hy / wat monster waer dat / religieus /
ende doodt-sonde ! spreekt my daer niet van :
maer nochtans en ben ick daerom niet gerecht-
beerdicht; want daer op valt veel te segghen. In
Dap. 1. des Coninckx Nabuchodonosors teghentwoor-
digheyt en mochte niemant staen dan in wten
gheen smette en was. Ende by het lichaem van
Rofw. 17. den H. Lambertus Bisschop van Maestricht nu
Septemb. in CHRISTO gherust zijnde / en konde niemant
komen die van onkuysscher conuersatie was.
Men en kan gheen claer-schijnende licht sien /
Rofw. 22. seyde eertydts de H. Cecilia tot hare bruydegom
Novemb. Valerianum, noch Heydensch wesende / met blin-
de ooghen ; noch ghy en kondt gheenen Enghel
sien met eene besmette ende onreynne ziele ; oock
u aensicht in den spieghel niet / soo langh als
dien met de walmtte van uwen asen beslaghen
is. Alsoo en sal oock niemant booz Godts aen-
sicht verschynen / dan die ghereynicht sal zyn
vande vleckte der sonde; ghelijck daer geschreven
staet : In haer en sal niet komen iet dat besmet
is. De tertve en wordt op de solders niet verga-
dert / seyde de H. Agatha tot den tyran Quiria-
Rofw. 5. num, dan als die ghesuybert ende ghescheyden
Februar. is van het kaf ; alsoo en wordt de ziele in den
hemel niet ontfanghen / booz dat sy van het kaf
der sonden ghescheyden zy. Laet ons daerom
Psal. 50. roepen met David : Wascht my noch meer van
mijne ongherechtigheyt ; ende van mijn sonde
suybert my.
- XII. Wraeght dickwijls u-selven: waerom zijt ghy
Sur. in vit. in desen staet ghekomen: was het niet / om Godt
S. Bernar. te dienen / ende uwe ziele te salighen / als sy ver-
latende dese aerdsche wooninghe tot den vader
des

des lichts haer sal spoeden te komen? Dit denc- IAREN.
kende Gerardus de Florentia eenen Leeck vande Histor.
Minre-broeders Orde; ende ghebraght zijnde/ Minor. p.
hoe veel jaren hy inde Religie gheleest hadde? 3.1.8.c.27.
niet eenen ooghen-blick / antwoorde hy. Dit
sprack hy uyt ootmoedigheyt; want hyer wel
75. jaren in gheleest hadde. Den Abt Sifoi lig- Vit. PP.
ghende in sijn uysterse / seyde tot de Vaders die Rosw. fol.
hy hem saten; ey/ laet my toe dat ick een luttel- 653.
ken penitentie doe. Ende de Gudit-vaders ant-
woorden: Vader/ghy en hebt gheene penitentie
van doen. Waer op hy seyde: waerlijck ick en
weet niet dat ick 't beginsel van penitentie ghe-
bat soude hebben. Dit seyde hy uyt ootmoedig-
heyt/want elck-een wist wel dat hy volmaect
was. Eenem Robitius sprack eertijds tot een
vande Gudit-vaders: Vader/toont my eenen re-
ghel ende middel om wel te leven. En den Gudit-
vader antwoorde:soo ghy begonne hebt/soo vol-
eyndet. Siet dan hoe-danigh ghy waer't /doen
ghy met Godt maecte een verbondt om hem
te dienen; ende let oft ghy tot noch toe gebleven
zijt inde eerste liefde / vperigheyt ende wercken
van versterkinghe ende penitentie: want doch
en houdt den duyvel niet op van om te loopen / 1. Petri 5.
soeckende wien hy tot bestwijckinghe van soe-
danige conuersatie soude mogen trecken. Daer-
om riep hy tot den H. Franciscum: Frans, Frans, D. Bonav.
Frans. Wel /seyde Franciscus, wat wilt ghy? hy in vita S.
antwoorde:daer en is gheenen sondaer inde we- Franc. c. 5.
relt/twens/soo hy hem bekeere / Godt niet en
soude willen ontfermen; maer soo wie hem-sel-
ben plaeght met harde penitentie/ die en sal in-
der eeuwighheyt gheene bermhertigheyt ver-
werben.

JAREN. werken. Franciscus kende terstont des bypandts schalckheydt/ende dat hy hem van strengigheyt des lebens tot slappigheyt van conuersatie socht te trecken / na sijn oudt woort dat hy eertijds sprack tot CHRISTVM : woort u nedertwaerts. Maer Franciscus dede het contrarie / ende begaf hem van doen af tot meerdere oeffeninghe van eenen gheestelijcken handel. Ghelijck mede eertijds ghedaen heeft den H. Vincentius Ferrere vander Predick-Heeren Orde / wien den duybel dierghelijcke laghen leyde. *Siet num. 13. van jaren.* Doet oock alsoo / op datmen anders inde plaetse van eenen David, dat is / van een deughdelijcke persoone r'u-waerts te binden / gheenen David

Rofw. 4. **April.** **1. Reg. 19.** daer en binde/maer eene Michols oft 's werelts poppe / ghecleedt met de cleederen van David.

Matth. 20. Ende op dat anders die laetste by-aventuer die eerste niet en worden / ende die eerste die laetste : want beel zijnder geroepen / maer weynigh uytberkozen : ja onder thien duyfent gheroepen / qualijck eenen uytberkozen. 't ghebeurde dat tot den H. Abt Nilus vergaderde onder anderen den Artsch-Bisschop van Calabze met verscheyde Priesteren. Den Abt bebal den Leser dat hy ober luyt in eenen boeck lesen soude/beginnende van de plaetse die met een papierken geteekent was. Onder andere wierdt daer ghelesen eene openbaringhe ghedaen aen den H. Simeon op den wonderlijckē bergh : te weten / dat van thien duyfent zielē qualijck eene quam tot die handen der Enghelen; ghelijck inde wijn-snijdinge hier oft daer qualijck ober-blijft eenen vergetē trosch druyben. Dit ghelesen zijnde / begonnen sy al een-paerlijck te segghen: verre moet dat zyn/dat

is

Baron. ad
ann. 976.
Rom. 10.

is niet waer: 't is eenen ketter die dat seyd: zyn **IAREN.**
 wy dan te bergheefs ghedoopt & aen-bidden wy
 dan te bergheefs het crups & zyn wy dan te ver-
 gheefs deelachtigh der **H.** mede-deplinghe / ende
 te bergheefs vereert met den naem der Chri-
 sten & andere hier op swijghende / antwoorde den
H. Nilus: is 't dat ick betwijfe dat den grooten Ba-
 filius, Chrysoftomus, Ephram, ende Theodorus
 Studita, ja den Apostel / ende het **H.** Euangelie/
 gheboelen ende segghen 't selve; wat sult ghy te
 lijden hebben / die utwe monden onbedachtelijck
 openende / spreekt ende strydt teghen den heylig-
 ghen Gheest & ende die eerbiedighe woorden der
H. Vaderen als ketterische woorden gescholden
 hebt / om datse niet en zyn na u plaisier om utwe
 quaedthepdts wille & maer ick segge u / broeders /
 dat ten zy ghy met deught begaeft zyt / ende oock
 met groote deught; soo en sal niemant oock u-
 lieden bezijden van die helsche tormentē. Want
 gelijcker-wijs eenen Schepenen-brief booz het
 gherecht niet helpen en kan / wanneer den seghel
 daer af is; alsoo en kan ons het doopsel niet hel-
 pē / noch het crups / booz den Rechter-stoel **CHRIS-**
TI, wanneer wy den seghel der onnooselhepdt /
 ende der Chrijselijcker gherechtighepdt door de
 sonde ten epnde toe verlozen soudē hebben. Dus
 verre den Abt Nilus. Sy dan dit ghehoort heb-
 bende / begonsten te schreydē / ende seyden al wee-
 nende: twee ons arme sondaren! het seggen van
 den Abt en was sonder fundament niet: want
 willen wy spreken van 't ghene daer gheschiedde
 booz de komste **CHRISTI,** in gheheel Asien, Afri-
 ca, Europa, ende inden gheheelen streeck vande
 menschen / die teghen onse voeten gaen in hare
 wereldt /

wereldt /

- LAREN.** werelst / die-men noemt Antipodes, wat eett
 cleyen hoopken volcx onder den hemel wiste van
 den dienst des waerachtighen Godts / vande be-
 snijdenisse / van een boben-natuerlyck gheloobe /
 ende van een oprecht beroutw uyt liefde vā Godt
 boben al? Sonder hoe-danigh Goddelijck ghe-
 loobe nochtans / en beroutw uyt liefde / niemandt
 die in doodt-sonde verballen was / saligh konde
 worden; want 't beroutw der sonden spruytende
 uyt vzeese vande hel / oft uyt hope vanden hemel /
 en baet ter saligheyt niet / alffer niet by en komt
 een rechtbeerdigh-makende Sacrament; hoe-
 danigh booz de komste CHRISTI daer gheen en
 was / immers vooz die bejaerde lieden niet.
 Boozder / hoe bedorvē was de natuere door d'ers-
 sonde? ten tijde van Noë een luttel van alle de
1. Petr. 3. werelst / dat is / acht zielen / zijnder behoudē ghe-
 weest door 't water in de Arcke. Van ses hondert
- Exod. 12. duysent gewapende mannen gaende uyt Aegyp-
 ten, zijnder twee alleen gheraecht in 't landt van
- Num. 14. Beloften / te weten / Caleb ende Iosue: alle die an-
 & 26. dere zyn in de woestijne ghesneubelt. Van dry-
 en-bijstigh duysent ende vier hondert strijdbare
- Num. 1. mannen alleen van het gheslachte van Nephtali
- Tob. 1. wasseveenen Tobias alleen / die niet en liep na de
 gulde calveren / die Ieroboam den Coninck van
 Israël op-gherecht hadde. Alle die andere van het
 gheslacht van Nephtali volghden die af-goden.
 Die vande andere gheslachten en hebben niet
 beter ghedaen / is wel te oorbeelen: uyt-genomen
- Ecccl. 49. David ende Ezechias, ende Iosias, seydt Ecclesiasti-
 cus, hebben alle de Coninghen van Juda af-go-
 derijē ghedaen / ende die hooghten en hebben sy
1. Cor. 10. niet af-ghenomen. Alle dese dinghen / seydt den
 Apostel /

Apostel / gheschieden henlieden in figure / maer **IAREN**
 zijn gheschreven tot onser waerschouwinge / toe
 de welcke die eynden der tijden ghekomen zijn.
 Welcke tijden van den begin des werelts tot den
 onderganck toe / sullen zijn ses duysent jaren / na
 't segghen van Rabbi Elias: twee duysent bande
 wet der natiere; twee duysent bande wet van **A Lapide**
 Moyses; twee duysent van den tijdt der gratie. **in cap. 20.**
Apoec.
 Maer sprekende van 't ghene datter is geschiedt
 na de komste **CHRISTI** (die ghekomen is in het
 jaer bande scheppinghe des werelts 4022.) al
 is het gheloobe verspreyt ghetweest door alle de **Perer. in**
Dan. 1. 17.
 deelen van d'oude werelt / soo en hebben sy noch
 tans niet gelijckelijck op eenen tijdt **CHRISTVM**
 beleden / oock booz de helft niet. Ten anderē / wat
 zijnder al Turcken / Joden / ende Moozen / wat al
 Schismatijcken / Ketteren / Libertinen / Politijc-
 ken / Atheïsten / wat al ghebeynsde / ontwetende /
 quade / ende valsche Christenen / 't is waer / veel
 sterbender / die om de supberheydt van hun ghe-
 loobe maeghden zijn; ende om het ghebruyck
 der Sacramentē lampen hebben; maer de helft
 van die woorden oock buyten gesloten / overmits
 hunne lampen gebreck hebben van olye der lief- **Matth. 25.**
 de. Ja van vier vierendeelen der menschē die het
 saedt van het woort Gods ende des gheloofs
 ontfangen / isser maer een vierde-deel der Chri-
 stenen / die vruchten boort-brengen in patientie.
 Ende die andere deelen brenghen gheene vruch-
 ten boort / ende dien volghende / gaen verlozen. **Luc. 8.**
 Daerom seyde **CHRISTVS**: Als't was inde da- **Luc. 17.**
 ghen Noë, alsoo sal oock wesen de toe-kompste
 van den Sone des menschen. Want ghelijck sy
 waren in de daghen booz den overvloedt / etende
 ende

- IAREN. ende drinckende/houtvende/ende ten houtwelijck
 bestedende/tot op dien dagh dat Noë in de Arcke
 gingh/ende tot dat den overbloedt quam /ende
 henlieden allen wech-nam ; alsoo sal zijn de toe-
 komste van den Sone des menschen. Ende ghe-
 2.Reg. 15. lijck gheheel Israëel Absalom volghde met geheel-
 der herte; alsoo soecken sy alle dat haere is /seydt
 Phil. 2. den Apostel / ende niet dat Ies v Christi is. Men-
 gaende de nieuwe wereldd/dese en is waerschijn-
 lijck niet merckelijck bekent geweest dan in het
 jaer des Heerē 1490. Soo dat van die wel mocht
 Osee 4. geseydt worden /t ghene by Osee staet : Verma-
 ledijdinghe/ende leughene/ ende doodt-slagh/en-
 de diefte /ende overspel hebben den overbloedt
 ghehadt. Ende na de kennisse van het h. Euan-
 gelie/zijnder weynigh die hen onthouden vande
 Ioan. 2. begheerlijckheydt des vleeschs ende der ooghen/
 ende vande hooverdije des lebens ; ende vande
 ghebreken /daer den Apostel af spreeckt /als hy
 1. Cor. 6. seydt : Noch onkuyfche menschē /noch af-goden-
 dienaers /noch ober-speelders /noch on-natuer-
 lijckheydt bedrijvende /noch Sodomijē doende/
 noch dieben /noch gierighe /noch dronckaerts /
 noch lasteraers /noch roovers en sullē dat rijck
 Godts besitten. Wel mocht dan CHRISTVS seg-
 Marth. 7. ghen ; Hoe enghe is de poorte /ende hoe nauwe
 is den wegh die ten leven leydt ; ende luttel isser
 die dien binden ! Godt gabe / dat ick een van die
 luttele waere /sult ghy segghen ! maer wat soudy
 dan willen doen /waer't saecke dat ghy dit seker-
 lijck wiestet /seyde eertijds Godt tot eenen /die in
 dierghelijcke beduchten was : doet nu / dat ghy
 doen soudt / waerdy hier af verskert ; ende ghy
 sult wel verskert ende saligh worden. En ter-
 stondt

stondt is hy hier door ghetroost/gherust /en ver- IAREN.
sterckt ghetweest; ende bebal hem selven boort-
aen gheheelijck den wille Godts; ende de quel-
linghe van sijn beduchten bergingh; alsoo dat
hy namaels niet meer en wilde anxtelijck on-
der-soecken/wat hem toe-komen soude in't leste;
maer hy arbeypde altijdt veel meer/om te weten Rom. 12.
den goeden/behaghelijcken/ ende volmaecksten
wille Godts/om alle goede werckē te beginnen
ende te vol-bzengen: ghelijck Thomas à Kempis Lib. 1. de
berhaelt inde Na-volginghe CHRISTI. Siet num. Imitations
6. van uren. P. Ieremias Drexelius vande Socie- Christi
teyt IESV stelt twaelf hemelsche teekenen van cap. 25.
iemandts predestinatie. Het 1. inwendighe ver-
lichthenisse; 2. een herte altijdt bereydt om te ster-
ven; 3. menighbuldighe biechte en communie;
4. verlatighe van alles; 5. gheduerige teghen-
heypdt ende oeffeninghe met patientie; 6. 't ghe-
hoor van Godts woordt; 7. upt-reyckinge van
aelmoessen met affectie; 8. cleynachtinghe sijns
selfs; 9. liefde der vyanden; 10. verfoeyinge ende
berouw van boozleden sonden; 11. ghewillighe
gheneghentheypdt tot goet/ende af-keer van het
quaedt; 12. versterbinghe der sinnen/en vertwin-
ninge in tentatie. Siet den Wegh des eeuwighs
lebens van Sucquet.

L. 3. c. 22.

XIII.

Hoe dat iemandt volmaeckter is /soo siet hy
doock te beter dat hem meer ghebzeekt. Ghelijck
een die komt op 't hooghste van eenē bergh/dien
worden van onder hier ende daer meer plaetsen
noch ontdeckt; ende van boben vindt hy hem
noch verder van den hemel / als hy by abon-
tuere wel hadde ghemeypnt. Anselmus Artsch- Sor. in
Bisschop van Cantelbergh wesende noch een eius vita
kindt/ 21. April.

kk

kindt/

IAREN. kindt / liep na de bergghen ; ende meynde dat de hemelen rusteden op de bergghen / en dat hy bande bergghen stappen soude in de salen der hemelen : maer daer nae crijghende de jaren / bebondt hy

Vit. PP. wel anders. Den Abt Marhois pleegh te seggen :
Rofw. hoe dat den mensch Gode meer genaect / hoe hy
fol. 624. beter siet dat hy eenē sondaer is : want Isaias den
Isaia 6. Heere siende / seyde / dat hy ellendigh ende onsu-
Phil. 3. ber was. En laet daerom u noyt voorstaen /
 dat ghy't soudt vol begrepen hebben / oft nu vol-
Rofw. 14. maectt zijn : den Heere **LESVS** vertoonde hem eer-
April. tijds aen de H. Lyduina, en bracht haer eenen
 krans van bloemē / maer daer ghebrack een deel
 bloemen aen : ende hy seyde tot haer : dochter / het
 betaemt dat desen krans volmaectt zy. Willen-
 de daer mede segghen / datse noch meer lijden
 moeste. Den monick Christophorus, een Ro-
Vit. PP. meyn van gheboorte / booghe hondert-mael
Rofw. 's nachts sijne knien / in de speloncke van den H.
fol. 886. Abt Theodosius ; ende hebbende op eenen nacht
 een visioen van de keerffen / van de welcke som-
 mighe ontsteken waren / sommighe niet ; so
 brachghde hy die mannen / die de keerffen berey-
 den : waerom branden de sommighe / en de som-
 mighe niet ; sy hebben gheantwoorde : die wil-
 len / hebben hunne keerffe ontsteken ; ende die niet
 en willen / en hebben die niet ontsteken. Hy seyde
 wederom tot hen : seght my doch / om de liefde
 Godts / brandt mijne keerffe / oft en brandtse niet ;
 ende sy hebben gheseydt : bidt / ende my ontsteken
 die. Ende in dit woordt hem om-keerende / en
 sagh hy niemandt meer. Doen heeft hy by su-
 selven gheseydt : Christophore, daer is meerde-
 ren arbeidt van noode. *Siet num. 12. van jaren.*
 Daer

Daerom denckt op de woorzen van Salomon IAREN.
 tot de Bruydt: Hoe schoon zijn uwe ganghen in Cant. 7.
 die schoenen / ghy dochter des Wins! ende op
 't advijs van Carolus V. Noch voordr: ende op
 de woorzen vanden Engel tot Eliam: Staet op/ 3.Reg.19.
 want u staet noch eenen grooten wech te gaen.
 Den padt der rechtveerdiger gaet als een blinc. Prou. 4.
 kende licht boozts/ende wascht tot eenē vol-ko-
 men dagh / seght den Wijse-man. Eenē aen-
 wassenden sone is Ioseph, seyde Iacob, eenē aen- Gen.49.
 wassenden sone. Ende van Samuel staeter ghe-
 schreven: Dat kindt Samuel nam toe en wies / 1.Reg.2.
 ende behaeghde soo wel Gode als den menschen.
 David was toe-nemende / ende altijdt in hem- 2.Reg.3.
 selven lancks soo machtrigher. Ende den heyl-
 ghen Euangelist seydt: Het kindt IESVS wies Luc.2.
 ende nam toe in wijs heyd/ende ouderdom/ende
 gracie by Godt ende den menschen. Ick en laet
 my niet booz-staen/dat ick't vol-begrepe hebbe;
 maer't ghene dat booz-by is/bergetende / en tot Phil.3.
 het ghene dat booz is / my selven uyt-streckende/
 drijbe ick daer na oft ick't mocht vol-begrijpen.
 En laet ons dan altijdt gheen kinderen wesen/
 gelijk eertijds een Heydensch Priester seyde tot
 Solon (die om eenighe curieuse dinghen te bra-
 ghen in Egypten gekomen was) ô Solon, Solon,
 ghy Grieken/zijt altijdt kinderen! maer laet ons
 daghelijck tot een beter loopen ende verboorde-
 ren. Laet u altijdt mis-haghen dat ghy zijt / seyt Serm. 15.
 den H. Augustinus, op dat ghy mooght komen de verb.
 tot't ghene ghy niet en zijt. Dit peynsende eenen Apost.
 Fremijt/hadde ronts-om de wandt van sijn ca- Ioan. Cli-
 nier tytelen gheschreven vande hooghste deugh- mach. in
 den: als Godes liefde/CHRISTI patientie/MA- scala caeli
 graduzs.

IAREN. RIÆ nederigheyt / Cherubijnſche contemplatie /
 Engheleſche reynigheyt / Abrahams ghehoor-
 ſaemheyt / S. Ians des Doopers ſtrengigheyt /
 Apoſtolijcken ybet / volſtandigheyt der Marti-
 laren / &c. Als dan ſijne ghedachten hem wilden
 verheffen; komt ſeyde hy / laet ons gaen na de tij-
 telen / ende over-ſien onſe leſſe. Ende op-ſeggen-
 de ſijne leſſe / ſeyde hy tot ſy-ſelven : als ghy deſe
 beſeten ſult hebben / ſoo ſult ghy even-wel zyn
Luc. 17. eenen onnutten knecht / want ghy ghedaen ſult
 hebben dat ghy ſchuldigh waert te doen. Ende
 al twint iemant dooz-gaens in groote tentatien
 ende aen-bechtinghen / ſoo ſal hy nochtans be-
 binden / dat hy dickwijls in't cleyne beſtwijckt.
Num. 20. Moyses dede veel mirakelen / ende hy beſweeck
3. Reg. 19. by de wateren des weder-ſegghens. Elias was
 ſterck teghen Achab, ende hy beſweeck nochtans
 booz lezabel. Eenem Oliphant / die de grootſte
 immers is der beeſten / trilt booz eenen weſel.
 Eenem Leeuw beſtwijckt booz een muys : ende
 hoozende het gekraep van eenen haen / ſoo wordt
 hy verbaert / ende loopt wech / ghelijck Iamblicus
 verhaelt. Alſoo laet Godt toe / dat ſijne Hepli-
 ghen dickwijls in cleyne dinghen beſtwijckē / tot
 hunne meerdereer betoetmoedinghe ; en op datſe
 gheduerigh ſtaen ſouden op hun hoede ; ende om
 ſulcke redenen liet doock Godt eertijds toe / dat
Judic. 1. ter noch altijdts eenighe Philijſtijnen neſtelen
 ſouden ontrent die van Iſraël in het lande van
T. Livius. beloſten. Ende die van Roomen nae langh be-
 raedt en wilden hierom niet dat men Carthago
 t'eenemael ſoude verdeſtrueren / maer late over-
 blijven tot oeffeninghe van hare jonckheyt. Siet
 num. 35. van daghen, ende num. 7. van Hoogh-tijden.
 Ontſan

Ontfanghende van boven eenighe hemelsche IAREN.
 toe-bloeyinghen/gratien/en' visitatien; segget: XIV.
 Mijne verborghentheydt my/mijne verborghent- Isa.24.
 heydt my. Wy hebben/seydt Bernardus, hedens- S. Bernar.
 daeghs beel goten inde H. Kercke/maer seer wey-
 nigh backen: gheboelen sy den bloedt der gra-
 tien/het moet op de tonghe / en' spreekt den geest
 eens / de natuere spreekt wel seben-mael. Ghe-
 lijck 't gebeurde met den Phariseus, als hy seyde:
 Godt/ick dancke u / dat ick niet en ben ghelijck Luc.18.
 d'andere menschen/roovers / onrechtbeerdighe/
 ober-speelders / ghelijck oock desen Publicaen:
 ick vaste twee-mael inde weke; ick gebe thiende
 van al dat ick besitte. Contrarie dede David, als
 hy seyde: Ick ben als stom ghetweest ende verne- Psal.38.
 dert; ende ick hebbe ghestweghen banden goede.
 Hy hadde aen Achis den Coninck vā Geth kon- 1.Reg.21.
 nen openbare/hoe groote dingen dat hem Godt
 ghedaen hadde; hoe dat hy hem uyxter weyden 2.Reg.7.
 ghahaelt hadde / doen hy de schapen volghde /
 om hem te stelle eenen Dorst ober het volck van
 Israël. Hoe dat hy was den genen/van den welc-
 ken de vrouwen songhen: Saül heeft duysent 1.Reg.18.
 verflaghen/ende David thien duysent. Ende hoe
 dat hy was / met den welcken dat Godt was in
 alle plaetsen ende perijckelen. Ende nochtans
 heeft hy ghestweghen. CHRISTVS den Heere had-
 de ghenoech konnen leveren vrieven van privi-
 legien / ten tijde van sijne besnijdenisse / van sijne
 op-offeringhe op den beertighsten dagh sinder
 gheboorte; ende ten tijde van den eysch van den Math.17.
 tol-penninck; maer hy heeft ghestweghen. Ende
 de H. Maghet ende Moeder Godts hadde oock
 in het licht konnen vzenghen / dat sy vzy was

- IAREN.** van op te gaen na Bethleem / in de dagen hande beschrijvinghe van de gheheele werelt. En dat sy niet ghehouden en was soo langh binnens huys te blijven sitten / tot dat de daghen van de supberinge der wet in haer verbult waren: maer
- Iob 9.** sy heeft gheswegen. Iob seyde: Al waer't soo dat ick hadde iet rechtbeerdighs / ick en sal niet ontmoorden / maer mijnen Rechter bidden. Ende is't dat ick recht ben / dat selve en sal mijne ziele niet weten. Ende den H. Apostel Paulus seyde:
- 2. Cor. 12.** Ick onthoude my / op dat my niemant en achte boven't gene hy in my siet / oft van my hoort. Daerom ghelijck **CHRISTVS** seydt van het uytgeven der aelmoeffen: En laet u sincker-handt niet weten wat u rechter-handt doet; alsoo en laet uwen mond niet weten de goederen uwer ziele: ende bedeckt die met d'assche van ootmoedighheyt. Siet num. 45. ende 46. van daghen. Maer ghy sult by-abontuere seggen: daer zijnder noch tans die hare deughde niet qualijck op-gehaelt en hebben. Siet hier van num. 9. van vveken, ontrent het eynde.
- XV.** Hebdu iet goets begonst / en laetet niet verstuyben door 's menschen op-spraeck (wiens keele is als een open graf) want ghy doch meer benijders sult hebben als wel na-bolgers: ghelijck Carolus V. den Keyser seyde tot Franciscum Borgiam, doen desen hem nu begeben soude tot de Societeit **IESV**. Oft begeer ick den menschen te behagē / seydt den H. Apostel / oft Gode? waer't dat ick de menschen behaeghde / soo en soude ick **CHRISTVS** dienaer niet zijn: ende wie can so den eenen behagen / oft hy mis-haeght dickwijls den anderē? want hy moet seer vzoegh op-staen / die

die het alle menschen te pas sal maken. 'T ghe- IAREN.
 beurde dat eenen vader des huysgesins / gaende Godschal-
 naer sijn hof-stede / sat op eenen ezel; maer sijnen cus Ha-
 sone gingh ter sijde te voet. Ende die hen op den len. serm.
 wegh ontmoetten / seyden: siet daer den man op 100.
 den ezel; maer dat soete jonghsken laet hy ter
 zijde loopen als eenen windt-hondt. Den vader
 dit hoorzende / tradt vanden ezel / en seyde: Sone /
 't en behaeght den menschen niet dat ick rijde /
 komt sit ghyer op. Dit ghedaen zijnde / ontmoet-
 te hen ander volck / segghende: den sone rijdt
 daer henen / ende den vader gaet te voet. Den so-
 ne hierom sprongh van den ezel / en seyde: Vader /
 't en behaeght oock die menschen niet dat ick
 rijde. Wel / seyde den vader / laet ons dan beyde
 te voet gaen. 'T welck sommige menschen sien-
 de / seyden sy: zijn dese niet geck / dat sy den ezel le-
 digh laten gaen / daer het een last-dragende bee-
 ste is / ende hen soude kunnen in't gaen verlich-
 ten? sy dit hoorzende / ginghen beyde sitten op den
 ezel. Andere passagiers dit siende / seyden: 't sy /
 hoe ober-lasten sy die arme beeste. Den vader
 alle dese verscheyde bonnissen gehoozt hebbende;
 wel sone / seyde hy / wat resteerter van / dat wy
 bindende te samen de voeten van den ezel / ghe-
 lijk-men die kalveren doet / hem met een hout
 door sijn beenen draghen op onse schouderen.
 Die dit saghen / begonsten te lacchen / en seyden:
 den ezel behoorde hen te draghen; en sy draghen
 den ezel. Doen antwoorde den vader: hoe wy het
 maken / wy en kunnen alle menschen niet beha-
 ghen; daerom laet ons doen dat wel is / ende
 't ghene ons ghelieft / ende laet ons niet vraghen
 na de oordeelen der menschen; want soo veel

IAREN. menschen/soo veel sinnen. Polycletus eenen ber-
Ælian. var. hist. l. 14. maerdē schilder van Sidone schilderde op eenen
 tijdt een beeldt vande goddinne Venus: en stel-
 lende dat ten toon / den eenen seyde / den neus
 vande goddinne komt te langh; den anderē sey-
 de / d'ooghen zijn te bleeck / den derden seyde / de
 wanghen zijn al te leegh van colour / die moesten
 wat meerder blosen / ende soo voort. Ende hy
 nemende sijn penseel / maecte het ter sondt nae
 hun allen belieben. Dit ghedaen zijnde / stelde hy
 dat ten toon / benessens een ander conterfeitsel
 vande selve goddinne / dat hy uyt sijnen eyghen
 gheest / ende na den reghel vande konste gheschil-
 dert hadde. Ende die menschen pzesen dat uytter
 maten seer / want het wel ghedaen was / en daer
 en ghebzack niet aen. Maer het eerste dat Poly-
 cletus na der menschen sin ghedaen hadde / dat
 wierdt gheoordeelt dat het niet en dochte. En
 acht dan niet de onghestadighe oordeelen ende
 ijdele op-spraken vande wereldt / ende de quaet-
 segghende tonghen / bespouwtse ende bertreedtse.
 De maen en laet niet haer wech te gaen / noch
 een kloeck paerdt sijnen pas te houden / om het
 bassen der hondē op der aerde; 't landt-wijf haelt
 eben gautw de eyeren uyt den nest / al kakelen de
 hinnen: alsoo en acht het segghen der hooser
 menschen niet. Want ghelijck een spinne en een
 bye sittende op eene bloem / de een daer benijn
 uyt-suyght / ende de ander honigh; alsoo uyt een
 dingh nemen de goede menschen oorsaecke van
 sichtighe / ende de quade menschen van verar-
 ghernisse: en ghelijck ghy 't quaedt niet en soudt
 moghen doen / al waer't dat alle menschen u dat
 aen-pzesen / ende u daer toe pozde; alsoo en moet
 ghy

ghy 't ghene dat goet ende deughdelijck is / niet IAREN.
 laten om het beschimpen en af-raden der men-
 schen. Om dese oorsake nochtans belijde ick dat
 tet som-wijlen verdraegelijcker is te leven / ten 1.
 onder de beesten / ghelijck Noë in d' Arcke / Daniel
 in den kuyl der leutwen. Ten 2. onder de duybe-
 len / ghelijck Antonius in de wildernisse; dan on-
 der de mensche. Wie meyndt ghy / sijn CHRISTO
 swaerder gheballen / de duybel oft de menschen?
 't is wel waer / hy is vande duybelen inde woe-
 stijne ghetenteert ghetweest / maer eben-wel soo
 heeft den duybel daer by ghelaten; maer soo
 niet de menschen. Ende al seyde den duybel /
 Wozyt u nederwaerts / soo en heeft hy hem Matth. 4.
 nochtans gheen bertwijt gheseydt; maer de men-
 schen / beneffens datse hem van het opperste Luc. 4.
 banden bergh stooten wilden / hebben hem ver-
 weten / dat hy eenen brasser was ende wijn-suy- Matth. 11.
 per / dat hy eenen Samaritaen was / en den duy- Ioan. 8.
 bel binnen hadde. Men en kan niet loochenen /
 oft den duybel heeft nae de doodt CHRISTI ghe-
 staen / maer eyndelijck hiel hy op / en riedt door
 de huys-broutwe van Pilatus, datse den rechtbeer- Matth. 27.
 digen niet dooden en souden; maer de menschen
 en rusteden niet oft sy hadden hem ghedoodt; ja
 sy scherpten hunne tonghen als serpentes tegen
 hunne Saligh-maker / hangende aen het crups;
 ende sy blasphemeerden hem / schuddende hunne
 hoofden / ende riepen / sy u / sy u. Ja nu gestorven
 ende begraven zijnde / hebben sy van hem eben-
 wel by Pilatus ghesproken: dien verleyder heeft
 gheseydt / na d'z daghen sal ick weder op- staen.
 Siet / naer sijn doodt byten sy hem noch: maer
 't quaedt en is tot aen hem niet ghekomen / ende

- IAREN.** den gheessel en is sijnen tabernakel niet ghe-
naeckt; op die adere ende den basiliscus heeft hy
Psal. 90. ghetwandelt/ende hy heeft betreden den leeuwe
en den draeck. Stapt dan oock cloeck-moedigh
met CHRISTO, ende met den ouden Tobias, met
Iob, en met den H. Apostel Paulus, door alle op-
Hebr. 11. spraek; ende weest wel gemoet om met Moyses,
Rosw. 10. ende met den H. Guilielmus Hertoghe van Aqui-
Februar. tanien / het betwijt van het Cruys CHRISTI te
draghen: ende niet wijckende van het bloedigh
Psal. 26. haendel des cruyces / seght met David: Den Hee-
re is eenen beschermmer mijns lebens / voor wien
sal ick beven? al is't datter leggheren teghen my
op-staen / soo en sal mijn herte niet vreesen. En-
Iob 17. de met Iob: Stelt my / Heere / neffens u / ende laet
eens-ieders handt van tegen my bechten. Ende
Rom. 8. met den Apostel: Is Godt voor ons / wie magh
teghen ons? Ja den tydt sal komen / dat onse
byanden selfs hen van hun schimpfen sullen be-
Sap. 5. claghen / segghende: Dit zynse die wy somtydts
in spot hebben ghehadt / ende in gelijckenisse van
lasteringhe: wy onverstendighe achteden hen-
lieder leven te wesen vaserne / ende hen-lieder
eynde sonder eere. Siet / hoe sy gerekent zyn on-
der de kinderen Godts / ende onder de Heyligen
is hen-lieder deel. *Siet num. 11. van uren.*
- XVI.** En wijckt bande deught niet door de bekozin-
ghe des byandts / noch des wereldts / noch des
pleeschs; der welcker beginselen zyn als de be-
3. Reg. 17. ginselen / ten 1. bande beke Carith / die voor som-
mige daghen Eliam ghelaest heeft / maer daer
na is sy verdooght. Ten 2. bande groene ende
Ion. 4. bloepende lomminghe van Ionas, maer nae
een omme-sien zynse wech ende verdozret. Alle
pleesch /

bleesch/macht/ende hooghepdt des wereldts / en IAREN.
 is anders niet als den tozen van Babel / es als
 een blaes vol windts / waer in soo ghy metter
 naelde steeckt/soo vergaet terstondt alle de dick-
 te/ghelijck de H. Cecilia eertijds seyde tot den Rosw. 22.
 Oversten Almachium. Ja de wereldt speelt met Novemb.
 de menschen/gelijck Philippus den Goeden/ Het- Pontus
 rogh van Bourgoignien speelde met eenē dzonc- Heuter. 1.
 ken ouden Brugghelingh / dien hy by avondt 4. rerum
 vondt ligghen slapen op de strate / ende liet hem Flandr.
 van daer bzenghen in sijn palleys / leggen op een
 kostelijck bedde / ende 's mozghens hem kleeden
 Princelijcker wijse ; dede hem alle eere ende ciere
 aen-doen door den gheheelen dagh. Maer t'sa-
 bonts door den overbloedighen dzanck aen tafel
 in slaep vallende / wierdt hy met sijn eyghen clee-
 deren ghecleedt / ende wederom ghebrocht daer-
 men hem van daen ghenomen hadde. Ende
 's mozghens ontwakende / wist hy niet oft hy't
 ghedroomt hadde / dan oft waerlijck gheschiedt
 was. Alle dinghen des wereldts zijn maer ghe-
 schilderde bedrieghlijcke waren; ende soo veel te
 meer bedrieghlijcker / hoe waerschijnigher : ghe-
 lijck hoe een schilderij konstiger is / hoe bedrie-
 gelijcker. De peerden gaende booz- by het peerdt
 Bucephalus / 't welck den vermaerden Apelles Erasim. 1. 8.
 gheschildert hadde / bzensten ende hinnictē daer Apopht.
 na. De voghelen vloghen na de dzuybē die Zeu- Volateran.
 xes gheschildert hadde / ende pickten na de selve. lib. 26.
 Eenē passagier siende een tafereel / hadt datmen Ælianus
 den lijnē-doeck wech-nemē soude die daer booz- lib. 4.
 hingh / om dat hy de schilderij banden schilder
 Parrhasius te dege sien soude; maer bevondt daer
 na dattet eenen geschilderden wittē doeck was.

De

IAREN. De gasten van Heliogabalus den Keyser uyt-ste-
Ælian. var. liende hunne handen tot de spÿse bande mael.
Hitt. l. 12. tijdt / daer den Keyser hen toe gheroepen hadde /
 bevonden dat het al balsche spÿsen waren / ghe-
 backen van pot-aerde / ende gheverwt met ver-
 schepde coleuren / elck nae 't leven soo die spÿse
 bereyschte. Alsoo in alle dinghen / die de werelt
Virgil. 2. heydt / ende loghentael. Aneas soo hy Creÿsam
Ancid. meynde t'om-helsen / greep niet dan een schadu-
 we. Een jonghman van Athenen beminde een
 marberen-beeldt van de goddinne Venus staen-
 de voor het Raedt-huus. Hy sette op het beeldt
 een goude croon / gaf het seer rijcke kleederen /
 braseletten / erm-ringhen / ende alle clenodien ;
 hy sprack het beeldt aen / ende om-helsdet als oft
 het waerlyck gheleeft hadde. De Magistraet dit
 ghewaer wordende / versondt hem in ballingh-
 schap ; al-waer hy van liefde tot dit beeldt ver-
 dween als sneeuw op het veldt / ende is't besto-
Petr. Met. ven. Plinius verhaelt vā Passienus Crispus Bur-
fius lib. 3. ger-meester van Koomen in synen tijdt / dat hy
lect. c. 14. eenen moer-besien-boom met sulcke liefde ende
 affectie om-helsde oft het syn vziendinne ghe-
 weest hadde / schonck hem den wijn / en dede hem
 duysent dierghelijcke onthalinghen. Den Co-
 ninck Xerxes verliefde op eenē ahorn-boom / hy
 beminde dien / cleedde dien / ende festerde dien /
 alle-leens oft een schoone vrouwe geweest ware ;
 ende ondertusschē was het maer phantastje / en-
 de eenen grooten niet ; niet anders als in spoor-
 ken ende in droomen / ende in comedie / ende tra-
 gedie-spielen. Daerom seyde den wijse-man :
Eccl. 1. Ydelheydt der ydelheden / ende alle dingen ydel-
 heydt.

heydt. Maer wat is ijdel/ sult ghy vraghen & ick IAREN.
 antwoorde: Daer niet in en is. Ghy kraecht de
 note ende vinter gheen pit oft kerne in; en ghy
 seght: de note is leegh oft ijdel. Alsoo heeft Salo-
 mon de glorie ende heerlijckheyt bande werelddt
 door-sien ende ghekraecht; ende daer gheen pit
 van versadinge in vindende/ seyde hy: ijdelheyt
 der ijdelheden/ ende al ijdelheyt. Maer ghy sult
 segghen/ hoe is't al-te-mael ijdelheyt/ aengesien
 daer inde werelddt goudt is/ silber/ kostelijcke ge-
 steenten/ pallessen/ hoben / ende wellustigheden;
 zijn dese dinghen al ijdel? Ick antwoorde: wy
 sien somtijts eene glase ampulle daer gheen wa-
 ter oft bochtigheyt in en is; ende wy segghen:
 daer en is niet in. Hoe niet in & aengesien den
 Philosoph seyd: daer en is niet ijdel in de na-
 ture der dinghen: want ten minsten isst verbult
 met locht. Ick antwoorde: dies niet-tegenstaen-
 de/ seydt- men/ datter niet in en is: want de ver-
 buldinge bande locht en achtmen gheen verbul-
 linghe. Alsoo/ al-hoe-wel dat de werelddt vol is
 bande boozseyde dinghen; soo zijn nochtans alle
 dinghen ijdel/ ende niet dan locht: want gelijck
 een mensch al is hy vol van locht ende windt /
 daerom niet te min hongher ende dorst en heeft;
 alsoo een mensch die vol is van alle werelddtsche
 dinghen/ en is daerom niet versaedt. Ende ghe-
 lijck de loghentael de waerheyt na-boost/ ende
 de conste de nature/ en de schadutwe het lichaem;
 maer niet en haelt noch en vattet; alsoo en ach-
 ter-halen de weelden des werelddts de ware
 vzeughde niet / maer zijn als de dicke ende bolle
 instrumenten/ ende als ozghelen ende blasen vol
 windts ende ijdelheytts/ ende op den grondt en
 leye

- IAREN.** leyt niet dan gal ende roest; ghelijck Tobias den
Tob. 6. visch gheopent hebbende / de galle ghevonden
 heeft. De keerse brandt eenē sekerē tijdt schoon/
 maer het eynde van die is den buykē roock ende
 stanck. Siet num. 11. van maenden, ende num. 10. van
- 2. Reg. 13.** Hoogh-tijden. Den haet / daer Amnon Thamar sijn
 ne suster mede haette / was meerder dan de lief-
 de / daer hy haer te voren mede lief ghehadt had-
 de. Soo was het oock van den haet vande huys-
 vrouwe van Putiphar tot Ioseph; als mede van
- Gen. 39.** den haet vande dochter van eenen sekerē tweerdt
 Lucius binnen de stadt van S. Domingo Calciaet, tegen
 Marinæus lib. 5. de eenen jongh-man die daer by-gebal met sijn
 rebus Hi- ouders passeerde / om na een weynighe ruste ver-
 span. cap. der te gaen na S. Iacob van Compostella in Ga-
 vltim. licien. De dochter was den jonghelinck seer la-
 stig / maer hy ontseyde die oneerlijckheydt. Sy
 siende datse versmaedt was / heeft in de reys cap.
 vanden jonghelinck den silveren kop van haer
 vader ghesteken / ende hem sonder sijn schuldt be-
 ticht van dieberge: ende hy is terstont vande ju-
 stitie buyten de stadt op-ghehanghen. Die ou-
 ders vol-brochtē met droefheyt hare bedebaert /
 ende wederom daer booz-by passerende / soo sagh
 de moeder op-twaerts; ende den sone seyde: moe-
 der / ick lebe hier door de hulpe vande h. Moeder
 Godts / ende van S. Iacob. De moeder diende
 het den Schoutet aen / sittēde ober tafel: die haer
 antwoorde: ja hy leeft / ghelijck dese ghebraden
 hoenderen leven: ende siet / terstont leesden die
 hoenderen / sy spronghen uyt de schotel / ende lie-
 pen ober de tafel / ende den haen die craeyde. Den
 Schoutet met de sijne hier ober verwonderende /
 liep met al het volck na het gherechtē / ende be-
 vōndt

bondt alles waer te zyn / ghelijck het de moeder **IAREN**
 gheseydt hadde: ende hy heeft hem sijne moeder
 wederom ghegeven. Ende de dochter die d'ooz-
 sake van het quaedt hadde gheweest / heeft loon
 na wercken ontfangen. Siet daer d'uyt-komste
 bande begheerlijckheydt des bleeschs / ende ver-
 foeytse. Wel / hoe veel jaren (seyde een jonghe
 dochter tot een die haer tot oneere socht te bren-
 ghen) hebdu nu Godt ghediene? hy antwoorde /
 sebenthtien jaren. Wilt ghy dan / seyde sy / om een Prat. Spi-
rit. cap. 39.
& vit. PP.
Rosw. fol.
866.
 soo korten stont den arbejdt verliesen / ende de
 verdiensten van soo veel jaren? ende als met een
 snede Godt van u snijden (ghelijck Alexander Q. Curt.
 den grooten af-snedet den knoop van Gordius,
 in welcken te legghen de konst soo langh ghear-
 beydt hadde) ende maken dat wy by-abontuere
 op staende voet beyde versincken in den afgront
 der hellen? onteert ghy my / ick sal dadelijck met
 eenen bast my-selven verhangen. Siet num. 5. van
 uren. Hier uyt leert wie ghy zijt / niet met den
 verlozen sone op de beginselen der weeldē te sien/
 maer op het eynde: ende niet / soo sraen-komen / Aristot.
 maer soo sy wech-gaen. D'appelē van het landt D. Aug. l.
21. de ci-
vit. cap. 5.
 van Sodoma waren schoon ende lustigh naer
 d'ooghe / ende schenen rijp ende goet om te eten /
 maer van binnen warense vol van solpher / vol
 van vperighe dompen: ende aen-gheraeckt zyn-
 de / berdtwenense in den windt als asch / stof ende
 roock. Het hooft van het staende beeldt / dat Na-
 buchodonosor in sijnen droom sagh / was wel Dan. 2.
 van den besten goude / maer de voeten waren van
 ghebacken aerde. Bel den af-godt van die van Dan. 14.
 Babylonien was wel buyten van metael / maer
 binnen van brooscher aerde. Den duybel heeft
 aen

- IAREN. aen Eva ghetoot / dat den boom goet was om
 Gen. 3. te eten/ende schoon den ooghen / ende lustigh te
 aen-sien; maer niet d'ellendigheden des lebens/
 noch de bitterheydt ende leelijckheyt des doots/
 in de welke sy door d'onghehoorzæmhelyt val-
 len soude. Hy heeft mede aen die van Israël de
 schoone wateren ghetoot van Egypten, ende
 hen verbeeldt met de vleesch-potten/de visschen/
 cocommieren/pepoenen/ajuyt/loock/efc clyster-
 loock/num. 11. maer niet met de slavernij ende
 laste daer die van Egypten hen mede verdruck-
 ten/ende 't leben hen suer maecten/met swaren
 Exod. 1. arbejdt aen ljm ende back-steenen / die sy hen
 op-leyden sonder bermhertigheydt. Hy heeft
 Matth. 4. oock CHR IST O getoot alle die rjcken des we-
 relts ende hare glozie; maer niet den arbejdt/
 druck/commer/teghenheden / siekten / crupen/
 swarigheden / benauwtheden van alle kanten/
 droefheden/haet/nijdt/sterften/perijckelen/die in
 de werelt zijn. Hy heeft mede aen Simeon Styli-
 tes eenen byerighen wagh ghetoot met bye-
 Vit. PP. righe peerden / om hem daer mede wech te boe-
 Rosw. ren als eenen anderen Elias. Ende aen eenē an-
 fol. 172. deren Monick den loon ende de verbiensten van
 Vit. PP. den Patriarch Abraham, als hy maer sijnē sone
 Rosw. hem debotelijck tot een slaggh-offerande wilde
 fol. 553. op-offeren; ende aen Radbodus den Coninck
 Sur. 20. der Friesen inden slaep ghetoot een heerlijck
 Mart. in paleys / daer Radbodus eeuwich in woonē sou-
 vita Wl- de/maer niet gheseydt / dattet spoock was ende
 phran. bedzogh / windt/ende ijdelheydt; noch dat hier
 onder (als onder 't broodt der logentael)schuyt-
 de den strick/waer mede hy hem in de ongeloo-
 bigheydt binden soude / ende hem trozpen ober
 't hooft

't hooft 't net der verdoemenisse. *Siet num. 5. van IAREN*
Hoogh-tijden. Hy stelt dan eerst-mael het soet
 melck (ghelijck Iahel aen Sifara) ende eerst-mael *Iudic. 4.*
 den goeden wijn (ter contrarien als CHRISTVS) *Ioan. 2.*
 maer daer namaels dat argheit is. Dit in-sien
 hebbende den supberen Ioseph, als mede de *H. H.*
 Edmundus, Bernardus, Thomas van Aquinen,
 Bernardinus van Senen, Vincentius Ferrere, Phi-
 lippus Nerijs, ende veel andere / ontseydē die on-
 eerlijckheydt / daer sy toe versocht waren : want
 sy waren mede indachtigh 't woordt des Wijse-
 mans : Ick hebbe de vrouwe bevondē bitterder *Eccl. 7.*
 dan de doot. Ende voorzwaer sulckx heeft Iob
 sijne huys-vrouwe bevonden : ende daerom al-
 hoe-wel den dupbel Iob raekte in sijn eere / goe-
 deren/kinderen/ende ghesontheydt ; soo en heeft
 hy nochtang de vrouwe niet gheraeckt ; op dat
 Iob dooz haer als dooz eenen beul meer ghequele
 ende tot onberduldigheyt gheterghit soude wor-
 den : ende 't ghene hy dooz sy-selvē niet en had-
 de konnen doen / dat hy dat dooz de vrouwe te
 weghe soude bzenghen. Sluyt dan u ooren om
 niet te hoorzen het schuyfelen der serpente / die
 si met haer benijn willen vergeben / ende snijdet
 af de weeldē ende hare aen-lockende ende smeet-
 kende beginselē. Want doch en heeft den mensch
 gheenen meerderen byandt dan de weelde. *Siet*
num. 8. van maenden. Het is beter met Noë onder *Gen. 7.*
 de beesten in d'Arcke te leven ; met Loth by het *Gen. 19.*
 byer ende sulphur van Sodoma ; met David on- *1. Reg. 17.*
 der de leeuwen ende beyzen / onder Goliath, Saül,
 ende Achis ; ende andere byanden / dan daer buy-
 ten : want daer buyten zynse gheballen / en meer
 met hen. Het teecken daer de ghepredestineerde *Apoc. 7.*

II

mede

- IAREN.** mede gheteekent zijn/is Tau, dat is/cruys ende
 liden/oeffeninghe ende beproebinge: na het seg-
Gal. 5. gen van den Apostel: die CHRISTO toe-behooren/
 hebben hun vleesch ghecruyst met de ghebreken
 ende hanne lusten. Wilt ghy buyten dit bendel
 dienē/soo mooght ghy sien oft ghy Godt kondt
 berwillighen/dat hy voor u een wereltdt in't be-
 sonder scheppē:ende door sulcke wegen u saligh-
 maecke / die ghy selfs wilt. Maer dit en heeft
 oock den Sone Godts niet moghen ghebeuen.
Luc. 24. Want CHRISTVS heeft moeten liden/ende alsoo
 in-gaen in sijne glorie: want de glorie van sijne
 verrijfenisse/ende al sijn rijck was op het Cruys
 ghegrondt:na 't gene de H. Kercke singht: Godt
 heeft heerschappijē ontfanghen van het Cruys.
 Ende om de selve redene is het / dat al-hoe-wel
Isaie 7. daer gheschreven staet van CHRISTO: Soter en-
 de honigh sal hy eten: wy nochtans niet en lesen
 dat hy by sijn levē honigh soude gegeten hebben/
Luc. 24. maer alleen na sijne verrijfenisse: daer mede te
 kennen gebende / dat-men nu de wellustigheden
 moet laten bare/ende ons daer van beruennen/
 maer die sparen en betwaren tot hier naemaels.
Psal. 16. Ick sal versaedt worden / seydt David, als uwe
 glorie haer beropenbaert sal hebben. Daerom
 versaeckt lieber alke wereltdtsche wel lusten/ende
 al dat ghy bande wereltdt foudt willen bedelen;
 laet baren die verboden weyden: want magh ie-
Iob 6. mandt smakē / dat als't gesmaeckt is / de doodt
 aen-bzenght? De sonde als sy volbzocht is / seydt
Iacob. 1. S. Iacob, bzenght voortz de doodt. Ende den H.
Rom. 6. Apostel Paulus seydt: Den loon der sonden is de
Agellius doodt. Den ouden Philosooph Demosthenes ge-
lib. 1. c. 8. noodt zijnde tot de sonde;neen / seyde hy/ick en
 koope

koope soo dier het leetwesen niet. En wat soeckt IAREN
 ghy buyten u / daer het rijck Godts / soo CHRI- Luc. 17.
 STVS seydt / is binnen u-lieden ? Siet num. 20. van
 daghen. Hoozt dochter / seyde eertijds Booz tot
 Ruth, en gaet op gheen ander veldt om te ver- Ruth 2.
 gaderen. Alsoo en loopt niet inde weyden des
 wereldts; ende en verbljdt u niet met de sonda-
 ren op de straten van Babylonien / maer ver-
 heught u met de ghene die Godt breezen; en hebt
 ghenuchte inden Heere / ende hy sal u gebē de be- Psal. 36.
 gheerten utwes herten. Seght dan met David:
 Is't dat ick uw's vergete Jerusalem / soo moet Psal. 136.
 bergeten worden mijn rechter-handt; mijn ton-
 ghe moet cleven aen mijn kaken / is't dat ick
 uw's niet en ghedencke; is't dat ick Jerusalem
 niet booz en stelle in't beginsel mijnder blijd-
 schap. Ende wederom: Den Heere is het deel Psal. 15.
 mijnder erffenisse / ende mijns kelckx; ghy zijt die
 mijne erffenisse sult weder-geven. Die wellustig-
 heden zijn in u rechter-handt tot den eynde tse.
 Hier op lettede die daer seyde:

En is sijn herte niet wel versteent,
 Die nu sijn ziel de sonden leent;
 En oin die vvereldt, die haest vergaet,
 Verliest den hemel, die eeuwigh staet?

Siet num. 5. van uren. Dit in-nemende Thomas
 Morus, seyde tot sijnder huys-broutwe (die door Stapler. in
 veele booz-stellinghen hem socht te vermozwen vit. c. 16.
 om hem te willen boegen na den wille van den
 Coninck) Wel mijne liebe huys-broutwe Aloysia,
 hoe langh sal ick dit leven ende al daer ghy af
 spreeckt / noch konnen ghebruycken? lichtelijck
 noch twintigh jaren / antwoorde sy. O divase
 koop-broutwe / seyde hy! wilt ghy dan dat ick

- JAREN.** d'ewigheyt om twintigh jaren verandere & ende na een weynigh by avontuere ghemacke ende blijdschaps in-hale een on-overkomelijck lijden ende droefheyt & verre van daer: liever gheleden confiscatie van goederen/vertwijt / karc-ker/ende de doodt/dan soo d'ewighe goederen te verquisten. **O** volstandighen ende onbertwin-nelijcken man! 't is u dan oock beter te laten
- Matth. 7.** de bzeede poozte/ende den ruymen wegh/die daer leydt ter verdoemenisse/ende in te gaen de enghe poozte /ende den nauwen wegh / die ten leven leydt. Ende al valt u desen wegh inden begin wat swaer/gaet even-wel soo te kloeck-moedi-gher voort. *Siet num. 35. van daghen.* Van **CHRISTVS** den bzydegom stater gheschreven: Siet dese komt springhende op de bergen/over-springhende de heubelen. En was het gheenen bergh ten 1. sijne bloedighe besnijdenisse & Ten 2. sijne blucht na Egypten? Ten 3. de vertwijtinghe dat hy eenen bzaesser was en wijn-supper; eenen Samaritaen/ende den duybel hebbende; eenen ver-leyder/ende eenen sondaer? Ten 4. sijne slaghen/roeden/doozen/naghelen / hanginghe onder de moordenaren/&c. Waren dese dinghen gheene berghen ende heubelen & ende nochtans heeft hy daer over met vzeughde ende blijdschap ghespronghen: ons tot een exempel van alles over
- Philip. 4.** te komen ende t'over-twinnen/ in den genen die
- Vic. PP.** ons versterckt. Die t'schepen varen/op-treckende
- Rosw. fol.** de seylen/ binden wel eerst goeden windt; maer
- 586.** daer nae ontmoeten sy contrarie windt; maer daerom en ontladen oft verlaten de schippers terstondt hun schepen niet/ maer wat lijdende ende strijdende teghen het tempeest / varen daer nae

nae wederom voor windt. Alsoo als wy ont- IAREN.
moeten eenen contrarien gheest / laet ons oock
het cruys in plaetse van een seyl op-rechtē / ende
wy sullen sonder schip-bzekinghe der zielē dooz
de zee van dese werelddt voort-baren / ende inde
habene komen. Siet num. 15. van jaren.

Soeckt den Heere als hy magh ghevonden XVII.
worden : ende arbejdt ter-wijle dat het licht is / Isaiz 55.
uwe salighejdt te betwercken; eer den tijdt komt /
wanneer ghy by abontuere noch Godt / noch u
en sult behagen : niet Godt / want ghy sult ghe-
sondicht hebben (en ghelijck hy te koomen niet
sterben en kan / die te koomen niet en is ; alsoo
en sal hy in Godt niet konnen sterben / die in
Godt niet gheleest en heeft) niet u-selven / want
ghy sult by abontuere eeuwiggh vranden. Den
Hop-man Lamachus strafte eenen soldaet van Plutarch.
in Lacon.
weghen een faute / die hy inden krijgh begaen
hadde / maer desen bekennde sijn schuldt / seyde;
dat hy niet meer sulckx doen en soude. Ja / seyde
den Hop-man / inden krijgh en magh-men niet
twee-maels sondighen; want eens ver grepē / al-
tijds ver grepen. Soo is't oock inde doot / zijt
ghy eens qualijck ghestorben / ghy zijt eeuwiggh
verlozen / ende sult te spade dan betweenē / als nu
niet de witte tenten / noch de voodde / maer de
swarte van onghenade ghespannen sullen zyn /
ghelijck eertijds in't legher van Tamberlanes
den Coninck der Scythen; ende als de jaren / de
merckt-daghen / ende de uren van uwe pelgri-
magie / ende de vrandende keerffe van ghenaden
(ghelijck Alexander den Coninck dede stellen in Gesta
Rom.
de sale van sijn hof) als oock den tijdt / dien / al
heeft hy van voren eenen top hayz / nochtang

LAREN. van achter sonder hayz is / als eenen roock bet-
 dwoenen sullen zijn. Eenem joncker staende inde
 tegenwoordigheyt van een edele jonck-vrouwe /
 die hy vrydde / hem om-keerende / seyde tot sijnen
 lackap : gaet ende haelt my uyt het bosch het
 edelste ende rechtste teenken oft roedekē dat ghy
 vinden kondt ; maer siet toe dat ghy tot de boo-
 men / die ghy vooz-by gaet / niet wederom en
 keert om iet af te snijden. Hy gingh henen / ende
 vondt rechte ende bequame teenkens ; maer ver-
 hopende altydts noch beter ende betere te vin-
 den / quam hy tot het eynde vande bosschagie ;
 ende vondt daer niet als dat beel sijnmer was
 dan 't ghene hy vooz-by ghepasseert was ; ende
 moest als-doen af-snijden 't ghene hy vryghen
 konde. Den joncker ontfanghende een crom/
 quastigh / ende knoopigh teenken / keef op sijnen
 lackap : die antwoordende seyde : hadde ick we-
 derom komende mogen af-snijden vande vooz-
 by ghepasseerde boomen / ick soude beter gebon-
 den hebben dan ick nu vzenge. Soo is't mede
 met ons : wy laten den bequamen tijdt van gra-
 tien vooz-by gaen / ende inden onbequamen tijdt
 roepen wy : och oft ick mijne jaren mocht verha-
 len / ende die nu wederom hadde ! Ende met Iob :
Iob 29. Wie mocht my geben dat ick ware ghelijck ick
 gheweest hebbe inde dagen mijnder jonckheydt /
 doen ick mijn voeten met boter wiesch / ende den
 steen my uyt-stozte een rebiere van olye ? Daer-
 om laet ons goet doen / ter-wylen dat het tijdt
 is. Den gepasseerden tijdt die is den onsen niet ;
 den toe-komenden die en hebben wy noch niet ;
 den teghentwoordighen is maer eenen ooghen-
 blick ; ende aen desen ooghen-blick hanght de
 eeu

eeuwigheyt. Hierom bepeynst u nu/ in wat ma- IAREN.
 nieren dat ghy begheert desen ooghen-blick te
 besteden/ in lesen/bidden/basten/ Wisse te hoorzen/
 utwe conscientie t'examineren / &c. ende dat op
 het alder-volmaeckste; als oft ghy soo-danigh
 werck noyt meer en soudet doen/ende gheen an-
 der hier na en soudt beginnen. Ende denckt dat
 gelijck by Salomon de twee vrouwen keben van 3.Reg. 3.
 weghen het kindt; alsoo de ziele en het lichaem
 poek twisten van weghen den tijdt:ieder-een wil
 den ooghen-blick tot hem trecken; mijn is den
 tijdt/seydt het vleesch; neen/seydt de ziele / hy is
 mijn. Ende eplaes! het vleesch soeckt het boncr-
 ken / dat is/den tijdt uyt te blusschen / die daer
 ober is tot winninghe vande saligheyt der ziele:
 al-hoe-wel de ziele verlozen zijnde / daer geenen
 vrede ende gheene saligheyt meer ober en sal
 blijven vooz het vleesch. Daerom gelijck David
 seyde tot de vrouwe van Thecua:Alsoo waerach- 2.Reg. 14.
 telijck als den Heere leeft / soo en sal daer niet
 een hayz van utw's soons hooft op de aerde val-
 len; alsoo en laet gheenen ooghenblick tijts ver-
 lozen gaen; ghelijck niet doen en soude soo wie
 vande af-ghestorbene sinnen loop eens wederom
 soude moghen her-loopen in dese wereldd: want
 al hebbē sy haren tijdt ghehadt/ obermits noch-
 tang datse dien tot dienst van Godt niet en heb-
 ben besteedt; maer met spelen/bancquetterē/twi-
 sten / ende klyben / ende andere ondeughden heb-
 ben ober-ghebrocht; soo en heeft den tijdt hen
 vooz gheenen tijdt ghestreckt; ende hunne dagen
 en zijn in gheene rekeninghe des levens gheko-
 men. Ende hierom en wordt het gheslachte van D. Cyril.
 Cain inde H. Schriftuere niet beschreven/ want

JAREN. die van hem af-ghekomēn zyn / zyn sondaren
 ende afgodisten gheweest. De jaren van het rijk
 van Saül, van den tijdt af dat sy eenen Coninck
 hebben begeert / daer in begrijpende de regierin-
 ghe van Samuel, waren heertigh; ende nochtans
Act. 13. seyd de Schrijtuere / dat hy twee jaren ghereg-
 neert heeft over Israël; overmits hy alleen bin-
 nen de twee eerste jaren goet gheweest is / ja soo
1. Reg. 13. onnoosel ende oprecht / datter van hem gheschre-
 ven staet: Een kindt van een jaer was Saül, doen
 hy begonst te regneren / ende twee jarē regneerde
Dion Cass. hy over Israël. Dion Cassius verhaelt / dat in een
 seker stadt van Italien een oudt graf gebonden
 is gheweest / op den steen van 't welck dese woor-
 den stonden: Hier leyt begraven Similius den
 Roomschen Vorst; vviens ouderdom groot is
 ghevveest, maer leefde alleen seven jaren. Hy
 hadde hem seven jaren booz sijn doodt van den
 woel des wereldts tot stilte begeben / buyten op
 het landt. Ende ghenakende tot sijn eynde / be-
 gheerde hy datmen de boozgaende woorden op
 sijn graf soude stellen; oordeelende dat de jaren
 die hy buyten dese seven gheleeft hadde / meer op
 de rekeninghe vande doodt mochten ghestelt
 worden / als op de rekeninghe van het leven.
 Want doch op wiens rekeninghe uwen dienst
 loopt / daer moet ghyse op teekenen. Dient ghy
 Gode / stelt utwe rekeninghe op Godt; dient ghy
 de wereldt / 't vleesch / den duyvel / stelt utwe reke-
 ninghe op haer; maer dese dienende / sal de af-re-
 keninghe uyt-komen op de eeuwighe doodt.
 Daerom leeft wel / op dat u leven magh leven
 heeten; ende op dat ghy by Godt mooght ghera-
 ken in credit, dat is / loon mooght eysschen van
 utwe

uwen arbeydt; ende niet vervallen in debet, dat IAREN.
is/in meerdere schulde als ghy kondt goet doen.

Seght dan met den Propheet: Ick hebbe geseyt/ ^{Pfal. 76.}
nu hebbe ick begonst: dit is de veranderinge des

rechter-handts vanden hooghen. Begint nu te
leven/ eer ghy op-hondt te leven/ ende eer de duy-

sternissen u bevanghen. Want den dagh gaet ^{Ioan. 9.}
ten abondt/ ende den nacht komt / wanneer dat-

men niet meer en sal kunnen wercken; maer oft
loon na wercken ontfanghen; oft straffe naer de

fonden: en soo veel te meerdere straffe/ hoe Godt
ons met meerdere gratien voor-komen sal heb-

ben. Den Abt Macarius wandelende op eenē tijdt ^{Vit. PP.}
in de wildernisse / heeft 't hooft van een dootd ^{Rosw. fol.}

mensch op d'aerde vinden ligghen; 't welck als ^{656.}
hy roerde met sijnen stock/ dien hy in sijn handt

hadde/ soo heeft dat hooft ghesproken. Ende den

Godt-vader heeft gheseydt: wie zijt ghy? ende

't hooft sprack: ick was een Priester vande Heu-
denen/ die in dese plaetse woonde; maer ghy zijt

den Abt Macarius, die hebt den H. Gheest Godts.

En den Godt-vader seyde: hoe gaetet inde plaet-

se daer ghy zijt? ende dat hooft antwoorde: soq
perre den hemel is vander aerde / soo veel vyers

isser onder onse voeten / ende boven ons hooft.

Den Abt heeft dan met weenen gheseydt: wee
dien daghe / in den welcken den mensch is ghe-

bozen! maer isser noch swaerder tozment dan
dit? dat hooft heeft gheantwoorde: daer is meer-

der tozment onder ons: want wy/ die Godt niet
en hebben ghekent / ghenieten mindere straffe

van rechtveerdigheyt: maer die Godt bekent
hebben/ ende hem hebben verloochent / oft sijnets

wille niet en hebben ghedaen/ die zijn onder ons.

¶ 5

Ende

- JAREN.** Ende den Abt nemende dat hooft / hebet dieper begraven. Arbejdt dan nae utwe Christelijcke professie / de dagen utwer pelgrimagie met bruchten ober te bzenghen; ende den schat utw's lebens wel te bestede; 't welck immers Godt den Heere uyt het binnenste sijns herten ghetrocken heeft
- Gen. 2. om ons te geben. Hy heeft gheblasen / seydt de Schrijftuere / in het aensicht bā den mensch eenen adem des lebens. Want 't en was Gode niet ghenoech dat hy soude segghen; dat den mensch worde een levende ziele / maer hy heeft geblasen in sijn aensicht den adem des lebens; als halende uyt het binnenste sijns herten / 't leven dat hy den mensch schencken soude. Wilt dan dat oock uyt der herten Gode wederom gheben / en t' sijn-
- Matth. 25. der glorie stieren; ende trachten ober luttel ghetrouw te wesen. Want zijt ghy in eenen cleynen tijdt utw's lebens niet ghetrouw / hoe soudt ghy ghetrouw zijn / waer 't dat den loop utw's lebens duysent jaren duerde / oft 969. jaren / als Matusalems jaren? Den H. Franciscus seyde dickwijls tot de Broeders: niemant en moet hem verijdelen / om dat hy doet het ghene dat eenen sondaer doen kan / als is / vasten / bidden / waken / weenen / ende sijn vleesch castijden / want alle dese dinghen kunnen eenighe sondaren doen: maer aen Godt ghetrouw te zijn / en kunnen sy niet doen / als sy in sonden zijn. Ghedenckt dan utw's
- Eccl. 12. Scheppers inde daghen utwer jonckheydt / eer den tijdt des ljdens kome / ende eer de jaren ghenaken / bande welcke ghy sult segghen / sy en behaghen my niet: eer het licht utwer ooghen ter doodt betwenne / eer de Sonne ende Mane ober u onder-gaen. Godt en heeft u niet gheschaperont

om dat ghy hem in d'ure des doodts alleen die-
 IAREN.
 nen soudt/maer om hem te dienē in heyligheyt LUC. 1.
 ende rechtveerdigheyt alle utwe daghen. Ende
 te meynen dat ghy het al in't eynde soudt goet
 maecken/hoe booffelijck ghy nu leeft; en dat ghy
 dan de golven der sonden/ende de baren der straf-
 fen met Pharao wel sult ontloopen/dat is moet-
 willigh op Godts ghenade ghesondicht. En
 seght niet/seydt den Wyse-man/de genadigheyt Eecl. 5.
 des Heeren is groot / der menighbuldigheyt
 mijnder sonden sal hy barmhertigh wesen / &c.
 Want onbersiens sal sijn gramschap komen; en-
 de inden tijdt der wrake sal hy u vernielen. Een
 man schandaleus van leben beroemde hem van Cuyckius
in speculo
concup.
 het goet eynde dat hy sterbende soude hebbē; soo
 dat hy seyde/dat hy wel verskert was van sijn
 hooghste saligheyt; want wat doodt hy quam
 te sterben / hy soude het al in't eynde met vijf
 woorden goet maken; segghende met den Publi-
 caen : Godt weest mijn sondaer ghenadigh. LUC. 18.
 't gebeurde dat hy opeenen tijdt sabonts dronc-
 ken uyt de herberghe na huys gaende/van eenen
 bock gestooten wierdt/ in de partje daer hy dooz
 ghesondicht hadde; die hem soo met sijne scher-
 pe spitse hoornen al drabende getreft hadde/dat
 hy doodelijck ghequetst was / ende lagh buypen
 verstandt. Een bande om-staenders riep in sijn
 ooren; seght nu / Godt weest my sondaer ghenadigh.
 Maer hy en heeft noyt tet anders ghespro-
 ken / als / den bock heeft het ghedaen; den bock
 heeft het ghedaen. Ende daer mede stierf hy/en-
 de smoorde met Pharao in sijn sonden. Siet num.
 24. van daghen. Met dese straffinge wordt den son-
 daer ghestraft / seydt den H. Augustinus, dat hy S. August.
 sterben.

- IAREN.** Stervende sijns selfs vergeet / die / als hy leefde /
 Godt vergetē heeft. Daerom vermaende David:
- Pfal. 94.** Is't dat ghy heden sijne stemme hoort / soo en
 wilt uwe herten niet verharden. Ende en seght
 oock niet met de raven / cras, cras, dat is / mor-
 ghen / morggen; ghelijck Augustinus dede / die
 hem beclaegde dat hy de vrouwen slachte / die
 altydts bevrucht zijn / ende nimmermeer vrucht-
- S. Aug. 1.** ten voort en vrenghen. Ick en hadde niet / seyde
S. confess. hy / dat ick u soude antwoorde / die tot my seyde;
cap. 5. staet op die daer slaept / ende rijst op vander doo-
 den / ende CHRISTVS sal u verlichten. Men alle
 kanten / toonende dat ghy de waerheydt seydt /
 en konde ick niet antwoorden / dan alleen slappe
 woorden en slaperighe; siet terstont / nu terstont /
 vertoest noch een weynighsken: maer / siet ter-
 stont / nu terstont hadde gheen eynde; en vertoest
 noch een weynighsken liep langh aen. Alsoo
- Gen. 19.** gingh het oock met de behouwde sonē van Loth
 die sijn dochters trouwen souden: sy souden op-
 staen / sy souden terstont upt-gaen; onder-tusschen
 bleven sy soo langh daer binne / tot dat den Hee-
 re solpher ende vper upt den hemel regende. Pha-
- Exod. 14.** rao soude die van Israël altydt laten gaen / om sa-
 crificie den Heere te doen / maer sijn herte bleef
 verhardt; en den Heere heeft hem om-banghen
 in't midden der vloeden; de wateren hebbē sijne
 ziele om-ringhet / ende den afgrondt heeft hem
 versopen. Saül den Coninck soude altydts op-
 houden van Dávid te verbolghen / en niet meer
 sinder zielen laghen legghen; maer de verbol-
 ginge en hiel niet op / ende onder-tusschē hoorde
- 1. Reg. 28.** hy dese woorden van Samuel: Morgen sult ghy
 ende u sonen met my zijn / te weten / in het ander
 leven,

Ieben. Eenen Israëlyt soude hem altydts tot ar- IARENO
 beydts begebē / ende in't sweet sijns aensichts sijn Num. 35.
 broodt winnen / maer verder en quam hy niet /
 ende brocht in ledigheydts ober alle de daghen
 bande weke / ende eyndelijck ghebonden zijnde
 hout vergaderende op den sabboth-dagh / is hy
 van alle de vergaderinge met steenē doodt ghe-
 trozpen buyten de legeren / ghelijck den Heere be-
 volen hadde. Het is te vreesen / dattet met de gene
 doock soo gaen sal / die het al op de leste ure laten
 aen-komen : want laet berout is selden waer-
 achtigh : gelijk het blijkt in Semei, in Achab, 2. Reg. 19.
 in Antiocho, in Esau. Maer ghy sult segghen / 3. Reg. 21.
 die ter elfster ure ghekomen zijn / hebben mede 2. Mach. 9.
 eenen penninck / dat is / den hemel ontfanghen. Hebr. 12.
 Ende tot den moordenaer in sijn uiterste / seyde Matth. 20.
 CHRISTVS : Heden suldy met my zijn in't para- Luc. 23.
 dijs. Waer toe dan ghehaest om hem broegh tot
 Godt te bekeeren? Ick antwoorde: haest u: want
 ghy en weet niet / ten 1. oft de Sonne moeghet
 schijnen sal: want ghelijck den blixem komt vut Matth. 24.
 den Oosten / ende schijnt totten Westen / alsoo sal
 doock wesen de toe-komste van den Sone des
 menschen. Ten 2. oftse ober u hoost schijnen sal.
 Daerom seyde den Heere : Waeckt / want ghy en Matth. 25.
 weet noch dagh noch ure. Siet num. 5. van uren,
 ende num. 10. van jaren. Ten 3. oft ghy u verstandt
 ende memorie dan hebben sult. Bellarmius ver- Bellarm.
 haelt / dat hy selfs in persoone eenen man quam de art.
 besoecken / die door eene groote sonde in een doo- mor. lib.
 delijcke sieckte gheballen was. Hy vermaende 2. cap. 6.
 hem met veel redenen tot berout der sonden ;
 maer den siecken antwoorde : ick en wete niet
 wat dat ghy van my bereyscht. Ick begheere /
 seyde

IAREN. seyde Bellarminus, dattet u uyt gantscher herten
 leet zy/dat ghy ghesondight hebt; ende dat ghy
 voort-aen niet meer Godt en wilt vertoornē/in-
 dien ghy noeh langer quaemt te lebē: en dat dit
 al mochte komen uyt een oprechte liefde tot
 Godt. Hy antwoorde: ick en verstaē dese dingen
 niet /ende ick en wete niet wat dat ghy seght.
 Ende hy is alsoo ghestorben/ achter-latende seer
 groote teekenen snyder verdoemenisse. Ten 4.
 oft ghy dan den selven wille hebben sult; ende
 oft ghy niet eer met Cain dan seggen sult: Mijn
 boosheydt is meerder /dan dat ick ghenade ver-
 diene. Hier van verhaelt mede Bellarminus dese
 gheschiedenisse. Hy quam tot eenen stecken/die
 de doodt genakende was /ende sprack vande be-
 reydinghe tot het scheidē van hier. Maer den
 patient seyde: Heere/ick hebbe begeerte ghehadt
 om u aen te spreken /niet voor my /maer voor
 mijne huys-vrouwe ende kinderen/want ick gae
 haestelijck na der helle. Het is te vergheefs dat
 ghy iet voor my soudt doen. Dit seyde hy met
 een vastende gherust ghemoet/als oft hy gespro-
 ken hadde van eene reyse aen te nemen na eeni-
 ghe stadt ofte dorp. Ende hy en begheerde noch
 en wilde tot gheene betere sinnen gebrocht wor-
 den. Maer ghy sult seggen: ick hope dat ick van
 beteren wille wesen sal. Ick antwoorde: maer
 oft het dan anders viel/wat raedt dan? kent ghy
 noch niet de wanckelbaerheyt vanden wille des
 menschen/in Saül, in Salomon, in Iudas den ver-
 rader/in Nero (Siet num. 7. van jaren) in Theodo-
 sius den Keyser /die wel eer den genen die hen in
 sonden vergrepen hadden /soo van wille toe-ge-
 daen was/dat hy ghebzaeght zijnde/waerom hy
 nie-

Gen. 4.

 Bellarm.
 de art.
 mor. lib.
 2. cap. II.

niemandt van sijne beschadighers met den hals IAREN.
 bestrafte? Antwoorde: och oft ick oock die doo-
 den mocht lebendigh maken! heeft nochtang
 daer na/om de doodt te wyken van een van sijne
 Colonellen (die in eenen op-roer doodt-geslagen
 was) op den tijdt van dzy uren boven de seben
 duysendt menschen binnen Thessalonica doen
 om-bzenghen/sonder opsicht te nemen wie dat
 schuldigh oft onschuldigh was. Ick en verhaele
 nu niet/hoeschielijck dat Alipius viel van sijnen
 wille van niet te gaen naer de becht-plaetsen. Aug.lib.6.
 Gaet nu/ende betrouwt op utwen wille / die ver-
 anderlijck is als den weer-haen bande kercke.
 Ten 5. weet ghy oft Godt / die heden u herte
 raectt / mozghen wederom dat raken sal? ende
 die heden u roept / mozgen u wederom roepē sal?
 Want al gaet Godt altydt uyt om menschen te
 roepen in sijne wijngaert; soo en roept hy noch-
 tans altydt de selve niet. Maer ghenomen / hy
 riep u; en soudt ghy immers dan niet willē dat
 ghy niet ghedaen hadt / 't ghene ghy mis-daen
 hebt? Ter-wylen ghy dan eens komen sult /
 waerom nu niet / eer de quade ploeyen in het ca-
 melot utwes willes ende utw's lichaems ghelept
 worden. Siet num.30. van daghen. Komt dan nu /
 ende als-dan sult ghy waerlijck eenē vziēnt van
 Godt wesen/na 't segghen vanden Wijse-man:
 Die heeft moghen ober-treden / ende hy en heeft Eccl.31.
 niet ober-ghetreden; ende quaedt doen / ende en
 hebet niet ghedaen: daerom zyn sijne goederen
 ghebestight inden Heere. Ten 6. wy lesen maer
 van eenen moordenaer die ter lester ure gheko-
 men is. Maer wie ghebeurt dit? Immers dien
 niet/die op Godts bermhertigheyt willens ende
 wetens

- IAREN.** Wetens soude sondigen ; ghelijck wy hier te varen gheseydt hebben. Met recht dan vermaent
- Eccl. 5.** Den Wijse-man : En vertreckt niet u tot den Heere te bekeeren/ende en stelt dat niet uyt van
- Rom.13:** daghe te daghe. Ende den H. Apostel roept : Nu is de ure/oft van den slaep op te staen. D'eynde
- Eccl. 12.** van spreken/seydt den Wijse-man/laet ons al te samen hoorzen: vzeest Godt/ende onderhoudt sijn gheboden ; want dat is al den mensch. En alle dinghen die ghedaen worden/sal Godt in't oordeel bzingen/'t zy oft goet is/oft quaedt. Daerom ghelijck de schippers d'occase van te varen/als den windt goet is/niet en laten passeren/alsoo en liet den H. P. Ignatius niet een ure inden
- Ribad.lib. 5. cap. 1.** dagh vooz-by gaen/oft hy lettede op sijn gedachten/woorden/woercken/meyningen/ende andere sijne gheestelijcke oeffeninghen om die te volbzinghen ; ende sijnen boeck vol te crjghen van hemelsche winninghe/ende daghelijck wat op te legghen inden spaer-pot der eeuwigheydt. Ende als hy om eenigh wettelijck en tresselijck beletsel niet ghedaen en hadde /soo en quelde hy hem daer inne niet/maer verbeterde het met d'eerste ghelegghentheydt. Doet mede alsoo/noch en quelte u niet te seer/ al laet ghy iet onghedaen van utwe ghewoonlijcke oeffeninghen/als het is om redenen. Ten 1. als u hier toe u eygen nootsaekelijckheydt d'winght. Ten 2. als de liefde van utwen eben-naesten wat besonders van u vereyscht. Ten 3. als de ghehoorzaemheydt iet contrarie oft anders ghebidt. De nootsaekelijckheydt en heeft gheen wet. De liefde is boven de wet. De ghehoorzaemheydt (want sy mede bzinght het verclaren vanden wille Godts) domineert
- Thom. à Kemp. de imit. lib. 2. cap. 15.**

mineert boven al/ende sy en is niemant anders **I A R E N**
 onderwozpen. In dese dzy gheballen/ segghen de
H. Leeraers / mooght ghy uwe ghetwoonlijcke
 oeffeninghen wel laten staen/ende doen 't ghene
 u dese dzy dinghen booz-houden ende bebelen.
 Een vande **H. Vaders** sagh op eenen tijdt / dat
 den Enghel doock wierdoockte de plaetsen van de
 ghene die van hun **Obersten** inrettelijck belet
 zijnde/inden chooz niet en waren ; maer niet de
 plaetsen der ghener / die 't ghebedt versuynden
 uyt eenen luyen gheest / uyt traeghepdt ende on-
 ghereghelde gheneghenthept tot ghemack ende
 ledighepdt.

B. Doroth.
 doct. II.
 Biblioth.
 PP, tom. 29

Ghelijck de zee selden is sonder baren ; alsoo **X V I I I**
 is 't herte van den mensch selden sonder beroer- **Psal. 92.**
 te/ende sonder begheerten ende gheneghenthe-
 den van hier oft daer toe : welcke begheerten
 nochtans den eenighen wortel zijn en d'oorfakke
 van alle tijdelijcke ende eeuwighen quaden : ende
 den boet waer mede den duyvel ons bebecht :
 ghelijck sathan dat aen den **Abt Macarius** be- **Vit. PP.**
 ledet. Desen sagh op eenen tijdt / dat sathan ghe- **Rofw. fol.**
 cleedt was met een heel oudt kleedt ende vol ga- **510.665.**
 ten / dooz de welcke hinghen **Quack-salvers** pot-
 tekens. Den **Oudt-vader** heeft tot hem geseydt:
 wel sijnen coop-man / waer henen ? hy antwooz-
 de : ick gae de **Broeders** tenteren. Maer seyde
 den **Abt** : wat wilt ghy met dese potttekens doen ?
 Hy heeft tot hem gheseyt / ick dzage de **Broeders**
 een lieffelijck dzanccken. Ende den **Abt** heeft
 tot hem gheseyt : dzaght ghy alle die potttekens
 vol dzancckens ? hy antwoozde / ja ick : indien ie-
 mandt het een niet en behaeght / soo sal ick hem
 het ander bieden : ende indien hem het tweede

M m

doock

- IAREN. oock niet aen en staet / soo sal ick hem het derde presenteren / ende soo voortz ; op dat in eenigher manieren hem tet van allen behaghe. Mengesien van dat de gheneghentheden van hier oft daer toe/het kleedt is waer mede ons sathan battet/
- Gen. 39. (ghelijck d'onkupsche vrouwe Ioseph greep by de slippe van sijne kleederen; ende gelijck Vlysses
- Natalis Achilles trock uyt het middē vande dochteren Comes van Licomedes door aerdighe poignaerts / ra- lib. 9. My- pierkens/ende ander krijghs-gheweer /'t welck tholog. hy als eenen vrenden coop-man/beneffens vras- cap. I. seletten/erm-ringhen/ende veel voutwelijck cie- raet/in sijn meerse hadde ; ende gelijck Catilina Salust. in binnen koomen heele benden van jongh-mans coniu. soetelijck in-luydde tot sijn geselschap/den eenen Catilin. door peerden / den anderen door wint-honden / den derden door lichte vrouwen / en soo voortz/ na dat hy ieder-een gheneghen bondt tot het een werck oft het ander)soo sal u opperste wacht gheduerigh zyn / om die te bedwinghen / af te knippen ende t'ober-winnen: insonderheyt daer utwe sinnelijckheydt meest op-loopt / al schijnen de dinghen sock cleyne te wesen in haer-selben.
- Gen. 3. Adam en is niet gheoordeelt als eenen vleesch- Gen. 25. eter/maer als eenen fruyt-snoeper; Esau niet als eenen patrijs-eter/maer als eenen pap-eter; Io- 1.Reg. 14. nathas als eenen honigh-lecker : alsoo na utwe onghoordineerde begheerlijckheyt sal utwe sonde wesen / al waer't dat ghy u maer vergreep in sandt te eten /ende water te drincken. Snijdet dan af dese sinnelijckheden. Denckende ten 1. Iob 28. dat Godt niet en wordt ghebonden in het landt Luc. 16. der ghener die met den rijcken-man sachtelijck en ghemackelijck leven. Ioannes Nunnius prie- ster

ster ende Abt/gheboelende eenighe pꝛickelen van IAREN.
 Godt/om hem tot de Societeyt IESV te begebe / Histor.
 ende niet konnende resolveren / om dat hy ghe- Societ. l.
 went was op sijn ghemack te leven: soo sagh hy 4.nu.138.
 in een visioen des nachts eenē Priester die Misse
 dede/ende hy diende. Ende willende na de ghe-
 woonte den Peps-kus gheben aen de rechter-
 handt vanden Priester / soo weygherde het den
 Priester / maer wees hem te komen aende slinc-
 ker-handt. Hy presenteerde het wederom aen de
 rechter-handt. Ende den eenen dus willende/
 ende den anderen soo; is Nunnius in dese woꝛste-
 linghe wacker ghetwoꝛden: en hy heeft verstaen/
 dat hy eenen Priester soude soecken/ die hem lee-
 ren soude niet in ghemack vrede te soeckē/ maer
 in lijden ende arbejdt: ende hy is eyndelijck in
 de Societeyt IESV ghegaen/ende Patriarch ghe-
 woꝛden van Ethiopien. 2. Dat ghelijck den Key-
 ser Theodosius ghebende sijne sonen inde onder- Niceph.
 wijsinghe ende disciplijne van Arsenius, seyde / 1.12. c.23.
 dat hyse de croone ende 't rijk soude ober-lebe-
 ven/maer niet conditie/te weten/schicktense hen
 in eeren ende in deughden/in aen-neminge van
 wijsheydt/ende vande vreesse Godts; en anders
 niet; alsoo dat alleen die gheweldighen 't rijk Matth.11.
 der hemelen sullen besittē / die met Iacob arbej- Gen.29.
 den om de hemelsche Rachel; ende die de deught
 met het sweert ende boge ghehaelt hebben/ende Gen.48.
 met strjdbender handt/ghelijck die van Israēl het Ios.1.
 landt van beloften. Ende dat Godt oock van
 het toe-doen van onser syde / hoe cleyn het oock
 zy / wat bereyscht/ blijckt claerlijck: want hier-
 om heeft hy ghewilt/ten 1. dat Saül om te vin- 1.Reg.9.
 den die verlozen ezelinne sijns vaders/die oock

- IAREN. soeckē soude. Ten 2. dat de vrouwe van der Pro-
 4.Reg.4. pheten huys-vrouwen leenen soude van alle ha-
 re ghebuerinnen ijdele vaten / ende die niet twep-
 nigh : ende d'olye gieten soude van het een vat
 4. Reg. 5. in d'andere. Ten 3. dat Naaman Syrus, om van
 sijnder melaetscheydt ghesuybert te wordē / hem
 seven-mael in de Jordane wasschē soude. Ten 4.
 4.Reg.13. dat Ioas den Coninck van Israēl om Syrien te
 beverchten / sijne handt op den boghe leggen sou-
 de / ende pijlen uyt soude schieten. Ten 5. dat die
 Ion. 1. van Nitibe / om de straffen hunder sonden t'ont-
 gaen / penitentie doen souden / en vasten souden /
 ende sacken aen-treckē / ende sitten in d'asschen.
 Luc. 17. Ten 6. dat de thien melaetschen roepen souden:
 Iesv meester ontfermt u onser; ende datse gaen
 souden ende hen vertoonen de Priesters. Ten 7.
 Ioan. 2. dat de dienaers inde byploft in Cana Galilaa
 de ses steenen cruycken met water vullē souden;
 't welck Godt hadde konnen doen sonder hun
 toe-doen / daer hyeertijds overbloedighe wate-
 ren uyt een dozre steen-rotse inde woestijne ghe-
 trocken hadde. Ten 8. dat den blinden ghebozen
 Ioan. 9. gaen soude / ende hem wasschen in die Wistine
 van Siloē. Ten 9. dat die twee hondert ses-en-se-
 Act. 27. bentigh mannen die met Paulus in't schip wa-
 ren / oock hunne handen souden reppen / om de
 schip-bzekinghe te ontkomen; en dat den eenen
 soude passen op het roer; een ander op den zepl-
 boom; andere souden het schip toe-binden / ende
 een tonne neder-laten om in de Syrtē niet te
 ballen; d'andere het diep-loot uyt-wozpen; an-
 dere het schip verlichtē / uyt-wozpende benessens
 de tertwe oock die anckers in de zee. Ende dus
 al-te-samē arbejdende is't gheschiedt datse alle
 ont-

ont-quamen te lande in goede haben. 'T selve IAREN.
 sal ons mede ghebeuren / is't dat wy mede ar-
 beyden / om door goede wercken onse roepinghe 2. Pell. I.
 ende bercktesinghe / Godt ten voorsten / seecker te
 maken. Siet num. 6. van uren, ende num. 32. van da-
 ghen, ende num. 8. van maenden. Een Edelman soo Adag. Ma-
 hy in camp met sijne partje tredē soude / vzaegh- nutij.
 de de goddinne Minerva na de uyt-comste van-
 den camp: ende sy antwoorde / dat hy verwinnen
 soude. Hy nam dan by der handt sijn sweerdt
 ende schildt / ende den helm op sijn hooft / ende
 verwachte sijne partje; die hem lustigh te keer
 gingh / ende soo dapper raecte datter 't bloedt
 na-bolghde. Hy dat siende / ende meynende son-
 der arbejdt victorie te hebben / nam sijnen toe-
 blucht tot Minerva, ende al knorzende riep hy:
 waer is der Goden trouw? Minerva en hebdu
 my de victorie niet beloofst? ende hy hoorde eene
 stemme: rept u met Minerva, ende ghebruyckt u
 sweerdt ende schildt; want de Goden helpen den
 mede-werckenden; ende soo doende sult ghy ver-
 winnen: ghelijck hy oock dede / ende bereeegh
 alsoo de victorie. Dese lesse geeft ons mede ten 1.
 David den Coninck / seggende: Hy heeft ons ver- Psal. 46.
 kozen tot sijn erf-deel / de ghelijckenisse van Iacob
 (niet vanden gulsighen ende luyen Esau) die hy
 bemint heeft. Ten 2. den H. Apostel Paulus: Nie- 2. Tim. 2.
 mandt en wordt ghecroont / ten zy dat hy wette-
 lijck ghestreden heeft. Maer moeten wy mede-
 wercken / sult ghy seggen / soo en is dan het rijck
 der hemelen ons niet toe-komende uyt gratie &
 daer nochtans den Apostel seydt: De gratie Rom. 6.
 Godts is d'ewigh leven. Ick antwoorde: dat
 den Coninck den knecht (die hem thien duysent Math. 18.

IAREN. vonden schuldigh ware / ende niet en hadde te betalen / ende wien hy daerom / met sijn huysvrouwe / kinderen / ende alle dat hy hadde / gheboden hadde te vercoopen) heeft laten gaen / ende de schuldt hem heeft quijt-ghescholden : en was dat gheene gratie : ende nochtans wy en konnen niet loochene / oft den wille vā desen knecht heeft daer in mede-ghevrocht ; want hy is ten 1. neder-gheballen. 2. Hy heeft gebeden / seggende : hebt patientie met my. 3. Hy heeft betere betalinghe beloofd / ende volle boldoeninghe in den wille ghehadt / segghende : ende ick sal't u al betalen. Ghelijck dan desen knecht / niet-teghenstaende al sijn toe-doen / gratie gheschiedt is ; alsoo is het rijck der hemelen gratie / niet-teghenstaende alle mede-werckinghe. Arbejdt dan als eenen goeden Ridder Christi Iesv ; want die u gheschapen heeft sonder u / seydt S. Augustijn, en sal u niet saligh maken sonder u. Ende en laet de schaduwē van den arbejdt u als die schichtighe peerden niet verbaren. Zijt gedachtigh het debijs 't welck ghy by avontuer som-wijlen in een tafereel ghelesen mooght hebben : een gept gingh door de velden om te drincken / ende ghenakende de fonteyne / gheboelde sy het risselen van den boom / en verbaert zijnde / tradt sy achtermaerts. Maer onder aen den voet vā de schilderijē waren dese woorzen : Verft by boort-treden. Siet num. 35. van daghen. 3. Dat het ongheloo- belijck is / ten 1. hoe groote saecken dat Godt is werckende door den mensch / die de vercreghen gratie wel is ghebruyckende : ghelijck den H. P. Ignatius ghewoon was te segghen. Ten 2. hoe minnelijck dat Godt verhoort de ghebeden van den

2. Tim. 2.
August. 15.
de verb.
Apostol.

den genen die daer doet allen den wille Godts. IAREN.
 Den H. Gregorius Thaumaturgus badt / dat Sur. 17.
 Godt eenen bergh wilde versetten / die de timme- Novemb.
 ragte van eene kercke verhinderde: ende het ghe-
 schiedde. Den H. Isaac Belijder komēde laet van Sur. 8.
 buyten / badt Godt dat hy de poorten der stad / Rofw. 27.
 die ghesloten waren / wilde openen: ende maec- Martij.
 kende een teecken des H. cruyts / terstondt gingen
 de poorten van selfs open. Den H. Paulus Gre- Vit. PP.
 mijt badt / ende de rabe die sestig jaer lanck een Rofw.
 half broodt ghebrocht hadde / brocht een heel fol. 19. 8.
 broodt / soo den H. Antonius hem ober-quam. Rofw. 15.
 Den monick Publius badt / en hy heeft den duy- Ianuar.
 bel thien daghen onberoelijck staende ghehou- Vit. PP.
 den / die van Iulianus uyt Persien na den Westen Rofw.
 uyt-ghesonden was om tijdinghe. Den H. Iven- fol. 650.
 ius Bisschop badt Godt / ende de riviere brocht Sur. 12.
 wederom boven een doos met gelt die versont- Septemb.
 ken hadde gheweest. Den H. Blasius badt Godt / Rofw. 3.
 ende maeckende het teecken des H. cruyts / gingh Februar.
 ober de wateren: ghelijck oock ghedaen hebben
 de H. ^a Maria Aegyptiaca, ^b Mutius, ^c Benno, ^a Rofw. 2.
^d Maurus, ^e Bernardinus. *Siet num. 28. van daghen,* April.
^f *5. vanden H. Raymundus.* Den H. ^f Antoninus b Vit. PP.
 siende een dochterken huylen / crijten / ende groot fol. 467.
 misbaer maecken / ende niet derrende t' huys tot c Sur. 16.
 hare moeder gaen / om datse eenē broey-pot ghe- Iulij.
 brocken hadde: badt Godt dat hy de ghebrocken d Rofw.
 stucken wilde weder by-een voeghen: ende maec- 15. Ianuar.
 kende het teecken des H. cruytes / heeft alles soo e Rofw.
 gheheelt / dat-men oock gheen lick-teecken en 20. Maij.
 sagh bande quetsure. Den H. Stanislaus Bisschop f Sur. 2.
 ende Martelaer / badt Godt / dat hy eenen Ridder Maij.
 wilde verwecken / die wel over dzy jaren doodt
 M m 4 hadde

- IAREN.** hadde ghetweest: ende 't ghebeurde. Den heyligen
Turfel. P. Franciscus Xaverius badt / dat Godt sijne ydele
lib. 6. c. 3. beurse wilde pooz sien / om alsoo te moyhen hel-
 pen eenen die schip-bzekinghe hadde gheleden :
 ende siet steeckende sijne handt in de beurse / hael-
Recueil de-se vol goudts uyt. P. Emanuel Nobrega van-
des hom- de Societeyt IESV, badt binnen S. Salvador in
mes de la Brasilien / ende slaende d'aerde met synen staf /
Compag. als eenē tweede Willebrordus, siet daer sprongh
 een lebende fonteyn uyt / die-men noch hedens-
Sebastian. daeghs siet. Iosephus Anchieta vande Societeyt
Beret. in IESV zijnde in West-Indien / soo is de hitte der
eius vita Sonne soo sterck op hem ghetweest / dat hy het
lib. 4. nautwelijck langher konde verdragen / ende by-
Indit. 8. kans met Manasses, den man vande kloeck-
 moedighe Iudich, daer af stierf; hy badt: en siet
 terstondt vergaderde ober sijn hooft menigh-
 der boghelen / dick in een blieghende / en maeck-
 ten hem lommer een mijle verre: ter tijdt toe
 dat daer eenen koelen windt begon te blasen.
 Den selven badt; ende d'Enghele hebben hen
 synen Bzebier ghebrocht / den welcke hy binnen
 S. Vincent hadde laten ligghen / daer hy wel acht
Rofw. 6. mijlen van daen was. De H. Dorothea badt om
Februarij. nieuwe vruchten ende roosen in't hardste van
 den winter: ende sy vercreeghe. De H. Schola-
D. Gregor. stica badt om reghen / ende 't reghende oft met
lib. 2. Dia- eemers ghegoten hadde; soo dat haren broeder
log. c. 33. Benedictus ghenootsaecht was / oock teghen sijn
Sur. 30. nen danck / by haer te blijven. De H. Aldegondis
Ienuar. vluchtende booz het aenschijn van Endo, son-
 van den Coninck van Enghelant / die haer ten
 houtwelijck versochte / badt Godt om uyt-kom-
 ste; ende twee Enghele hebben haer droogh-
 voets

boets gheleydt ober de riviere / die-men de IAREN.
 Sambze noemdt. De H. Liduina van Schiedam Ioann.
 badt Godt; ende den H. Enghel brocht haer H. Brugman.
 affchen op Afschen-woensdagh / soo den Priester in vita
 te langh vertoefde. De H. Moeder Teresa, alsse eius p. 1.
 iemandt sagh van goeden gheest / en cloeck van c. 8. & Sur.
 verstandt / soo seyde sy tot Godt: Heere / desen is 14. April.
 bequaem tot onse vriendtschap: ghetweerdicht In vita S.
 hem met uwen gheest te booz-komen / ende tot u Terefiæ.
 te trecken in onse vergaderinghe. Ende sy ver-
 creghet: waer ober soo haer de gheestelijcke ma-
 gheth verwonderde; heeft den Heere geantwoort:
 Hoozt dochter / van den dagh af dat ghy u herte
 stelde om allen mynen wille te doen; soo hebbe
 ick oock mynen wille u ghegeben; dat ick u ge-
 ven soude / ghelijck ghy willen soudet dat ick u
 gabe.

F I N I S.

Tot meerdere glorie Godts.

M. J.

T. A.